

Éves jelentés

2015

Éves jelentés

A MAGYAR NEMZETI BANK 2015. ÉVRŐL
SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE ÉS
BESZÁMOLÓJA

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2015. évi üzleti jelentése	5
1. Elnöki összefoglaló	7
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	11
2.1. Az MNB célja, alapvető és egyéb feladatai	11
2.2. Az MNB szervei, vezetői	12
2.3. Az MNB szervezete	15
2.4. Az MNB mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja	15
3. Beszámoló az MNB 2015. évi tevékenységéről	20
3.1. Monetáris politika	20
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	25
3.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	29
3.4. Szanálás	36
3.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	38
3.6. Devizatartalék-kezelés	41
3.7. Készpénz-logisztikai tevékenység	44
3.8. Statisztikai szolgálat	48
3.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége	51
3.10. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők	52
3.11. Az MNB 2015. évi eredményének alakulása	53
3.12. Az MNB gazdálkodása	55
3.13. A KBER-bizottságok bemutatása	60
3.14. Az MNB kutatási tevékenysége 2015-ben	62
3.15. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák 2015-ben	62
4. Kiegészítő információk az MNB 2015. évi felügyeleti tevékenységéről	67
4.1. Intézményfelügyelés	67
4.2. A lefolytatott vizsgálatok	67
4.3. Engedélyezés és jogérvényesítés	67
4.4. Piacfelügyelet	71
4.5. Fogyasztóvédelem	72
4.6. Hatósági perképviselés	75
5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	76

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2015. évi auditált beszámolója	79
1. Auditori jelentés	80
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	82
3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	83
4. Kiegészítő melléklet	84
4.1. Az MNB számviteli politikája	84
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2015. évi mérlegére és eredményére	89
4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	90
4.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	90
4.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	90
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	91
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek	92
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	93
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	94
4.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	95
4.11. Egyéb betétek és kötelezettségek	96
4.12. Befektetett eszközök	98
4.13. Céltartalék és értékvesztés	104
4.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	105
4.15. Saját tőke alakulása	105
4.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	106
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	107
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	109
4.19. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	111
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	111
4.21. Egyéb eredmény	112
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	112
4.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	113
4.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	114
4.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	115

A) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2015. évi üzleti jelentése**

1. Elnöki összefoglaló

Az MNB Monetáris Tanácsa az inflációs és makrogazdasági folyamatokat értékelve 2015 márciusában az irányadó ráta további csökkentése és a kamatcsökkentési ciklus újraindítása mellett döntött. A pénzpiaci környezet alakulásával összhangban a Monetáris Tanács 2015 márciusától óvatos, 15 bázispontos lépésközzel, összességében 75 bázisponttal historikusan alacsony szintre, 1,35 százalékra csökkentette a jegybanki alapkamatot. Az inflációs cél felülvizsgálatát követően a Monetáris Tanácsa a 3 százalékos inflációs cél fenntartása mellett egy ± 1 százalékpontos ex ante toleranciasávot jelölt ki, rugalmasabbá téve ezzel az inflációs célkövetés keretrendszerét. A fokozatos kamatlépések mellett az MNB egyéb, célzott monetáris politikai eszközöket is alkalmazott a válság során sérült monetáris transzmissziós csatorna helyreállítása, valamint Magyarország külső sérülékenységének csökkentése érdekében. A jegybanki előrejelzések alapján a tartósan laza monetáris kondíciók összhangban vannak az inflációs cél középtávú elérésével és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével.

2015. december 31-én ért véget a Növekedési Hitelprogram (NHP) 2013 októberében indult második szakaszának és a 2015 tavaszán elindított Növekedési Hitelprogram Plusz (NHP+) szerződéskötési időszaka. A rendelkezésre álló 1500 milliárd forintos keretösszeg 95 százaléka felhasználásra került a két konstrukcióban. Az NHP második szakaszban létrejött 1402 milliárd forintnyi szerződés 95 százaléka új hitel volt, ezen belül az új beruházási hitelek részese 61 százalék; az új hitelek mintegy 40 százaléka mikrovállalkozásokhoz került. Az NHP elindítása óta már közel 31000 vállalkozás jutott finanszírozáshoz mintegy 2126 milliárd forint összegben, ami nemcsak a hitelállomány csökkenésének megállításában játszott fontos szerepet, de a program ezzel érdemi hatást gyakorolt a gazdasági növekedésre is.

Az átmeneti eszközként bevezetett NHP teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat, így 2016-tól megkezdődik annak fokozatos kivezetése, és elindul a Növekedéstámogató Program (NTP), amelynek célja, hogy a bankok piaci hitelezésre való visszaállása zavartalan legyen. Ennek egyik részét a NHP harmadik, kivezető szakasza alkotja,

amely a korábbi szakaszoknál szűkebb körű finanszírozást tesz lehetővé, másik része pedig a Piaci Hitelprogram (PHP), amely a bankok hitelezési tevékenységét segítő, pozitív ösztönzőkből álló eszközcsoport.

A Monetáris Tanács 2015. június 2-i döntése alapján az önfinanszírozási program folytatása érdekében megújult a jegybanki eszköztár. Az átalakítás központi elemeként 2015. szeptember 23-ától a korábbi kéthetes betét helyett a három hónapos lejáratú, fix kamatozású jegybanki betét lett az MNB irányadó eszköze. A kéthetes betét része maradt a jegybanki eszköztárnak, de mennyiségi korlátozás mellett, aukciós technikával kerül meghirdetésre. Az év folyamán a forintpiaci eszköztár egyéb elemei – úgy, mint a kötelező tartalérendszer, a kamatfolyosó, a fedezett hiteleszközök és a kamatcsere-tenderek – is átalakultak az önfinanszírozási koncepcióval összefüggésben. Az eszköztár-átalakítás arra ösztönzi a hitelintézeteket, hogy a korábbinál intenzívebben forduljanak a jegybank hiteleszközeihez, ami azt eredményezte, hogy az egynapos fedezetlen bankközi kamatláb közelebb került az alapkamathoz.

Az év során lezárultak a 2014 őszén megkezdett, a fogyasztói devizahitelek elszámolásához és a fogyasztói deviza-jelzáloghitelek forintosításához kapcsolódó jegybanki devizatenderek. A tendereken összesen 9127 millió eurót adott el a jegybank a hitelintézeteknek, ebből 1081 millió eurót az elszámolásokhoz és 8046 millió eurót a forintosításhoz kapcsolódóan. Továbbá az MNB a jelzáloghiteleken kívüli fogyasztói devizahitelek forintosításához kapcsolódóan is tartott devizatendereket 2015-ben. A tendereken az MNB svájci frankot ad el forint ellenében a partnereknek, s az év folyamán összesen 605 millió svájci frankot allokált.

2015-ben jelentősen csökkent a hazai pénzügyi rendszer sérülékenysége. Az elszámolás és a forintosítás hatékonyan tudta kezelni a lakossági devizahitelekből eredő rendszerszintű kockázatot, a jegybanki önfinanszírozási program pedig jelentősen csökkentette az ország külső sérülékenységét. A hazai bankrendszer sokkellenálló képessége szilárd, tőke- és likviditáshelyzete megfelelő. Ugyanakkor a bankrendszer továbbra is kontrakciós hatású, negatívan járul hozzá a gazdasági növekedéshez.

Jelenleg alapvetően három megoldásra váró kihívással néz szembe a pénzügyi rendszer, nevezetesen a piaci alapú vállalati hitelezés visszaállításával, a magas NPL-ráták csökkentésével, valamint a szektor tartósan gyenge jövedelmezőségének javításával. A nemteljesítő hitelállomány magas aránya negatívan hat a bankrendszer hitelezési képességére és hajlandóságára, így a szektor hitelezési aktivitásával nem képes fenntartható módon támogatni a gazdasági növekedést.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) stabilizálta a vállalati hitelpiacot, de a piaci alapú hitelezés rendkívül visszafogott maradt, ezért további lépések történtek a pénzügyi közvetítőrendszer hitelezési aktivitásának élénkítése, illetve az azt akadályozó tényezők elhárítása érdekében. Az átmeneti eszközként bevezetett NHP teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat, így 2016-tól megkezdődik fokozatos kivezetése, és elindul a Növekedéstámogató Program (NTP), amelynek célja, hogy a bankok piaci hitelezésre való visszaállása zavartalan legyen.

Az esetleges jövőbeli rendszerkockázatok hatásának minél erőteljesebb tompítása érdekében az MNB 2015-ben számos olyan makroprudenciális eszközt vezetett be, amelyek a nemzetközi szabályozói keretrendszer részeként, egységes globális, illetve európai sztenderdként kerültek kidolgozásra, és amelyek azt szolgálják, hogy a hazai pénzügyi közvetítőrendszer sokkellenálló képessége erősödjön (pl.: az anticiklikus tőkepufferre vonatkozó előírások, illetve a rendszerszinten jelentős intézményekre vonatkozó szabályok). Emellett az MNB életbe léptetett olyan makroprudenciális eszközöket is, amelyek célja, hogy megakadályozzák a múltban Magyarországon meg tapasztalt rendszerszintű kockázatok újbóli kialakulását (pl.: adósságfék szabályok).

Az MNB 2015 végén összesen 1744 intézmény prudenciális felügyeletét látta el, az év folyamán 121 prudenciális vizsgálat és 45 piacfelügyeleti vizsgálat indult meg, 80 prudenciális vizsgálat és 25 piacfelügyeleti vizsgálat került lezárásra, ezzel teljesítette a törvény által előírt és az éves felügyeleti tervben meghatározott kötelezettségeit.

2015-ben a pénzpiaci szektor mikroprudenciális felügyeletét a proaktívabb, folyamat-szemléletű, a korábbiánál szélesebb körű, strukturált információs bázisra támaszkodó működés felé való elmozdulás jellemezte, melynek során a törvényi előírásoknak való megfelelés mellett kiemelt szempont volt a szektor kockázataira

való gyors reagálás. Az MNB az intézmények kockázati profiljához igazodó felügyelés érdekében intézménytípusonként új alapokra helyezte korábbi felügyelési stratégiáját. Az üzletimodell-elemzések bevezetésével az MNB előrettekintő és a korábbiánál átfogóbb képet kap a felügyelt intézmények profitabilitásának, stratégiájának és üzleti modelljének fenntarthatóságáról, ennek eredményei az átfogó felügyeleti vizsgálatok támogatásán túl a tőkekövetelmény meghatározásának alátámasztása során is eredményesen alkalmazhatóak. A biztosítók felügyeletével kapcsolatban kiemelendő a hibás életbiztosítási termékek javítását, a költségek limitálását és a költségtranszparenciát célzó Etikus életbiztosítási koncepcióhoz kapcsolódó rendeletek, valamint a biztosítási termékek elektronikus felületen történő értékesítésére iránymutatást adó MNB ajánlás kiadása. Az MNB tőkepiaci felügyeleti tevékenysége középpontjában az év elején három brókercegnél feltárt súlyos visszaélések nyomán a befektetési vállalkozások által alkalmazott eljárások és nyilvántartási rendszerek vizsgálata állt, melynek során kiemelt prioritást kapott az ügyfélkövetelések védelme és az azzal kapcsolatos jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése.

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységét 2015-ben a devizahitelek elszámolásával és a szerződésmódosulással kapcsolatos rendkívüli feladatok ellátása határozta meg. Az MNB az elszámolások számítási módszertana jogszabályi megfelelőségének előzetes vizsgálatával, az érintett intézmények részére szervezett konzultációval, az intézmények folyamatos ellenőrzésével segítette elő az elszámolás jogszabályszerű lebonyolítását. A fogyasztók pontos és időbeni tájékoztatását teendőikről, jogérvényesítési lehetőségeikről folyamatos és intenzív kommunikációs program segítette. Az MNB maradéktalanul ellátta az elszámolási törvényben előírt közérdekű keresetindítással összefüggő feladatait.

Az Európai Unióban elsőként a szanalási feladatkörében eljáró MNB indította útjára 2015-ben a felelősségi körébe tartozó bankcsoportot érintő szanalási kollégium működését, szakmai elkötelezettsége jegyében aktív szerepet vállalt a szanalási keretrendszert érintő szabályozási környezet alakításában mind európai uniós, mind hazai szinten. 2015 szeptemberében az MNB második alkalommal tartott piaci konzultációt a szabályozási fejleményekről a piaci szereplőknek. A szanalási feladatkörében eljáró MNB 2015-ben tovább folytatta a 2014 utolsó negyedévében az MKB Bank Zrt. vonatkozásában elrendelt szanalási eljárását, amely során sikeresen lezajlott az MKB Bank Zrt. működésének átalakítása, valamint vagyonértékesítés

és eszközelkülönítés szanálási eszközök alkalmazásával a hitelintézet szerkezetátalakítása is megvalósult. Ezzel megkezdődhetett a rossz eszközeitől megtisztított, illetve az átszervezés kapcsán hatékony működést elérő MKB Bank Zrt. részvényei értékesítésének előkészítése. A szanálási eljárás során szükségessé vált intézkedéseket az MNB úgy valósította meg, hogy az ügyfelek védelmét az eljárás során mindvégig biztosította, az ügyfelek pénzeszközei a hitelintézet helyzetének rendezése kapcsán nem kerültek felhasználásra.

A jegybank 2015 során is jelentős hangsúlyt fektetett a fizetési rendszerek biztonságának garantálására. Az internetes fizetésekkel kapcsolatosan – az ügyfelek tájékoztatására, valamint az ügyfelekkel folytatott kommunikáció módjára vonatkozó nemzetközi ajánlások és iránymutatások alapján – az MNB elkészítette az internetes fizetések biztonságával kapcsolatos hazai ajánlást, több pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást és szakmai véleményt adott ki, valamint pénzforgalmi ellenőrzés keretében 22 pénzforgalmi szolgáltatót ellenőrzött. Az ellenőrzések során 176 esetben állapította meg jogszabályi rendelkezések megsértését, a jogsértő hitelintézetek körében az előző évről áthúzódó, valamint az utóellenőrzésekkel együtt összesen 67,2 millió forint bírságot szabott ki a jegybank 2015-ben.

A hazai pénzügyi infrastruktúra fejlesztése terén több kiemelendő esemény is történt 2015-ben. 2015. szeptember 7-től – az MNB és a GIRO Zrt. együttműködésének eredményeként – az átutalások elszámolási ciklusainak száma a korábbi ötről tízre emelkedett, amelynek köszönhetően tovább gyorsult az átutalások lebonyolítása. Az MNB és a Kínai Népköztársaság jegybankja 2015. június 27-én megállapodást kötött a renminbi elszámolási mechanizmus magyarországi létrehozásáról, valamint a forint 2015. november 16-án sikeresen csatlakozott a devizaki egyenlítő kockázatokat csökkentő CLS-rendszerhez.

Az MNB felvigyázói szerepkörében 2015-ben a megújított keretrendszer alapján hajtotta végre a pénzügyi infrastruktúra átfogó felvigyázói értékelését. Az értékelések megállapításai alapján elmondható, hogy a hazai rendszerek a vizsgált időszakban biztonságosan, hatékonyan és átláthatóan működtek. Tekintettel arra, hogy 2015 novemberében a forint bevezetésre került a CLS kiegyenlítő mechanizmusba, az MNB, 18. jegybankként meghívást kapott a kooperatív felvigyázói feladatokat ellátó nemzetközi bizottságba.

A hivatalos devizatartalékok nagysága az év során 4,26 milliárd euróval csökkent, így 2015. év végén 30,3

milliárd euro volt az állomány. Az év folyamán a devizatartalék szintjének csökkenése mögött meghatározóan az adósságtörlesztési célú, illetve a lakossági devizahitelek konverziójához köthető kifizetések állnak, melyet részben kompenzáltak az Európai Bizottságtól érkező euro befolyások.

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2015. december 31-én 4305 milliárd forint volt, mely 15 százalékos, 569 milliárd forintos bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest. A készpénzállomány növekedése mindegyik címlet esetén tapasztalható volt, de leginkább a 10 000 és 20 000 forintos címletet érintette.

Az MNB 2015-ben összesen 4132 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a posta számára.

A forintbankjegyek hamisítása – a csekély növekedés ellenére – továbbra sem jelentős, a készpénzforgalomból kiszűrt 2149 darab forint hamisítvány nemzetközi összehasonlításban is kedvező hamisítási helyzetet tükröz. 2015-ben továbbra is a magasabb címletek (főként a 10 000 és 20 000 forintosok) hamisítása volt jellemző, melyek az összes hamisítvány 87 százalékát tették ki.

Az MNB 2014 és 2018 közötti időszakban a „Fejlődés és tradíció” jegyében megújítja a forgalomban lévő forint bankjegysorozatot. A hat címlet cseréje 2014-ben először a 10 000 forintossal vette kezdetét. A megújított, korszerűbb 20 000 forintos bankjegyek 2015 decemberétől jelentek meg a készpénzforgalomban, széles körű elterjedésük 2016 folyamán várható.

2015-ben befejeződött a korábbinál részletezettebb, harmonizált felügyeleti és statisztikai célokat egyaránt kielégítő új hitelintézeti adatgyűjtési rendszer kidolgozása a nemzetközi számviteli szabványok alapján. A 2017-től hatályos, hitelintézeti körre vonatkozó új adatgyűjtési MNB rendelet 2016 tavaszán jelenik meg. 2015-ben az új, európai szinten egységes adatszolgáltatási sztenderd, valamint az MNB rendelettel elrendelt adatok együttes felhasználásával az MNB kidolgozta a bankcsoportok konszolidált kockázati monitoring rendszerét, amely első alkalommal 2016. I. negyedévre vonatkozóan fog kockázati értékelést adni valamennyi bankcsoport tevékenységéről.

2015-ben az MNB felkészült a biztosítók felügyeleti adatszolgáltatására is a Szolvencia II. egységes európai uniós szabályrendszer 2016. évi bevezetéséhez kapcsolódóan.

2015-ben az MNB-nek 94,5 milliárd forint nyeresége képződött, ami jelentősen meghaladja a 2014. évi nyereséget. Az eredmény kedvező alakulása elsősorban annak tudható be, hogy – az alapkamat csökkenésének és az MNB programjainak hatására – javult a kamateredmény és a pénzügyi műveletek eredménye.

A működési költségek 2015. évi tényleges összege 32 973 millió forint, ami az előző évi összeget 2,5 százalékkal haladja meg.

A 2014. évi összeghez viszonyított költségnövekedést döntően a szervezet átalakításhoz kapcsolódó, és az új feladatok elvégzéséhez szükséges pozíciók feltöltése, valamint az üzemeltetés őrzésvédelmi tevékenység átszervezése, és az MNB tulajdonában álló ingatlanok számának növekedése okozta, melyet nagyrészt ellensúlyozott az egyéb kiadások – Növekedési Hitelprogram kevésbé intenzív kampányköltségei miatti – jelentős csökkenése.

A 2015-ben megvalósított beruházások pénzügyileg realizálódott összege – a beruházási célú előleg-kifizetésekkel együtt – 10 581 millió forint volt, aminek túlnyomó részét az Értéktár program teszi ki. A normál üzletmenethez kapcsolódóan 2373 millió forint – többnyire informatikai – beruházási kiadás merült fel.

Az MNB környezetvédelmi tevékenységét 2015-ben az Igazgatóság által elfogadott középtávú (2014–2016) környezetvédelmi stratégia megvalósítása határozta meg. Ennek két fókuszterülete az MNB épületeinek környezettudatos fejlesztése, valamint a készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelése.

Az MNB épületeivel kapcsolatosan a középtávú stratégiában azt a vállalást tettük, hogy az MNB műemléki védelem alatt álló székházi épületére megszerezzük a nemzetközi környezetvédelmi szabvány (BREEAM In-Use) egy szinttel magasabb minősítését. Az ehhez szükséges intézkedések időarányos megvalósítása megtörtént.

2015-ben befejeződött az MNB készpénzgyártásában érintett leányvállalatainak részletes környezetvédelmi vizsgálata, melynek eredményeként az igazgatóság jóváhagyta a Pénzjegynyomda Zrt. és a Diósgyőri Papírgyár Zrt. csatlakozását az MNB-ben működő környezeti menedzsmentrendszerhez (KÖVHIR). A leányvállalatok

2017-ben megszerzik a Pénzjegynyomda és a Diósgyőri Papírgyár Zrt. környezettudatos működést elismerő nemzetközi akkreditációt, az EMAS tanúsítványt.

A környezetvédelem területén 2015-ben is biztosított volt a teljes jogszabályi megfelelés, az MNB EMAS tanúsítványa megújításra került.

A Magyar Nemzeti Bank küldetésének tekinti, hogy elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül fenntartható pozitív eredménye terhére a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten szakmai és össztársadalmi célok megvalósításához támogatást nyújtson. A jegybank az oktatás, elsősorban a felsőoktatás, a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújításával és fejlesztésével, a tudományos tevékenység, a pénzügyi ismeretterjesztés támogatásával a gazdaságpolitikai célok megvalósulásához járul hozzá. A társadalmi felelősségvállalási program 2015. évi eredményei jelentős mértékben járultak hozzá a jegybank Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájában lefektetett célok megvalósításához.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően az MNB kommunikációs tevékenységének 2015-ben is meghatározó célja volt a kormány gazdaságpolitikáját és a magyar gazdasági növekedést támogató jegybanki programok és intézkedések, valamint az össztársadalmi célokat szolgáló tevékenységek bemutatása és ismertetése. A kommunikáció fókuszában szerepeltek egyebek mellett Növekedési Hitelprogram sikerei és eredményei, az alapkamat-csökkentés és annak okaira vonatkozó döntések, az önfinanszírozási program, de külön hangsúlyt fektetett a jegybank arra, hogy a költségvetést nem terhelő működését, a Pallas Athéné Közgondolkodási Program, a Társadalmi Felelősségvállalási Program, ezen belül az Értéktár program keretében végzett tevékenységét és eredményeit transzparens módon mutassa be.

Az MNB folyamatosan – közlemények formájában és sajtótájékoztatók keretében – ismertette a jegybank legfontosabb döntéseit, a Monetáris Tanács üléseinek eredményeit, a monetáris politikát és a pénzügyi stabilitást érintő döntéseket és tudnivalókat, a felügyeleti vizsgálatok eredményeit, az e tárgykörben hozott határozatokról szóló tájékoztatókat, a fontos statisztikai adatokat, valamint a készpénzforgalomról és az emlékirte-kibocsátásokról szóló híradásokat.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – a Magyar Nemzeti Bank cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MNB tv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPVETŐ ÉS EGYÉB FELADATAI

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB, jegybank) speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét az MNB tv-ben meghatározott körben végzi.

Az MNB elsődleges céljairól, alapvető és egyéb feladatairól, valamint intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, továbbá a működéséről rendelkező MNB tv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a kormány gazdaságpolitikáját.

Az MNB tv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNB tv.-ben foglalt

feladataik végrehajtása és kötelességeik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat a kormánytól, az Európai Központi Bank és – a Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszeréből eredő tagságból eredő feladatokat kivételével – az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az MNB alapvető feladatai a következők:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- kizárólagos jogosultként a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékot képez és kezeli azt;
- kizárólagos jogosultként a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kizárólagos jogosultként felvigyázza a fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, továbbá az MNB tv-ben meghatározott jogkörében részt vesz e rendszerek kialakításában;
- a feladatai ellátásához és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez fűzött, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányáról szóló (4.) Jegyzőkönyv 5. cikkében meghatározott, az Európai Központi Bankkal szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;

– kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelését, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását célzó makroprudenciális politikát. Ennek érdekében az MNB-ben meghatározott keretek között feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, a túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB alapvető feladatain túli feladatai a következők:

– szanálási hatóságként jár el;

– kizárólagosan ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét

a) a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,

b) a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,

c) az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,

d) a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése

céljából;

– ellátja a fogyasztó és a pénzügyi közvetítőrendszer szervezetei között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezését a Pénzügyi Békéltető Testület útján.

Az MNB számára ezeken túl törvény, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódóan

törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNB tv.-ben meghatározott alapvető feladataival és felelősségével.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény vonatkozó rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNB tv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megválasztásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNB tv. határozza meg.

Ugyancsak az MNB tv. határozza meg az MNB szerveit, a következőképpen: a Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács, az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

– a monetáris politikával, a törvényes fizetőeszköz kibocsátásával, a deviza- és aranytartalék képzésével, kezelésével, a devizatartalék kezelése és az árfolyampolitika végrehajtása keretében a devizaműveletek végzésével, valamint a statisztikai feladatokkal kapcsolatos stratégiai döntés, ennek keretében különösen a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, az alapkamat mértékének meghatározása;

– a makroprudenciális feladatokkal, a felvigyázással, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanálási hatóságként való eljárással

kapcsolatban azon stratégiai keretekről való döntés, amely keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács hoz döntést;

- az ügyrendjének megállapítása;
- döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. A Monetáris Tanács 2015-ben dr. Balog Ádám alelnököt, majd dr. Balog Ádám lemondására tekintettel a 2015. szeptember 1-jei ülésén Nagy Márton alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2015-ben:

- Dr. Matolcsy György, elnök, egyben a Monetáris Tanács elnöke 2013. március 4-től,
- Dr. Balog Ádám, alelnök 2013. március 6-tól a 2015. július 22-i hatályú lemondásáig,
- Nagy Márton, alelnök, 2015. szeptember 1-jétől,
- Dr. Gerhardt Ferenc, alelnök 2013. április 22-től,
- Dr. Windisch László, alelnök 2013. október 2-től,
- Bártfai-Mager Andrea, 2011. március 21-től,
- Dr. Cinkotai János Béla, 2011. március 22-től,
- Dr. Kocsiszy György, 2011. április 5-től,
- Pleschinger Gyula, 2013. március 5-től,
- Dr. Kandrács Csaba, 2013. szeptember 30-tól a 2015. július 6-i hatályú lemondásáig,
- Báger Gusztáv, 2015. július 6-tól.

A **Pénzügyi Stabilitási Tanács** az MNB-nek a felvigyázással, a makroprudenciális és a szanálási hatósági feladatokkal, valamint a prudenciális felügyelettel kapcsolatos döntéshozó testülete, és ezen feladatokkal

kapcsolatban a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az MNB nevében jár el ezen feladatokkal kapcsolatos hatósági eljárásokban. A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezen hatáskörében

- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását;
- számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket;
- elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve;
- nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről;
- megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati kérdéseket és szükség esetén állást foglal;
- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről;
- szükség szerint napirendre tűzi az Európai Rendszerkockázati Testületnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészének szempontjából releváns ajánlásait, állásfoglalásait, kockázati figyelmeztetéseit;
- szükség szerint megtárgyalja az Európai Felügyeleti Hatóságok által kiadott ajánlásokat, határozatokat, ideértve az európai pénzügyi rendszer stabilitásának komoly veszélyeztetettsége esetén a nemzeti felügyeleti hatóságoknak címzett, egyedi intézkedések megtételére felszólító határozatokat is, valamint állást foglal az azokból származó feladatokról;
- az MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismerető, az MNB által felügyelt személyekre és szervezetekre nézve kötelező erővel nem rendelkező ajánlást ad ki;
- évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit; és

- döntést hoz a pénzügyi közvetítőrendszer feletti felügyelet, valamint a szanalási feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai:

- az MNB elnöke, elnökként,
- a monetáris politikáért, pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért felelős alelnök és a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök, továbbá
- az MNB elnöke által kijelölt vezetőként a statisztikáért, készpénzlogisztikáért és pénzügyi infrastruktúráért felelős alelnök,
- az MNB elnöke által kijelölt vezetőként a pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért felelős ügyvezető igazgató, illetve az MNB szervezeti és működési szabályzatának módosítása következtében 2015. szeptember 8-ától helyette a monetáris politikáért, pénzügyi stabilitásért és hitelösztönzésért felelős ügyvezető igazgató, valamint
- az MNB elnöke által kijelölt vezetőként a pénzügyi szervezetek felügyeletéért felelős ügyvezető igazgató.

Az MNB tv. alapján a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik:

- a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;
- az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala;
- az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;
- az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;
- az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;

- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása;

- a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjával, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektívszerződés-módosítás és
- a számlavezetési és egyéb pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatások, továbbá befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő egyes szolgáltatások végzésére vonatkozó jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai: az MNB elnöke mint az igazgatóság elnöke és az MNB alelnökei.

A Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB tv., az MNB alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB alapvető feladatai körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.

Az MNB **könyvvizsgálója** legfeljebb 5 évre kaphat megbízást, megválasztásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt. Az MNB könyvvizsgálójának megválasztását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az MNB elnöke kikéri az Állami Számvevőszék elnökének véleményét.

A **felügyelőbizottság** az MNB tv. alapján az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNB tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki az MNB alapvető feladataira,

a szanálási hatóságként való eljárásra, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete körében végzett tevékenységére és mindezeknek az MNB eredményére gyakorolt hatására. Ennek megfelelően a számvitelről szóló törvény szerinti beszámolóval összefüggésben előírt jelentését is ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNB tv.-ben meghatározott tagjai: az Országgyűlés által választott elnöke, az Országgyűlés által választott további három tag, továbbá az államháztartásért felelős miniszter képviselője és az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét a kormánypárti, az Országgyűlés által választott további tagokat a képviselőcsoportok jelölik. A tagok megbízatása az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart.

Az Országgyűlés 2015. július 6-án választotta meg a felügyelőbizottság tagjait, tekintettel a korábbi felügyelőbizottság mandátumának lejáratára.

A felügyelőbizottság tagjai 2015-ben:

- Papcsák Ferenc, elnök
- Madarász László,
- Dr. Szényei Gábor András,
- Nyikos László,
- Molnár István, valamint
- Dr. Tóth Attila Simon.

2.3. AZ MNB SZERVEZETE

Az MNB szervezeti felépítésének alapját a 2013. július 1-jei, illetve az integrált szervezet tekintetében 2013. október 1-jei hatállyal bevezetett működési és működésirányítási rend képezi. A munkaszervezet felépítése az azóta eltelt időben ugyan több alkalommal is változott, azonban ezek a változások a 2013-ban kialakított szervezeti struktúrát alapjaiban nem módosították.

2015 során az MNB szervezeti felépítésének módosítására a felügyeleti eszköztár bővítésével összefüggésben, a 2015. szeptember 1-jén hivatalba lépett alelnök feladatkörének meghatározása körében, továbbá a működési tapasztalatok birtokában, a hatékonyság növelése érdekében került sor.

A munkaszervezet 2015. december 31-i felépítését az alábbi **szervezeti ábra** szemlélteti.

2.4. AZ MNB MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, utóbbi az EKB igazgatóságának tagjaiból, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökeiből áll. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente ülésező testület tagja az EKB elnöke, alelnöke, valamint az EU összes tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM–II működésének nyomon követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM–II-ben részt vevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyam-politika összehangolására, valamint az ERM–II intervenciós és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB tiszteletben tartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegiált hozzáféréseire vonatkozó tilalmat, részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi tagállam bevezette az eurót.

2014. július 23-án az EU Tanácsa jóváhagyta Litvánia euroövezetbe történő belépését, így 2015. január 1-jétől az euroövezeti tagállamok száma 18-ról 19-re emelkedett. A KBER-tagok száma 2015 során nem változott.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részesedése, valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB alaptőkéje 2013. július 1-je óta 10,825 milliárd euro.

A Magyar Nemzeti Bank igazgatóságának és Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Matolcsy György
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Dr. Gerhardt Ferenc
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Nagy Márton
alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

Dr. Windisch László
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

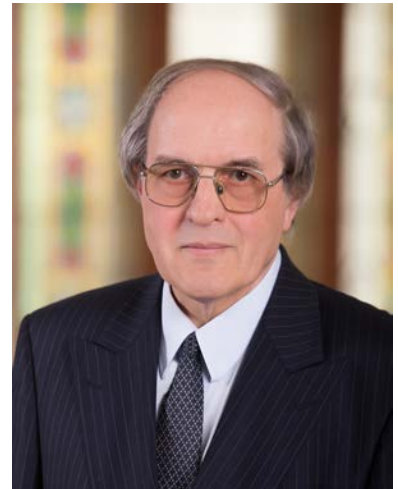
A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Báger Gusztáv
a Monetáris Tanács tagja

Bártfai-Mager Andrea
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Cinkotai János Béla
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kocziszkó György
a Monetáris Tanács tagja

Pleschinger Gyula
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának tagjai

Balról jobbra: Dr. Tóth Attila Simon, Nyikos László, Madarász László, Papcsák Ferenc (elnök), Dr. Szényei Gábor András, Molnár István

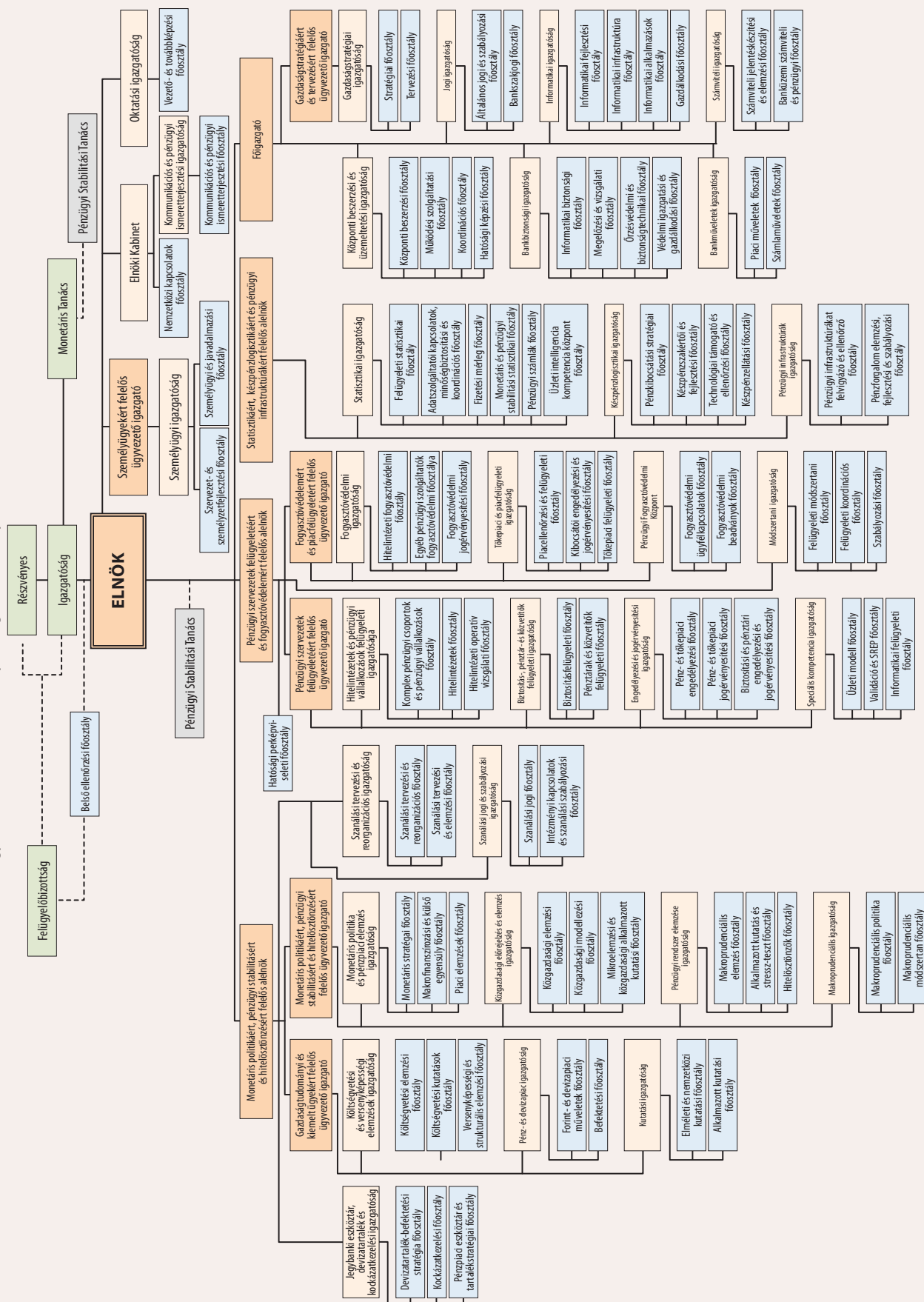
Jelenleg az EKB alaptőkéjének 70 százalékát az euro-övezeti jegybankok jegyzik, az alaptőke fennmaradó 30 százaléka pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlik meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális százalékának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, melyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. A hozzájárulás mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75 százalékában került megállapításra (ezt megelőzően 7 százalék volt). A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB Alapokmánya alapján ötévente, valamint abban az esetben kerül sor, ha új tagállam csatlakozik az EU-hoz. A tőkekulcsok legutóbbi kiigazítására 2013 második felében került sor. Ennek eredményeként az MNB EKB alaptőkéjéből való részesedése 2014. január 1-jével 1,3740 százalékról 1,3798 százalékra nőtt és 2015-ben nem változott.

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, melyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be

a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig. A nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fórumok tevékenységét a 3.13. fejezet mutatja be.) A bizottságok előre meghatározott éves ütemterv szerint, átlagosan 4-5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről KBER-összetételben.

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek ezen bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2015-ben is rendkívül hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

A Magyar Nemzeti Bank mint részvénytársaság szervezeti felépítése – 2015. december 31.

3. Beszámoló az MNB 2015. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

Az MNB Monetáris Tanácsa 2015 folyamán a hagyományos kamatpolitika mellett egyéb, célzott monetáris politikai eszközökkel válaszolt az alacsony inflációs környezet, a visszafogott hitelezési aktivitás és az ország külső sérülékenységevel kapcsolatos kihívásokra a középtávú inflációs cél fenntartható elérése és a realgazdaság megfelelő ösztönzése érdekében. A monetáris politika hosszú távon az árstabilitás elérésével és fenntartásával, valamint a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosításával tud hozzájárulni a gazdasági növekedéshez és a kiszámítható makrogazdasági környezethez.

Nemzetközi pénzügyi folyamatok

A globális pénzügyi hangulat az év első felében összességében változékonyságon alakult. Az Egyesült Államok makrogazdasági adatai kedvezően hatottak a globális kockázatvállalási hajlandóságra, amit az Európai Központi Bank (EKB) eszközvásárlási programjának márciusi kibővítése is támogatott. Azonban a svájci jegybanknak az árfolyamkűszöb eltörlésére vonatkozó januári döntése, a folytatódó orosz–ukrán konfliktus, valamint Görögország államadósságának leminősítése és törlesztésének elhalasztása a nemzetközi befektetői hangulat romlását okozta. 2015 második felében a görög adósságproblémákkal kapcsolatos események, a feltörekvő piaci gazdaságok növekedésével kapcsolatos aggodalmak, a kínai tőkepiaci zavarok, valamint a Fed kamatemelése körüli bizonytalanság és az olajárak folytatódó csökkenése éreztették hatásukat a globális pénzügyi piacokon. Az év utolsó hónapjaiban a globális pénzügyi hangulat enyhén javult.

Belföldi gazdasági környezet

A hazai realgazdasági környezet dezinflációs hatású maradt 2015-ben. A Monetáris Tanács megítélése szerint a kibocsátás az erősödő gazdasági aktivitás mellett végig elmaradt potenciális szintjétől, a munkanélküliség pedig a folytatódó csökkenés mellett is meghaladta a strukturális tényezők által meghatározott hosszú távú szintjét. 2015-ben a fogyasztói árak historikusan alacsony dinamikát mutattak. A középtávú

kilátásokat megragadó inflációs alapfolyamat-mutatók végig mérsékelt inflációs nyomást jeleztek.

Hagyományos monetáris politikai intézkedések

A hagyományos monetáris politikai eszköztár keretében az MNB Monetáris Tanácsa az inflációs és makrogazdasági folyamatokat értékelve 2015 márciusában az irányadó ráta további csökkentése és a kamatcsökkentési ciklus újraindítása mellett döntött. A Monetáris Tanács 2015 júliusára több lépésben historikusan alacsony szintre, 1,35 százalékra csökkentette a jegybanki alapkamatot, amire az inflációs céllal konzisztens szinttől elmaradó alapfolyamatok, a tartósan negatív kibocsátási rés, a cél alatt stabilizálódó inflációs várakozások, a historikusan is alacsonynak tekinthető nyersanyagárak és a céltól jelentősen elmaradó aktuális infláció, valamint a globális és régiós szinten összességében továbbra is lazának tekinthető monetáris kondíciók adtak lehetőséget. A kamatciklus lezárása után, 2015 második felében a Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy a rendelkezésre álló információk alapján az alapkamat elért arra a szintre, ami az inflációs cél középtávú elérését és a realgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzését biztosította. Az újabb költségcsökkentések mellett azonban erősödött a kommunikáció az alapkamat várható pályájáról, ami keretében a döntéshozók úgy értékelték, hogy az alapkamat aktuális szintje és a laza monetáris kondíciók tartós, a teljes előrejelzési időhorizonton való fenntartása van összhangban az inflációs cél középtávú elérésével és a realgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével.

Az inflációs célkövetés keretrendszerét érintő változások

Emellett a Monetáris Tanács az inflációs cél esedékes felülvizsgálatát követően 2015 márciusában az inflációs célkövetés keretrendszerének rugalmasabbá tételéről döntött. Ennek eredményeképpen a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett nemzeti fogyasztóiárindex változásának 3 százalékos értékében meghatározott inflációs cél fenntartása mellett egy ± 1 százalékpontos toleranciasávot jelölt ki. A jegybank továbbra

is 3 százalékos infláció elérésére törekszik, a ± 1 százalékpontos toleranciasáv ugyanakkor megjeleníti, hogy az infláció a gazdaságot érő sokkok hatására e szint körül ingadozhat.

Nem hagyományos monetáris politikai intézkedések

A fokozatos kamatlépések mellett az MNB egyéb, célzott monetáris politikai eszközöket is alkalmazott a válság során sérült monetáris transzmissziós csatorna helyreállítása, valamint Magyarország külső sérülékenységének csökkentése érdekében. A Növekedési Hitelprogram folytatása hozzájárult a hitelezési kondíciók további enyhüléséhez, míg az Öntfinanszírozási Program, és az ehhez illeszkedő monetáris politikai eszköztár-átalakítás érdemben támogatta a hosszú állampapír-hozamok mérséklődését, és az ország külső sérülékenységének csökkenését. Emellett a jegybank támogatta a deviza alapú lakossági hitelek forintosítását, ami a külső sérülékenység további mérséklődését és a monetáris transzmisszió javulását eredményezte. Összességében

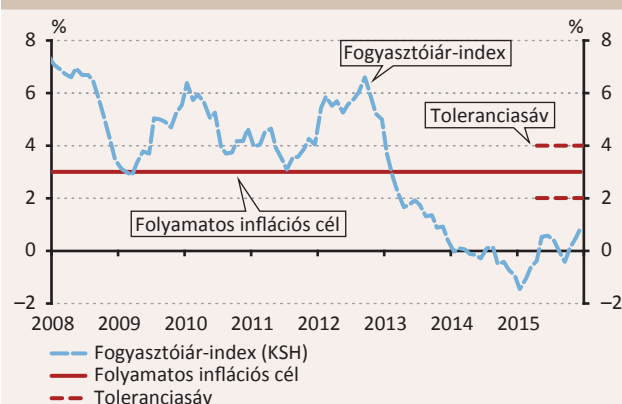
a nem hagyományos monetáris politikai eszközök a lazább monetáris kondíciók irányába hatottak.

Inflációs folyamatok 2015-ben

A Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy 2015-ben folytatódott az inflációs folyamatok 2010-ben megkezdődött, a korábbi időszakokhoz képest eltérő tendenciája. A fogyasztóiár-infláció – a jelentős monetáris lazítás ellenére, nagyrészt a monetáris politika hatáskörén kívül eső tényezők következtében – jelentősen mérséklődött, az év folyamán végig az árstabilitási célként kitűzött 3 százalékos érték alatt alakult, többször negatív tartományba lépve. Az éves átlagos infláció 2015-ben $-0,1$ százalék volt.

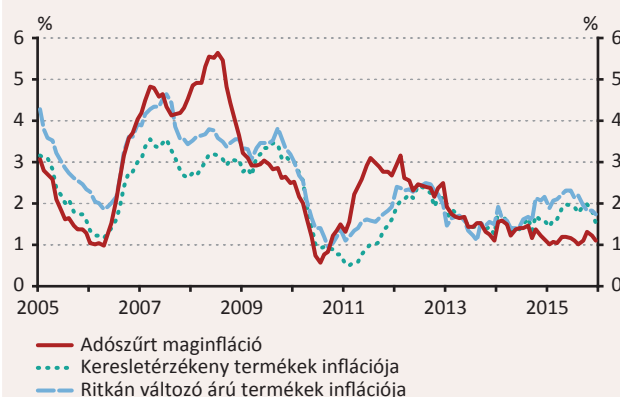
Az inflációs célnál 2015-ben érdemben alacsonyabb infláció több tényezőnek az együttes következménye volt. Az év folyamán tapasztalt historikusan alacsony inflációhoz főként a tartósan alacsony globális inflációs környezet, az importált infláció alacsony szintje, a nyersanyagárak alakulása, a feldolgozatlan

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

Forrás: KSH, MNB.

2. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: MNB.

1. táblázat

A fogyasztóiár-szint változása és komponensei

(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2013	2014	2015	2015			
				I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
Maginfláció	3,3	2,2	1,2	0,9	1,3	1,2	1,4
Feldolgozatlan élelmiszerek	6,1	-3,7	4,8	-0,7	5,6	6,0	8,1
Járműüzemanyag és piaci energia	-1,0	-2,1	-11,0	-13,2	-8,2	-11,2	-11,4
Szabályozott árak	-3,7	-6,6	-0,7	-1,9	-1,0	-0,7	0,7
Fogyasztóiár-index	1,7	-0,2	-0,1	-1,0	0,3	0,0	0,5
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	1,2	-0,2	-0,2	-1,1	-0,2	0,1	0,4

Megjegyzés: A változatlan adótartalmú árindeknél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet. Egyes inflációs főcsoportok idősorai – néhány részétél 2012 eleji átcsoportosítása miatt – visszamenőleg is eltérhetnek a korábbi években publikálttól.
Forrás: KSH

élelmiszerek, az iparcikkek árindexének változásai, a kihasználatlan kapacitások nagysága, az alacsony bérdinamika és az inflációs várakozások mérséklődése járultak hozzá.

A monetáris politikai eszköztár változásai

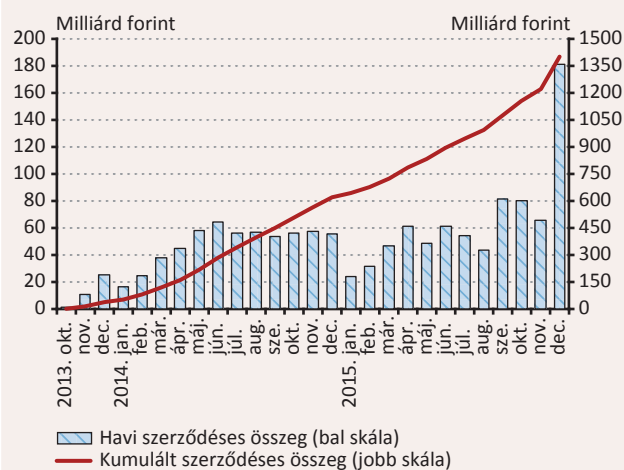
A Növekedési Hitelprogramban eddig 31 ezer vállalkozás jutott finanszírozáshoz

2015. december 31-én lejárt a Növekedési Hitelprogram 2013 októberében indult második szakaszának üzletkötésre rendelkezésre álló időszaka. A részt vevő hitelintézetek összesen 1402 milliárd forint összegű szerződést kötöttek közel 27 ezer vállalkozással; az igénybevétel 2015-ben 227 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbi (3. ábra). Az év végén ténylegesen kinn lévő – azaz a múltbeli törlesztéseket, valamint a még le nem hívott hitelrészeket nem tartalmazó – hitelállomány 864,4 milliárd forint volt. Szintén 2015 végén zárult a 2015 márciusában elindított NHP+ konstrukció üzletkötésre rendelkezésre álló időszaka is, amelyben mintegy 23 milliárd forintnyi hitelszerződés jött létre az MNB részleges kockázattávállása mellett. Az NHP+ elindításán felül azzal is segíteni kívánta az MNB a kockázatosabb vállalkozások hitelhez jutását, hogy 2015 májusától lehetővé tette az intézményi kezességvállaláshoz kapcsolódó garanciadíjnak a maximált 2,5 százalékos marzson felüli felszámítását. A második szakasz 1000 milliárd forintos keretösszegének szeptember végi kimerülésekor az MNB a nagy keresletre tekintettel lehetővé tette a bankok számára, hogy az NHP+ konstrukció 500 milliárd forintos keretösszegének terhére is nyújthassanak az NHP második

szakaszának feltételrendszere szerinti hiteleket. A rendelkezésre álló 1500 milliárd forintos keretösszeg 95 százaléka felhasználásra került a két konstrukcióban. Az NHP elindítása óta már közel 31 000 vállalkozás jutott finanszírozáshoz mintegy 2126 milliárd forint összegben, ami nemcsak a hitelállomány csökkenésének megállításában játszott fontos szerepet, de a program ezzel érdemi hatást gyakorolt a gazdasági növekedésre is.

Az átmeneti eszközként bevezetett NHP teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat, így 2016 elejétől fokozatos kivételre kerül és elindul a Növekedéstámogató Program (NTP), amelynek célja, hogy a bankok piaci hitelezésre való visszaállása zavartalan legyen. Ennek egyik részét a Növekedési Hitelprogram harmadik, kivetítő szakasza alkotja, amelynek két pillére 300-300 milliárd forintos keretösszeggel kerül meghirdetésre. Az első pillér a második szakasznál mind volumenben, mind a hitelcél tekintetében korlátozottabb forintfinanszírozást tesz lehetővé. A második pillérben a bankok a kapott forinthitelt devizára cserélik, ami lehetővé teszi, hogy devizában nyújtsanak finanszírozást természetes devizafedezettel rendelkező kkv-k számára; ezzel a pillérrel az MNB a hosszú lejáratú devizafinanszírozásban megfigyelhető piaci torzulást kívánja kezelni. Az NTP másik részét a Piaci Hitelprogram (PHP) alkotja, amely a bankok hitelezési tevékenységét segítő, pozitív ösztönzőből álló eszközcsalád. A PHP a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsereügylettel (HIRS), az ehhez kapcsolódó preferenciális betéti lehetőséggel, valamint a banki tőkekövetelményekben megtestesülő ösztönzés mellett egy új, vállalati hitelinformációs rendszerrel is támogatja a bankok hitelezési tevékenységét.

3. ábra
Az NHP második szakasza igénybevételének időbeli alakulása

Forrás: MNB.

Önfinanszírozási koncepció

Megújult a jegybanki eszköztár

A Monetáris Tanács 2015. június 2-án döntött arról, hogy a külső sérülékenység csökkentését célzó és a banki forrásokat a fedezeti értékpapírok, azaz a magyar értékpapírpiac sajátosságai miatt kiemelten az állampapírok felé terelő önfinanszírozási program második szakaszába lép. Ennek értelmében 2015. szeptember 23-ától az MNB irányadó eszköze a korábbi kéthetes betét helyett az új, három hónapos betét lett. A három hónapos betét fix kamatozású eszköz, melyet korlátlan mennyiségben, fix kamatú tenderen értékesít az MNB. A három hónapos betét kamatlába megegyezik a jegybanki alapkamatlábal. Ezzel együtt a kéthetes betét mint banki likviditáskezelést szolgáló

instrumentum az eszköztár része maradt. A kéthetes betét mennyiségét korlátozza a jegybank, a felső határa 2015 végéig 1000 milliárd forintra mérséklődött. A kéthetes betétet változó kamatú tenderen értékesíti az MNB, ahol a legkisebb elfogadható kamatláb az egynapos jegybanki betét kamatlábával, a legmagasabb elfogadható kamatláb pedig a jegybanki alapkamattal egyezik meg. Az irányadó eszköz futamidejének hosszabbítása azzal segítette az önfinanszírozási koncepció sikerét, hogy likviditási szempontból felértékelte a fedezeti értékpapírokat (állampapírokat) a jegybanki eszközökkel szemben, és ezzel áttérte a banki forrásokat ezekre a piacokra.

Ugyancsak az önfinanszírozási program céljainak elérését szolgálja, hogy a Monetáris Tanács 2015. szeptember 22-i ülésén a kamatfolyosó aszimmetrikussá tételéről döntött. 2015. szeptember 25-től a korábbi +/- 100 bázispont helyett +75/-125 bázispontra változott a kamatfolyosó, amiből adódóan a jegybanki egynapos betét attraktivitása csökkent. 2015. szeptember 30-tól módosultak az MNB fedezett hiteltendereinek feltételei is: egyrészt a hitelek futamideje megfelelőddött (kéthetes helyett egyhetes, hat hónapos helyett három hónapos), másrészt az egyhetes hitel árazása kedvezőbbé vált (a korábbi alapkamat +50 bázispont helyett alapkamat +25 bázispont). A hiteltenderek átalakítása segíti a banki likviditáskezelést az új irányadó eszköz bevezetését követően, valamint ösztönzi az elfogadható fedezetként beszámítható értékpapírok vásárlását, amivel ugyancsak a banki források átstrukturálását támogatja.

A program második szakaszához kapcsolódva 2015. október 6-án az MNB bejelentette, hogy a 2015. decemberi tartalékperiódustól fogva megszűnik a 2010-ben bevezetett választható kötelező tartalékráta-rendszer. Ettől fogva minden hitelintézetre egységesen 2 százalékos kötelező tartalékráta vonatkozik. Ez a lépés közeledést jelent az Európai Központi Bank gyakorlatához, illetve áttételezen arra ösztönzi a bankokat, hogy – kötelező tartalék tartása helyett – fedezetként elfogadható értékpapírok vásárlásával alkalmazkodjanak a sterilizációs eszközök átalakításához.

Jegybanki kamatcsere-tenderek

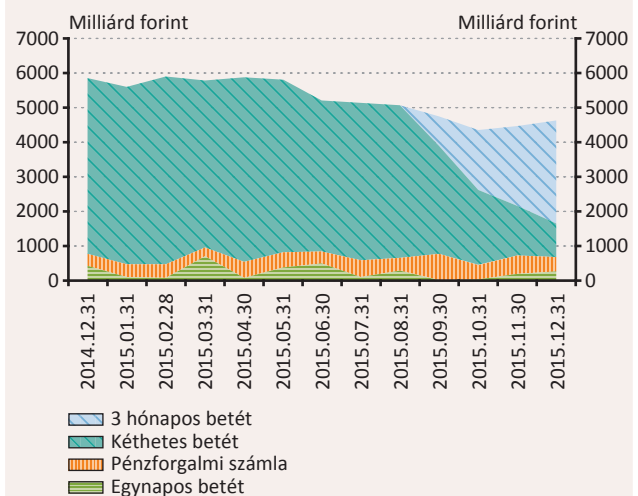
Az MNB 2015-ben folytatta az önfinanszírozási koncepciót támogató kamatcsere (IRS) tendereit. A Monetáris Tanács 2015. július 7-i döntése alapján a korábbi 3, illetve 5 éves futamidejű eszközök mellett bevezetésre került egy 10 éves futamidejű IRS is, melynek első tenderére augusztus 6-án került sor. Az MNB a 2015-ös

év során a 3 éves eszközön 238 milliárd, az 5 évesen 544 milliárd, a 10 évesen pedig 125 milliárd forint névértékű IRS-t kötött a hitelintézetekkel. Így az év végén a teljes jegybanki kamatcsere-állomány elérte az 1296 milliárd forintot. Az állampapírhozom és az IRS-ek fix kamatlába különbségeként előálló kamatswap-felárak az év során 10-19 bázisponttal tágultak a különböző futamidőkön. Így a 3, 5 és 10 éves felárak december végén rendre 61, 66 és 53 bázispontot tettek ki. Ezek a szintek megfelelnek az önfinanszírozási program 2014. áprilisi meghirdetését megelőző értékeknek.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

2015-ben a jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételei (sterilizációs eszközök, pénzforgalmi számlák egyenlege és jegybanki egynapos betét) együttesen 1233 milliárd forinttal, 4628 milliárd forintba csökkentek.

4. ábra
A jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételeinek alakulása

Forrás: MNB.

Elsősorban az MNB devizaműveletei (ideértve a devizatendereket is) és a forgalomban lévő készpénzállomány emelkedése szűkítették a likviditást. Ezzel szemben a Növekedési Hitelprogram, a hagyományos jegybanki swap-eszközök, a jegybanki hiteleszközök, valamint a Kincstári Egységes Számla (KESZ) bővítették a likviditást. A KESZ-re ható tényezők közül indokolt kiemelni egyrészt az önfinanszírozási programot, ami *ceteris paribus* szűkítette a jegybankmérleget és a bankrendszer likviditását is, illetve másrészt az EU-források forintba konvertálását, ami pedig jelentős likviditásbővítést okozott. 2015 áprilisában és októberében a tartalékköteles hitelintézetek még választhattak

a 2, 3, 4 és 5 százalékos kötelező tartalékráták közül. Áprilisban összesen 41, októberben pedig 3 hitelintézet élt a változtatás lehetőségével. Ezáltal az átlagos kötelező tartalékráta 2,87 százalékról májusban 2,9 százalékra nőtt, majd novemberben – átmenetileg egy hónapra – tovább emelkedett, 3,57 százalékra. Decemberben életbe lépett az egységes 2 százalékos kötelező tartalékráta.

Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódó eszköz-tár-átalakítás arra ösztönzi a hitelintézeteket, hogy a korábbinál intenzívebben forduljanak a jegybank hiteleszközeihez, amivel párhuzamosan a HUFONIA közeledett az alapkamathoz. Szeptember-december hónapokban havi átlag 28 overnight hitelügyletet kötött a jegybank, míg a január-augusztusi időszakban csupán havi átlag 6 ügyletet. Eközben az overnight hitelek átlagos ügyletmérete nem változott érdemben, 16-ról 17 milliárd forintra emelkedett. A fentiek eredőjeként a HUFONIA a január-augusztusi időszakban átlagosan 50 bázisponttal az alapkamat alatt tartózkodott, szeptember és december között pedig átlagosan megegyezett az alapkamattal. A korlátossá váló kéthetes betét tenderein mindössze négy alkalommal volt túljegyzés december végéig, a tendereken kialakult átlagos elfogadott kamatlábak közel alakultak az alapkamathoz. Mindez arra utal, hogy a bankok likviditáskezelésében nem okozott problémát a fokozatosan szűkülő kéthetes betétállomány. Ehhez a jegybanki hiteltenderek fokozottabb igénybevétele is hozzájárult: a hitelintézetek több év kihagyást követően 2015-ben újra használták az MNB hosszabb lejáratú hiteleszközeit.

A kamattranzmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos referenciahozamok az év első felében az alapkamat csökkentésével együtt mérséklődtek. Kedvező, hogy a BUBOR több esetben is előre jelezte az alapkamat csökkenését. Az év második felében a BUBOR és az FRA-kból származtatott azonnali hozam stabilan alakult, megegyeztek az alapkamattal. A diszkontkincstárjegy (DKJ) hozama azonban szeptemberben lefelé eltávolodott az alapkamattól, igaz, a hónap végén már emelkedésnek indult. A DKJ-hozam alapkamattól való elszakadását a sterilizációs eszköztár átalakítása miatti banki és egyéb belföldi intézményi befektetőkhez köthető DKJ-keresletnövekedés magyarázhatja. A banki rövid lejáratú, illetve változó kamatozású hitel- és betéti kamatlábak mind a vállalati, mind pedig a háztartási szegmensben mérséklődtek az év folyamán. Megfigyelhető volt azonban, hogy a látra szóló és folyószámlabetétek kamatlába kevésbé csökkent, mint az alapkamat. Ez részben a nulla alsó korlátnak

köszönhető, részben pedig annak, hogy a banki alternatívaköltség, a HUFONIA is az alapkamathoz képest csökkent az év folyamán.

Devizalikviditást nyújtó eszközök

Devizatenderek

Az MNB 2015. január 23-án tartotta a fogyasztói deviza-jelzáloghitelek konverziójához kapcsolódó utolsó devizatendert, amelyen 102 millió eurót allokált a partnerek számára. Ezzel január végén lezárultak a konverziókhoz kapcsolódó tenderek, március végén pedig az elszámolásokhoz kapcsolódó tenderek is megszűntek. Így összesen 9127 millió eurót adott el a jegybank a hitelintézeteknek, ebből 1081 millió eurót az elszámolásokhoz, 8046 millió eurót pedig a forintosításhoz kapcsolódóan. A feltételhez kötött eszközökön az év során a bankok összesen 1006 millió eurót nem görgettek tovább egyhetes devizaswapban.

A kedvező devizatartalék-folyamatok alapján a Monetáris Tanács lehetővé tette a devizatenderekhez kapcsolódó feltétel nélküli devizaswapok lejárát előtti előbb részleges, majd teljes lezárását. A bankok előbb az elszámolási és a forintosítási tendereken megvett deviza értékének 20 százalékáig zárhatták le a legfeljebb 2016 márciusában lejáratú, feltétel nélküli devizaswapokat. Ehhez kapcsolódóan két tendert tartott az MNB áprilisban, melyeken összesen 357 millió eurónyi swapot zártak le a partnerek. Júniustól további lezárasos tenderekre került sor, melyeken már korlátozás nélkül lehetett előtörleszteni a feltétel nélküli swapokat. Június és szeptember között összesen 453 millió eurónyi swapot zártak le a hitelintézetek. A korai lezáras a devizatartalék-pálya hosszú távú alakulását nem befolyásolja, csupán annak időbeli lefutását változtatja, előre hozva a devizatartalék csökkenését. Végül júniusban, szeptemberben és decemberben le is jártak a forintosításhoz kapcsolódó devizaswapok, összesen 1435 millió euro értékben, ami ugyancsak szűkítette a jegybankmérleget. A 2015-ös év egészében a deviza-jelzáloghitelek kivezetéséhez kapcsolódó devizaswapokból 3251 millió eurót vittek el a bankok az MNB-től.

A Monetáris Tanács döntése értelmében az MNB a jelzáloghiteleken kívüli fogyasztói devizahitelek forintosításához kapcsolódóan is tartott devizatendereket 2015-ben. Az MNB 2015. augusztus 24-én megtartotta első devizatenderét, melyet további három követett az év során. A tendereken az MNB svájci frankot

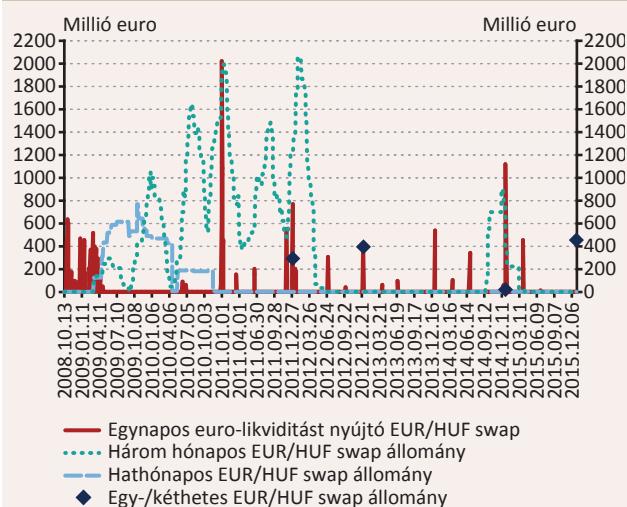
adott el forint ellenében, melyet a partnerek egyhetes devizaswapban görgethetnek a jegybanknál legfeljebb 2016 augusztusáig. A tendereken a szokásos partnerkörön kívüli pénzügyi intézmények is részt vehetnek ernyőbankon keresztül. Az év folyamán az MNB összesen 605 millió svájci frankot allokált, amivel a bankok fedezni tudták a konverzióból adódó devizaigényüket.

Jegybanki devizacsere-ügyletek

Az euro/forint devizacsere piaci felárak mérsékelt szinten alakultak az év során. Az egynapos futamidőn átlagosan 30, a három hónaposon pedig átlagosan 50 bázispontot tett ki a felár. Az egynapos szpred az első és a második negyedév végén ezúttal is átmenetileg megemelkedett, a harmadik és negyedik negyedév végén azonban nem jelentkeztek feszültségek a piacon. Az év végi turbulencia elmaradásához hozzájárulhatott az MNB egyedi egyhetes swap-tendere, valamint hogy a külföldiek ezúttal nem építették le forinteszközeiket. Összességében valamelyest mérséklődött az egynapos felár az év során, ami részben a forintpiaci eszköztár átalakításához lehet köthető. Az overnight jegybanki eszközök mérséklődő nettó állománya (betét mínusz hitel) ugyanis megemelte a rövid bankközi hozamokat, ami különösen a swap-piaci implikált forinthozamot érintette. A három hónapos szpred az év első felében stabilan alakult, majd augusztusban a globális kockázati mutatók romlásával, valamint a sterilizációs eszköztár átalakítására való felkészüléssel párhuzamosan átmenetileg megemelkedett. November végén, az éves szezonálisnak megfelelően újra tágulásnak indult a három hónapos szpred, de ahogy végül a rövid piacon elmaradt a feszültség, úgy a három hónapos felár is mérséklődött, és nulla szinten zárta az évet.

A hagyományos (egynapos, egy-két hetes, illetve három hónapos) jegybanki eurolikviditást nyújtó euro/forint devizaswap-eszközök iránt a megelőző évben tapasztaltnál kisebb kereslet mutatkozott 2015-ben. A kitágult piaci szpreddel összefüggésben az első negyedév utolsó napján 450 millió euro összegben vette igénybe a bankrendszer az MNB egynapos eurolikviditást nyújtó eszközét, június végén pedig 14 millió euro igénybevétel történt. A három hónapos eszköz állománya fokozatosan leépült az első félév során. December végén az év végén átnyúló egyedi egyhetes swap-eszközt is meghirdetett a jegybank a hitelintézetek devizalikviditás-kezelésének segítése céljából, amelyen összesen 450 millió eurót helyezett ki. A 2014-ben megszüntetett, a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki devizacsere eszköz

5. ábra
A jegybank devizacsere-eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó swapok nélkül.
Forrás: MNB

kint lévő állománya egy lezárásnak, valamint egy lejáratnak köszönhetően 473 millió euróra mérséklődött.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

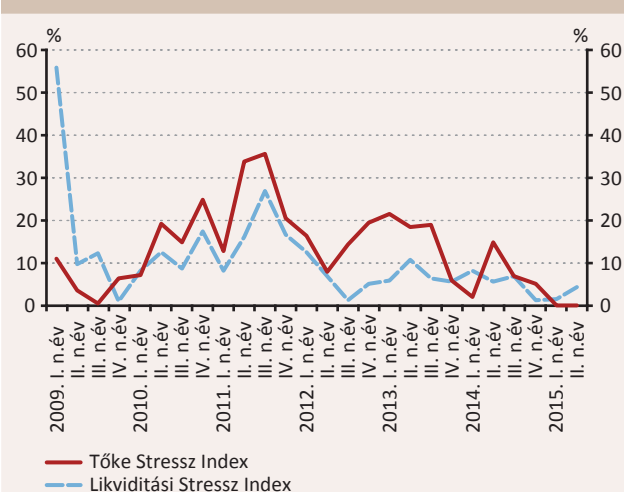
Az MNB tv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül a rendelkezésére álló eszközeivel támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását, illetve a Kormány gazdaságpolitikáját, valamint a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságára tekintettel ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét és szanálási hatósággént is eljár.

Az MNB az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően 2015 folyamán is kétszer publikálta (2015. május 29-én és november 23-án) a *Pénzügyi stabilitási jelentés* című kiadványát, valamint negyedéves gyakorisággal közzétette a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulását bemutató felméréseinek eredményeit *Hitelezési folyamatok* címen.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

A pénzügyi stabilitás kockázatait rendszeresen és átfogóan értékelő *Pénzügyi stabilitási jelentések* részletesen bemutatják a fő kockázatokat és azok kezelését. A hazai bankrendszer sokkellenálló képessége szilárd, tőke- és likviditáshelyzete megfelelő (6. ábra). A bankrendszer azonban továbbra is kontrakciós hatású, negatívan járul hozzá a gazdasági növekedéshez. Jelenleg alapvetően három fő megoldásra váró kihívással néz szembe a pénzügyi rendszer: nevezetesen a piaci alapú vállalati hitelezés visszaállításával, a nem teljesítő hitelek magas arányának (NPL-ráták) csökkentésével, valamint a szektor tartósan gyenge jövedelmezőségének javításával.

6. ábra
A Likviditási és a Tőke Stressz Index alakulása

Megjegyzés: A stressz indexek esetében minél alacsonyabb a mutató értéke, annál kisebb a bankrendszernek azon része, amely stressz esetén nem érné el a szabályozói minimumot.

Forrás: MNB.

2015-ben jelentősen csökkent a hazai pénzügyi rendszer sérülékenysége. Az elszámolás és a két lépcsőben végrehajtott forintosítás hatékonyan tudta kezelni a lakossági devizahitelekkel eredő rendszerszintű kockázatot. Ezen felül a jegybanki önfinszírozási program jelentősen csökkentette az ország külső sérülékenységét is. A Növekedési Hitelprogram (NHP) stabilizálta a vállalati hitelpiacot, de a piaci alapú hitelezés továbbra is rendkívül visszafogott maradt.

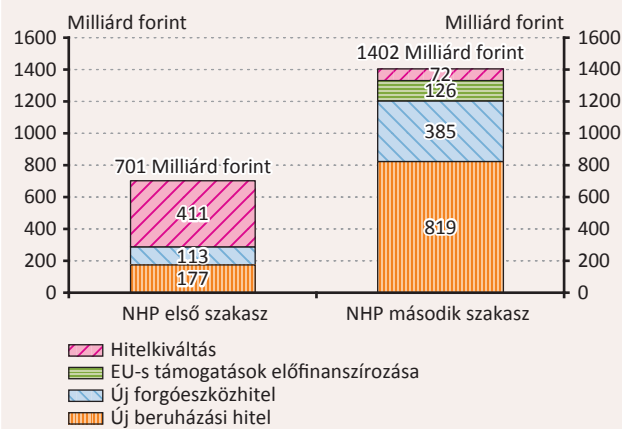
2015. december 31-én ért véget az NHP második szakasza és az NHP+ konstrukció szerződéskötési időszaka. Előbbi keretében a részt vevő hitelintézetek összesen 1402 milliárd forint összegű szerződést (7. ábra)

kötöttek közel 27 ezer vállalkozással, míg az NHP+ keretében 23 milliárd forintnyi szerződés jött létre az MNB részleges kockázatátvállalása mellett. Az NHP 2013-as indulása óta ezzel már összesen közel 31 000 vállalkozás jutott finanszírozáshoz mintegy 2126 milliárd forint összegben. A program fontos szerepet játszott abban, hogy sikerült trendfordulót elérni a kkv-hitelezésben: nemcsak megtört a 2013 előtt éveken át tartósan megfigyelhető csökkenő tendencia a kkv-hitelállományban, de 2015 harmadik negyedévében már növekedés volt megfigyelhető.

Az NHP második szakaszban létrejött 1402 milliárd forintnyi szerződés 95 százaléka új hitel (a hitelkiváltás a keretösszeg maximum 10 százaléka lehet) volt. Ezen belül az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 61 százaléka, az új forgóeszközhitelké 29 százaléka, míg az EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hiteleké 10 százaléka volt. A nagybankok kihelyezéseinek is több mint felét tették ki a beruházási hitelek, a kis- és közepes bankoknál, valamint a takarékszövetkezeteknél pedig a hitelek túlnyomó többsége ilyen célú volt. A II. pillérben, azaz forint- és devizahitel-kiváltás céljából nyújtott hitelek kétharmadát a meglévő beruházási hitelek kiváltására folyósított hitelek teszik ki, míg harmadukat meglévő forgóeszközhitelké kiváltására folyósították; a II. pillérben folyósított hitelek közel 81 százaléka forinthitel kiváltását, míg 19 százaléka devizahitelek kiváltását szolgálta.

Az I. pillérben létrejött ügyleteken belül az új beruházási hitelek átlagos mérete 24 millió forint, az új forgóeszközhitelké 61 millió forint, míg az EU-s hiteleké 31 millió forint volt. Ebben a szakaszban már minden második hitel 10 millió forint alatti volt. A hitelméret csökkenése összhangban áll a hitelhez jutó vállalkozások kisebb átlagos méretével: az első szakaszban a kihelyezett hitelek negyede, a második szakaszában már 40 százaléka került mikrovállalkozásokhoz, mintegy 540 milliárd forint összegben; ebben a szegmensben a hitelek 78 százaléka beruházási célú volt. Az új beruházási hitelek szerződéses összeggel súlyozott átlagos futamideje 7,1 év, az új forgóeszközhitelké 2,3 év, az EU-s hitelek esetében pedig 1,7 év. Az ágazati eloszlást tekintve a mezőgazdaság, a kereskedelem, javítás és a feldolgozóipar ágazatok részesedése volt kimagasló, a hitelek közel kétharmada ebbe a három ágazatba irányult. A program keretében nyújtott hitelek regionális eloszlása kevésbé koncentrált, mint az megfigyelhető volt a program elindítása előtti hitelállomány vonatkozásában, azaz csökkent Közép-Magyarország dominanciája.

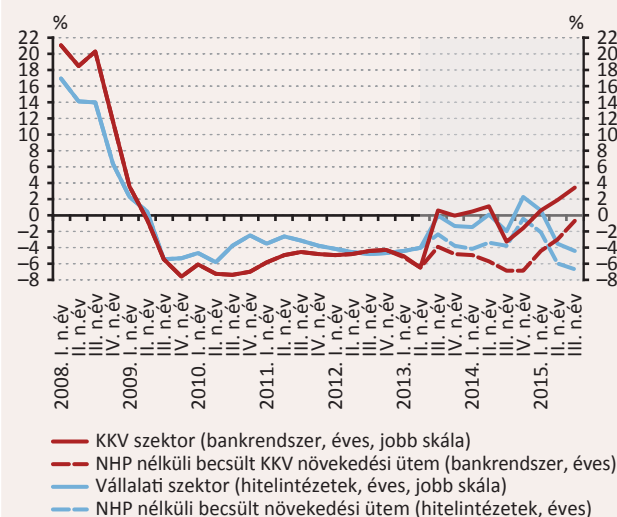
7. ábra
Hitelcélok szerinti megoszlás az NHP első és második szakaszában

Forrás: MNB.

A vállalati hitelezés azonban változatlanul törekeny, valamint erős kettősség jellemzi: míg a kis- és középvállalati (kkv-) szektor hitelezése bővült a Növekedési Hitelprogramnak köszönhetően, addig a nagyvállalati hitelállományban nagymértékű, részben néhány egyedi hatásból származó csökkenés volt megfigyelhető 2015-ben (8. ábra). A hitelezés törekenységében változatlanul érdemi szerepet játszik a bankrendszer óvatossága, illetve alacsony kockázati étvágya, ami

8. ábra
A teljes vállalati és a kkv-szektor hitelállományának növekedési üteme

Megjegyzés: A vállalati szektor időszora tranzakciók alapján, míg a kkv-időszor 2013. negyedik negyedévtől becsült tranzakciók alapján számítva.

Forrás: MNB

gátolja a piaci alapú vállalati hitelezés helyreállítását. Emiatt fennáll a hitelezés nélküli gazdasági fellendülés veszélye, ami tartósan alacsonyabb potenciális növekedést vetítene előre, mint ami egy felzárkózó ország számára szükséges.

A pénzügyi közvetítőrendszer számára az egyik legnagyobb kihívást a piaci alapú vállalati hitelezés helyreállítása jelenti az elkövetkező években, hiszen a vállalati hitelezés dinamikája továbbra is jelentősen elmarad a fenntartható növekedést támogató 6-7 százalékos körüli szinttől. A fenntartható és dinamikus gazdasági növekedés eléréséhez a bankrendszer hitelezési aktivitásának érdemi erősödésére van szükség. Ezért döntött 2015-ben az MNB a bankok piaci alapú hitelezéséhez történő visszatérését ösztönző Növekedéstámogató Program (NTP) elindításáról, amelynek keretében az NHP kivezető szakasza mellett újtárra indul a Piaci Hitelprogram (PHP). A PHP keretében az MNB többek között egy kockázatkezelést és egy likviditáskezelést segítő eszközzel is támogatja a bankok piaci hitelezésre történő átállását. Ennek eredményeként a vállalatok forintban, hosszú futamidőre és fix kamatozáson juthatnak finanszírozáshoz.

Az NTP intézkedései potenciálisan 250-400 milliárd forinttal növelhetik a vállalati hitelezést, így összességében 5-10 százalékkal bővíthet a vállalati és különösen a kkv hitelezés 2016-ban. Mindez akár 0,5-1 százalékponttal nagyobb GDP növekedést is eredményezhet. A fenntartható gazdasági növekedés ütemének emelkedése elősegíti a bankrendszer működési környezetének javulását is.

További fő kockázat a nemteljesítő hitelek magas aránya a lakossági jelzálog, és a kereskedelmi ingatlanhitel szegmenseiben. A forintosítás és az elszámolás hatására jelentősen mérséklődött az új bedőlések kockázata a meglévő portfólión. Az új hitelek esetén pedig az adósságfék-szabályok szabnak gátat ennek a kockázatnak. A problémás háztartási jelzáloghitelek magas aránya azonban változatlanul a pénzügyi közvetítőrendszer egyik kiemelt kockázata, amelyet a portfólió tisztulásán keresztül a magáncsőd intézményének finomhangolása és a Nemzeti Eszközkezelő bővítése segíthet. A meglévő állami programok mellett azonban további intézkedések szükségesek, hogy a nemteljesítő jelzáloghitelek problémája piaci keretek között is rendeződhessen. A hitelek és az adósság helyzetének mélyelemzése azt mutatja, hogy számos esetben nem a jövedelem hiánya, hanem a túlzott

mértékű eladósodás jelenti a probléma gyökerét, így a portfólió minőségének javulása elérhetőnek látszik fenntartható átstrukturálások révén¹.

A vállalati portfólióminőségben a problémát változatlanul a nemteljesítő projekthitelek jelentik. A bankrendszer vállalati nemteljesítő hitelállománya kitisztításának felgyorsításához jelentősen hozzájárult az MKB reorganizációja is, amelynek során leválasztották a rossz kereskedelmi ingatlanhitel-portfóliót. A vállalati nemteljesítő hitelportfólió további tisztulását a MARK Zrt. tevékenysége segítheti, amelynek indulási előkészületei megtörténtek, s ennek eredményeképpen egy európai precedenst teremtő, piaci alapon működő központi eszközező kezdheti meg tevékenységét 2016-ban.

A bankrendszer jövedelmezősége visszatért a pozitív tartományba, nemzetközi összehasonlításban azonban továbbra is alacsonynak számít. A közelmúlt szabályozói intézkedéseinek bankrendszeri eredményre gyakorolt aggregált hatása középtávon közel semleges. A bankok jövedelmezőségi kilátásai az alacsony értékvesztés szükségletek miatt a következő években összességében javulnak. A tartósan az elvárt hozamszint alatt alakuló jövedelmezőség a gyenge tőkeakkumulációs képesség révén negatívan hat a bankrendszer növekedési lehetőségeire és ezáltal arra, hogy megfelelően tudja támogatni a fenntartható gazdasági növekedést. A költséghatékonyság növelésével a jövedelmezőség további javulására van tér. A bankrendszer költségmegtakarítása nemcsak az egyes bankok szintjén növelhető, de a szinergiák kiaknázásával intézmények összeolvadása révén is emelkedhet, ezáltal jövedelmezőbbé téve a szektort. A jelentős volumenű nemteljesítő portfóliók tisztítása és a költséghatékonyság növelése egyaránt szükséges a strukturális jövedelmezőség helyreállításához, amelyet követően hosszú távon is biztosíthatóvá válhat a hazai pénzügyi rendszer fenntartható gazdasági növekedést támogató szerepe.

2015-ben is sor került a jegybank *Piactudás felmérése*, amelynek keretében a jegybank munkatársai 10 hitelintézetet kerestek fel, s az intézmények képviselőivel megvitatták az adott intézmény, illetve a magyar bankrendszer állapotát, a hitelezési folyamatok várható alakulását, valamint a szektor jövőjét leginkább befolyásoló tényezőket. A felmérés eredményei

a májusban publikált *Pénzügyi stabilitási jelentésben* kerültek bemutatásra.

A jegybank makroprudenciális szabályozói tevékenysége

A pénzügyi közvetítőrendszert terhelő kockázatok jelentős része kormányzati intézkedések, valamint az MNB erős makroprudenciális jogosítványainak felhasználása révén 2015 végére kezelésre került. A külső környezet azonban számos felszűrésről terhelte, így akár az eurozóna stabilizálását szolgáló intézkedések megtorpanása, akár a globális piaci hangulat hirtelen megváltozása olyan pénzpiaci turbulenciákat okozhat, amelyek Magyarországra is begyűrűzhetnek. Ezért ebben az időszakban a legfőbb feladat makroprudenciális hatóságként a pénzügyi közvetítőrendszer folyamatainak figyelemmel kísérése, illetve felkészülés az esetleges jövőbeli kockázatok hatásának minél erőteljesebb tompítására. Ennek jegyében 2015-ben számos olyan makroprudenciális eszköz került bevezetésre, melyek a nemzetközi szabályozói keretrendszer részeként, egységes globális, illetve európai sztenderdként kerültek kidolgozásra, és amelyek azt szolgálják, hogy a hazai pénzügyi közvetítőrendszer sokkellenálló képessége erősödjön. Emellett az MNB életbe léptetett olyan makroprudenciális eszközöket is, amelyek célja, hogy megakadályozzák a múltban Magyarországon megtapasztalt rendszerszintű kockázatok újbóli kialakulását.

2015 első negyedében az MNB részt vett a lakossági devizahitel-állomány forintosításának gördülékeny megvalósításában. A konverzió hatására a bankok mérlegében kialakuló forintlejárati eltérés mérséklése érdekében került kialakításra a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM). Az előírás alapján a jövőben a jelzáloghiteleket legalább 15 százalékban jelzálog fedezetű, hosszú lejáratú forrásokból kell finanszírozni.

A bankrendszer külső sérülékenységének és mérlegen belüli denominációs eltérésének kezelése érdekében az MNB szakértői előkészítették a devizafinanszírozás megfelelési mutató (DMM) szigorítását és a devizaegyensúly mutató (DEM) bevezetését. A DMM módosítása alapján 2016. január 1-jétől az éven túli nettó devizaswap-állományok már nem számíthatóak be hosszú forrásként, valamint a mutató előírt szintje is 100 százalékra emelkedett. Az új DEM a mérlegen

¹ Dancsik Bálint, Fábián Gergely, Fellner Zita, Horváth Gábor, Lang Péter, Nagy Gábor, Oláh Zsolt, Winkler Sándor: A nemteljesítő lakossági jelzáloghitel-portfólió átfogó elemzése mikroszintű adatok segítségével. MNB-tanulmányok különszám, 2015. <http://www.mnb.hu/letoltes/mnb-tanulmanyok-kulonszam-a-nemteljesito-lakossagi-jelzaloghitel-portfolio-atfogo-elemzese.pdf>

belüli denominációs eltérést a mérlegfőösszeg 15 százalékában korlátozza.

Az MNB a piaci szereplőkkel egyeztetve előkészítette a Likviditásfedezeti mutatóval (Liquidity Coverage Ratio, LCR) kapcsolatos ideiglenes adatszolgáltatást, amely az egységes európai adatszolgáltatás megjelenéséig biztosítja az új előírások ellenőrizhetőségét. A hitelintézetek rövid távú likviditási sokkokkal szembeni ellenálló képességének növelése érdekében az LCR előírás szigorítására került sor, így az intézményeknek 2016. április 1-jétől már teljesíteniük kell a likviditási előírások 100 százalékát.

Az MNB 2015 folyamán kidolgozta a rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer, SRB) hatékony alkalmazásának feltételeit és 2015 októberében rögzítette annak 2017. január 1-jétől hatályos általános előírásait a problémás projekthitelekre vonatkozóan. A többlettőke-követelmény elősegíti a kiemelten kockázatos intézmények sokkellenálló képességének megerősítését, illetve azok portfólió tisztítását is ösztönözheti, ezáltal mérsékelve a problémás (nem teljesítő és átstrukturált) kereskedelmi ingatlan kitettségekkel összefüggő rendszerkockázatot.

2015-ben kidolgozásra került az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények azonosítási módszertana az Európai Bankhatóság (EBH) iránymutatása alapján. A kidolgozott módszer szerint kilenc intézmény minősül rendszerszinten jelentősnek Magyarországon, melyekre az MNB többlettőke-követelményt ír elő. Az MNB 2015 végén közzétette a rendszerszinten jelentős intézmények listáját és a várható tőkepuffer-ráták mértékét. A rendszerszinten jelentős intézmények listáját és a tőkepuffer-ráták mértékét az MNB 2016 során felülvizsgálja, és az érintett intézményeknek 2017. január 1-jétől kell megfelelniük az új előírásoknak.

Az MNB kidolgozta az anticiklikus tőkepuffer alapjául szolgáló módszertani fejlesztéseket. Ennek keretében a magyar környezetre adaptálták az Európai Rendszerkockázati Testület (ERKT) által ajánlott mutatókat, valamint további, a magyar pénzügyi rendszert jobban jellemző speciális mutatókat alakítottak ki a pénzügyi rendszer túlfűtöttségének, illetve sérülékenységének mérésére. A mutatók adaptálása és kidolgozása mellett az anticiklikus tőkepuffer számításához szükséges kiegészítő mutatók számítása és kalibrálása is megtörtént.

A mutatók segítségével kialakításra került az ERKT által is ajánlott standardizált hitel/GDP-rés mutató, illetve

az azon alapuló standardizált anticiklikus tőkepuffer ráta, valamint a magyar környezetet jobban jellemző addicionális hitel/GDP-rés és az azon alapuló irányadó anticiklikus tőkepuffer ráta. Ugyancsak kialakításra került a fenti mutatókból és a kiegészítő indikátorokból létrehozott makroprudenciális rendszerkockázati térkép. Az említett diagnosztikákra építve elkészült a negyedévente előterjesztendő ciklikus rendszerkockázati jelentés, amely alapján az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa (PST) döntést tud hozni a tényleges anticiklikus tőkepuffer mértékéről. 2015 végén döntés született a 2016. január 1-jétől hatályos anticiklikus tőkepuffer nagyságáról, amelyet 0 százalékban határozott meg az MNB, figyelembe véve a hitelezés jelenlegi állapotát.

Az MNB a 2015. év egészében figyelemmel kísérte a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vett különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjaiban. Az MNB meghívására az EBH likviditási kérdésekkel foglalkozó munkacsoportjának ülése 2015 májusában Budapesten került megrendezésre.

3.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

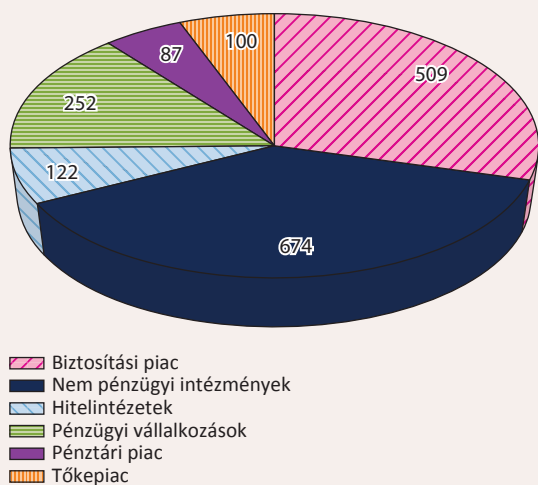
Az MNB 2015 végén összesen 1744 intézmény prudenciális felügyeletét látta el, melyeknek típus szerinti megoszlását a 9. ábra szemlélteti. Az év folyamán 121 prudenciális vizsgálat és 45 piacfelügyeleti vizsgálat indult meg. 80 prudenciális vizsgálat és 25 piacfelügyeleti vizsgálat került lezárásra, ezek összesen 96 intézményt (intézménycsoportot), illetve 26 ügyfelet (jogi és természetes személyt) érintettek. Az MNB a tárgyidőszakban összesen 1063 prudenciális határozatot adott ki, a piacfelügyeleti és kibocsátói felügyelési területen összesen 27 határozat és 379 végzés született. Az intézkedések során 829 millió forint prudenciális intézményi bírság, 76 millió forint prudenciális személyi bírság, továbbá 1,4 milliárd forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírság kiszabására került sor.

A nagy bankoknál 2015-ben indult és az év végéig lezárt felügyeleti felülvizsgálati és értékelési (SREP) folyamat keretében az MNB hét intézményre összesen százmilliárd forintos nagyságrendben mérhető többlettőke-követelményt állapított meg az intézmények saját belső tőkekövetelmény-számításához képest.

Az MNB az év folyamán kérelemre és hivatalból 452 fogyasztóvédelmi vizsgálatot indított, amelyek 461 intézményt érintettek. Az időszak alatt 295

fogyasztóvédelmi határozat került kiadásra. Az MNB az elszámolási ügyekkel kapcsolatosan összesen 237 ideiglenes intézkedést, illetve fogyasztóvédelmi figyelmeztetést adott ki 2015-ben, és 124 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. Az elszámolási ügyeken túl, a kérelemre és hivatalból indult eljárásokhoz kapcsolódóan összesen 94 millió forint fogyasztóvédelmi bírság kiszabására került sor.

9. ábra
A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása
2015. 12. 31-én
(darab)

Forrás: MNB.

Hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások felügyelete

Az MNB 2015-ben összesen 40 vizsgálatot (20 átfogó-, 13 cél-, 4 téma- és 3 utóvizsgálatot) indított el a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások körében a jogszabályokban előírt vizsgálati kötelezettségei és a szektor kockázatainak figyelembevételével. A törvényi előírásoknak való megfelelés mellett kiemelt szempont volt a szektor kockázataira való gyors reagálás, ezért a korábbiaknál több, előre nem tervezett vizsgálat indult a monitoring rendszerek jelzéseire reagálva.

2015-ben az MNB a pénzpiaci szektor felügyelete során proaktívabb, folyamatszempléltű, a kockázatok alakulását folyamatosan nyomon követő, jóval szélesebb körű, strukturált információs bázisra támaszkodó működés felé mozdult el. Az intézmények kockázati profiljához igazodó felügyelés érdekében intézménytípusonként (komplex bankcsoportok, hitelintézetek, takarékszövetkezetek, pénzügyi vállalkozások) új

alapokra helyezte a korábbi felügyelési stratégiát, amely már az idei vizsgálatokban is érzékelhető változásokat hozott.

A szektor egyik legnagyobb problémája a jelentős nemteljesítő projekt hitelállomány és annak megfelelő fedezettsége, ezért a legnagyobb állománnyal rendelkező bankoknál témavizsgálat keretében került sor ennek részletes vizsgálatára. A vizsgálat 8 intézmény összesen 748 milliárd forintnyi portfóliójára terjedt ki, a feltárt értékvesztés-hiány 36 milliárd forint volt.

A 2015-os stratégiai célkitűzésnek eleget téve az MNB a nagy intézményeknél lefolytatta a javadalmazási politika vizsgálatát. A vizsgálat eredményeinek kiértékelését követően az MNB javaslatot tesz a kapcsolódó jogszabályi változtatásokra, illetve ajánlásokat fogalmaz meg.

A megújult felügyeleti eszköztár fontos elemeként, az MNB 2015-ben több területen is saját fejlesztésű modellek alkalmazását vezette be a piaci szereplők kockázatainak mérésére, amelyeket az intézmények számára transzparens módon mutatott be. A felügyeleti stratégiai célokkal összhangban, a pénzügyi rendszer stabilitásának, sokk-ellenálló képességének növelése érdekében az MNB kifejlesztette és a szektor számára bemutatta a nagybankok által 2016-tól alkalmazandó felügyeleti likviditási stressz tesztet, amely az intézmények egyedi sajátosságait figyelembe véve határozza meg a szükséges likviditási puffer mértékét.

Az integrált felügyeleti eszköztárat alkalmazó megújított átfogó vizsgálatok az év első felében a DRB bankcsoport tagjai esetében olyan kritikus problémákat tártak fel, melyek a Buda-Cash Brókerház Zrt.-nél elkövetett csalás-sorozat eredményeként az érintett hitelintézetek tevékenységi engedélyének visszavonásához vezettek.

A felügyelés megújulása érinti a szövetkezeti hitelintézetek egyetemleges felelősségvállaláson alapuló kötelező integrációját is. Az integráció felügyeletének keretében az MNB a Takarékbank Csoport összevont felügyelésével párhuzamosan szoros monitoring alatt tartja a kapcsolt szövetkezeti hitelintézetek gazdálkodását. Az év második felében helyszíni vizsgálat indult a Takarékbank és az összevont felügyelet alá tartozó leányvállalatai gazdálkodási, prudenciális helyzetének megismerése, a központi banki szerepkörből adódó tevékenység során fellépő kockázatok azonosítása céljából. A vizsgálat különlegességét az adja, hogy ez

2. táblázat

Hitelintézeteknél és pénzügyi vállalkozásoknál lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2015-ben lezárt		2015-ben indított	2015. december 31-én folyamatban lévő
		2014. évi	2015. évi		
Hitelintézetek	Átfogó vizsgálat	6	7	18	11
	Célvizsgálat	1	10	17	7
	Témavizsgálat	0	1	2	1
	Utóvizsgálat	0	0	3	3
	Validáció és SREP	0	8	12	4
Pénzügyi vállalkozások	Célvizsgálat	0	3	7	4
Pénzforgalmi intézmények	Átfogó vizsgálat	0	0	2	2

az első felügyeleti csoportvizsgálat a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról szóló törvény hatálybalépése óta.

Az MNB várakozásai szerint az előírt feladatok teljesítésének szorosabb nyomon követése, illetve a szigorúbb és konzekvensebb új bírságpolitika alkalmazása is jelentősen motiválni fogja az intézmények kockázattudatosabb működését.

A nemzetközi példákat és az Európai Bankhatóság (EBA) ajánlását követve egyre nagyobb teret nyer a felügyeleti tevékenységben az üzleti modell alapú megközelítés. A folyamatosan fejlődő keretrendszer alapján végzett üzletimodell-elemzések a hazai nagybankoknál végzett átfogó felügyeleti vizsgálatoknak már szerves részét képezik, és megkezdődött a keretrendszer kiterjesztése a biztosítótársaságokra is. Az elemzéseknek köszönhetően az MNB előretekintő és a korábbiánál átfogóbb képet kap az egyedi felügyelt intézmények profitabilitásának, stratégiájának és üzleti modelljének fenntarthatóságáról, valamint sebezhetőségéről. Az üzletimodell-elemzések eredménye az átfogó felügyeleti vizsgálat támogatásán túl az ICAAP (tőke megfelelés belső értékelési folyamatára vonatkozó) felülvizsgálatoknál a tőkekövetelmények meghatározásának alátámasztása során is eredményesen alkalmazható.

A 2015-ben is kiemelt feladatot jelentett a nagy bankok tőke megfelelésre vonatkozó belső értékelési folyamatának felügyeleti felülvizsgálata (SREP). Ezeknek a vizsgálatoknak közös 2015. évi fókuszpontjai közül kiemelkedik a lakossági devizahitelekhez kapcsolódó elszámolás hatásainak vizsgálata, és a projekt portfóliók kockázatainak értékelése. Ezeken túl bankonként egyedi fókuszpontok is meghatározásra és elemzésre kerültek, például a nemteljesítő kitettség (default) definíció, belső modellek, stratégiai kockázatok. Az MNB 2015 folyamán négy, a tőkekövetelmény megállapításához

az intézmények által alkalmazandó belső modell validációját folytatta le. Ezek jellemzően új, a kockázatok pontosabb mérését lehetővé tévő modellek, amelyek bevezetésére az MNB a SREP keretében is ösztönzi az érintett intézményeket.

A SREP-hez és a validációhoz kapcsolódóan az MNB aktív szerepet játszik az EBA munkájában, a fejlett hitelkockázati módszertanokhoz kapcsolódó technikai szttenderdek, iránymutatások kidolgozásában. Ehhez kapcsolódóan 2015-ben a jegybank koordinációjával elkészült egy, a default definícióhoz kapcsolódó menynyiségi hatástanulmány a magyarországi komplex intézmények körére.

Biztosítók, pénztárak és közvetítők felügyelete

Biztosítási területen 2015-ben 14 új vizsgálat indult és 15 vizsgálat került lezárásra. A biztosítási piachoz kapcsolódó kiszabott prudenciális bírságok összesen 510 millió forintot tettek ki.

Az MNB az átfogó vizsgálatok során a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási, a nyugdíjbiztosítási, illetve a befektetési egységekhez kötött életbiztosítási (unit-linked) termékek, illetve azok állománykezelésének vizsgálatára fókuszált, továbbá a 2015-re kijelölt prioritásoknak megfelelően fokozottan vizsgálta a belső irányítást a módosuló jogszabályoknak való megfelelés tekintetében, a megtakarítási jellegű életbiztosítások jutalékkifizetéseit, valamint a biztosítók Szolvencia II-re való felkészültségét.

A vizsgálatok jogszabálysértő hiányosságokat azonosítottak a biztosítók vállalatirányítási rendszereiben, ezen belül a felügyelőbizottság ülésezési gyakorlatával, továbbá a compliance tevékenységgel kapcsolatban. Számos esetben kerültek feltárára az értékesített termékek szerződési feltételeivel és ügyféltájékoztató

dokumentumaival összefüggő, valamint az ügyfél-tájékoztatáshoz és a panaszkezelés gyakorlati megvalósulásához kapcsolódó jogszabálysértések. Jellemzőek a kiszervezési tevékenységekkel kapcsolatos szerződésekkel, terméktervekkel, tartalékolási és számviteli szabályzatokkal, valamint az állománykezelési és nyilvántartási rendszerekkel kapcsolatos szabálytalanságok. Gyakran merültek fel vizsgálati megállapításokat is eredményező kétségek a tevékenységekhez használt informatikai rendszerek biztonságára, valamint a pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzésére és megakadályozására irányuló tevékenység kapcsán. Az eddigi eredmények és tapasztalatok alapján folyamatosan fejlesztett vizsgálati módszertan biztosította és a jövőben is biztosítja a feltárt kockázatok megfelelő időben történő, preventív jellegű kezelését.

Az MNB a hibás életbiztosítási termékek javítását, a költségek limitálását és költségtranszparenciát célzó Etikus életbiztosítási koncepció keretein belül a piaccal történő külső konzultációkat követően kiadta a teljes költségmutató (TKM) számításáról és közzétételéről; a technikai kamatláb maximális mértékéről; valamint az életbiztosítási igényfelmérő tartalmi elemeiről szóló rendeleteit. Emellett belső egyeztetéseket követően elkészült a Unit linked ajánlás tervezete, amely 2016 első negyedévében kerül külső konzultációra, majd véglegesítésre.

A biztosítók első hivatalos Szolvencia II alapú adat-szolgáltatására 2016 májusában kerül sor. Az MNB felkészült az egységes európai felügyeleti jelentések befogadására és az adatok EIOPA-hoz történő továbbítására, egyidejűleg segítve az adatszolgáltatók felkészülését is.

2015 szeptemberében hatályba lépett a biztosítási termékek elektronikus felületen történő értékesítésére vonatkozó MNB ajánlás, amelynek kapcsán kialakult gyakorlatot a helyszíni vizsgálatok és folyamatos felügyelés során is kiemelten ellenőrzi az MNB. Ezzel biztosítható, hogy a fogyasztók a biztosítási szolgáltatások árán túl azok tartalmáról is könnyen áttekinthető és értelmezhető összehasonlítást kapjanak a szükségleteiknek leginkább megfelelő termék kiválasztása érdekében.

Az év második felében a romániai Astra Biztosító elhúzódozó pénzügyi válsághelyzete szükségessé tette a prudenciális felügyelésért felelős román felügyeleti hatósággal való bilaterális együttműködés megerősítését. Mivel a nemzetközi szabályozás a határon átnyúló

biztosítási tevékenység lényeges részletkérdéseire nem ad választ, a két felügyeleti hatóság hatékony együttműködése érdekében formális együttműködési megállapodás aláírására került sor 2015 szeptemberében.

A pénztári szektorban az év során 18 új vizsgálat indult és 15 vizsgálat került lezárásra, amelyek kapcsán összesen 6,7 millió forint bírság került kiszabásra.

A pénztári szektorban lezárult átfogó vizsgálatok több esetben az önkéntes pénztári számviteli jogszabályok megsértését, a kialakított pénztárszervezeti és intézményi struktúra személyi és működési kockázatait, a belső kontrollrendszerek és a belső kontroll-folyamatok hiányosságait, a kifizetésekre vonatkozó határidők túllépését azonosították. Az MNB az érintett pénztárakat a jogszabályok megsértéséből fakadó nyilvántartási hiányosságok és a jogsértő gyakorlat megszüntetésére kötelezte. Az önkéntes pénztárak helyszíni vizsgálata során kiemelt téma volt a tagok részére nyújtott szolgáltatásokhoz és a tagsági jogviszony megszűnéséhez, illetve egyéb elszámolásokhoz kapcsolódó kifizetések szabályos lebonyolítása, a tagdíjak felosztási arányának megfelelő jóváírása az egyéni számlákon. Emellett kiemelt fókuszban kerültek ellenőrzésre a befektetésekkel kapcsolatos közvetett költségek, valamint a működési költségek finanszírozásának módja. Az MNB 2015. december 21-én nyilvánosságra hozta az önkéntes nyugdíjpénztárak 2000 és 2014 közötti díjterhelését bemutató tájékoztatót. A díjterhelés a pénztári vagyon növekedésének, valamint szabályozási és hatósági lépéseknek köszönhetően is csökkent. A vagyonkezelési költségek mértékére a helyszíni vizsgálatok továbbra is kiemelt figyelmet fordítanak.

Az MNB a szoros és hatékony együttműködés érdekében együttműködési megállapodást írt alá az Önkéntes Pénztárak Országos Szövetségével, mint az önkéntes pénztári szektor legnagyobb érdekképviselői szervezetével. Az együttműködési megállapodás fő célja a szakmai vélemények kölcsönös megismerése, a piaci és szabályozói folyamatokról való rendszeres tájékoztatás és folyamatos szakmai konzultációk előmozdítása.

A független közvetítői célvizsgálatok esetében kiemelt figyelmet élvezett az ügyfélpénzek megfelelő kezelésének, valamint a közvetítést végző személyekkel és közvetített ügyletekkel kapcsolatos jogszabályi megfelelés, illetve dokumentáció teljességének ellenőrzése. A vizsgálatok során az MNB minden esetben azonosított jogsértést. Bírság alapját képezte a jogosulatlan, regisztráció és megfelelő végzettség nélküli személyek

3. táblázat**Biztosítóknál, pénztáraknál és közvetítőknél lefolytatott vizsgálatok száma**

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2015-ben lezárt		2015-ben indított	2015. december 31-én folyamatban lévő
		2014. évi	2015. évi		
Biztosítók	Átfogó vizsgálat	6	2	7	5
	Célvizsgálat	0	1	4	3
Pénztárak	Átfogó vizsgálat	9	5	14	9
	Célvizsgálat	0	1	3	2
Közvetítők	Célvizsgálat	4	2	6	4

közvetítői tevékenysége, a közvetítést végző személyekről és a pénzügyi szerződésekről vezetett nyilvántartás hiányossága, a közvetítők be- és kijelentésével kapcsolatos mulasztás, illetve az ügyfél-tájékoztatás elégtelensége, nem megfelelő ügyfélszámla-vezetés.

Az ellenőrzések során feltárt jelentős súlyú jogsértések miatt az MNB – a közvetítői piacon addig példa nélküli mértékű – 30 millió forint prudenciális bírsággal sújtott egy, az életbiztosítási piacon jelentős súlyúnak számító független biztosításközvetítő társaságot.

Tőkepiaci intézmények felügyelete

Az MNB a megújított vizsgálati módszereinek is köszönhetően az év elején három brókercégnél tárt fel súlyos visszaéléseket. Ennek nyomán – a proaktív felügyeleti szemléletnek megfelelően – valamennyi befektetési vállalkozásnál célvizsgálat-sorozat indult. A vizsgálatok tárgya a befektetési vállalkozások által alkalmazott eljárások, rendszerek valamint az általuk vezetett nyilvántartások elemzése, elsősorban a csalások felderítése és megelőzése céljából. A vizsgálatok és a folyamatos felügyelés továbbra is elsődleges prioritásként kezeli az ügyfélkövetelések védelmét és az azzal kapcsolatos jogszabályi előírások betartását, a portfóliókezelési és az EMIR szerinti előírások teljesítése mellett.

A folyamatban lévő ellenőrzési eljárások közül (16 átfogó, 20 célvizsgálat és 1 utóvizsgálat), 19 lezárult. Megindult továbbá három visszaéléssel érintett befektetési vállalkozás esetében 11 vezető állású személy személyes felelősségének megállapítására irányuló ellenőrzési eljárás. 2015 végén összesen 32 vizsgálat volt folyamatban.

A lezárt vizsgálatok három befektetési vállalkozás tevékenységi engedélyének visszavonását, illetve büntető feljelentést eredményeztek, továbbá egy befektetési

vállalkozás és két befektetési alapkezelő esetében került sor felügyeleti biztos kirendelésére. A vizsgálatok tapasztalatai alapján az MNB a felügyeleti tevékenység során az adatszolgáltatások kontrollja mellett a felügyelt intézmények üzleti folyamatainak és tőkehelyzetének folyamatos és hatékony ellenőrzésére helyezi a hangsúlyt.

A célvizsgálatok során az MNB új vizsgálati eljárásokat alkalmazott, melynek lényege, hogy az információ nem előzetes adatbekérés formájában, hanem a helyszíni vizsgálatok során elvégzett adat- és adatbázismentések által kerül az MNB birtokába. A korábbiakhoz képest bővebb és újfajta információ a vizsgálatok során, folyamatosan fejlesztett új módszerekkel kerül feldolgozásra. A kialakított új eszközök hatékony alkalmazását segíti egy új, gyors reagálást lehetővé tevő operatív vizsgálati szervezeti egység létrehozása.

A tőkepiac általános bizalmi és biztonsági szintjének erősítése, a jövőbeni visszaélések megelőzése, valamint az MNB ellenőrzési és intézkedési jogosítványainak megerősítése érdekében szigorodtak a piacra lépési és bennmaradási szabályok. Továbbá nőtt az átfogó vizsgálatok gyakorisága, bővült a vizsgálatoknál alkalmazható eszköztár a piacfelügyeleti eljárások esetében (pl. védett adatok megismerhetősége, helyszíni kutatás bírói engedéllyel) és az ellenőrzési szabályoknál (pl. előzetes értesítési kötelezettség szűkítése, rendkívüli célvizsgálat, helyszíni ellenőrzés keretrendszerének bővítése, kirendelhető helyszíni vizsgáló).

Az ügyfélbizalom erősítése érdekében az MNB rendeletet adott ki az értékpapírszámlák rendszeres adatszolgáltatásával kapcsolatban, amelynek eredményeként a befektetési szolgáltatók ügyfelei 2016-tól anonim módon lekérdezhetik a szolgáltatónál vezetett értékpapírszámláik hó végi egyenlegeit az MNB honlapján.

4. táblázat

Tőkepiaci intézményeknél lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2015-ben lezárt		2015-ben indított	2015. december 31-én folyamatban lévő
		2014. évi	2015. évi		
Befektetési vállalkozás	Átfogó vizsgálat	1	0	3	3
	Célvizsgálat	1	6	16	10
Befektetési alapkezelő	Átfogó vizsgálat	0	1	2	1
	Célvizsgálat	0	2	3	1
Kockázati tőkealap-kezelő	Átfogó vizsgálat	0	0	2	2
	Célvizsgálat	0	1	1	0
Hitelintézet (befektetési szolgáltatás)	Átfogó vizsgálat	3	2	3	1
	Célvizsgálat	1	0	0	0
	Utóvizsgálat	0	0	1	1
Árutőzsdei szolgáltató	Átfogó vizsgálat	0	0	2	2
Központi szerződő fél	Átfogó vizsgálat	0	1	1	0

Piacfelügyelet

Az MNB folytatta piacfelügyeleti intézkedés- és szankciópolitikájának következetes alkalmazását az engedély nélküli vagy bejelentés hiányában végzett tevékenységek, a bennfentes kereskedelem és tiltott piacbefolyásolás, valamint a vállalatfelvásárlásra, illetve a „short selling”-re vonatkozó szabályok megsértésének gyanúja miatt indított piacfelügyeleti eljárásai során.

Az MNB 2015-ben mintegy 40 piacfelügyeleti eljárást indított. A jogsértő gyakorlatot folytató szereplők elrettentése érdekében 2015-ben is több mint 1,3 milliárd forint összegben szabott ki bírságot, és az esetek felében büntetőeljárást is kezdeményezett, miközben befektető védelmi okokból többször kockázatsökkentő, kármentő intézkedéseket alkalmazott. 2015-től bevezetésre került az a gyakorlat, mely szerint indokolt esetben – a nyilvánosság mielőbbi tájékoztatása, illetve a potenciális „áldozatok” védelme érdekében – a folyamatban lévő piacfelügyeleti eljárás lezárása előtt azonnali hatállyal megtiltotta, hogy az adott jogosulatlan szolgáltató folytassa tevékenységét, és erről sajtóközleményt tett közzé.

A 2015. év legnagyobb összegű piacfelügyeleti bírságának kiszabására a nyilvánosságtól származó visszafizetendő pénzeszköz gyűjtésére irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység engedély nélkül történő folytatása miatt került sor a negyedik negyedévben, 500 millió forint összegben.

Engedélyezés

Az MNB az év folyamán összesen 616 prudenciális engedélyező határozatot adott ki.

A pénzügyi engedélyezési tevékenység súlypontját a takarékszövetkezeti egyesületek, a hitelintézetben történő befolyásoló részesedésszerzések, valamint a pénzforgalmi szolgáltatási keretszerződés állományátruházások, illetve a kölcsön-, hitel-, lízing- és követelésállományok átruházásai képezték. Az engedélyezési ügyek közül kiemelhető a Corvinus Zrt. a Budapest Bank Zrt.-ben és leányvállalataiban 100%-os mértékű közvetlen befolyásoló részesedés szerzésének engedélyezése, valamint az MKB Bank szanálása kapcsán kidolgozott reorganizációs programhoz kapcsolódó engedélyek kiadása.

Tőkepiaci területen a 2015 júliusában hatályba lépett jogszabály-módosítások révén különösen a személyi feltételek szigorításával, az új üzletkötői nyilvántartási hatáskör telepítésével, a személyi engedélyezési hatáskör kiterjesztésével bővült az MNB engedélyezési és regisztrációs hatásköre. A negyedik negyedévben került sor az MNB BÉT-ben történő minősített befolyás-szerzésének engedélyezésére, amelynek eredményeként az MNB részesedése 76 százalékra emelkedett.

Biztosítási és pénztári területen számos feladattal járt együtt az új biztosítási törvény hatályba lépésére való felkészülés. A biztosítási engedélyezés esetében az év jelentősebb ügyei közé sorolhatóak egyes biztosítók közötti állományátruházások, illetve határon átnyúló egyesülés engedélyezése. Pénztári engedélyezési területen változatlanul a pénztárak átalakulásával, végszámolásával összefüggő eljárások emelhetők ki.

Fogyasztóvédelem

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységét 2015-ben alapvetően meghatározta az elszámolással kapcsolatos

rendkívüli feladatok – jogalkotástól kezdődően a hatósági ellenőrzésig terjedő – ellátása. Az MNB a legnagyobb ügyfélkörrel rendelkező pénzügyi intézményeknél előzetesen vizsgálta az elszámolások számítási módszertanának jogszabályi megfelelőségét.

Előzőeken túl az MNB az év folyamán témavizsgálat keretében kiemelt figyelemmel kísérte az elszámolással és szerződésmódosulással kapcsolatos feladatok ellátását. A témavizsgálat 42 bankot, 110 szövetkezeti hitelintézetet, 73 hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozást és 96 követeléskezelő pénzügyi vállalkozást érintett.

Az elszámolás és forintosítás tárgyát érintő témavizsgálat 44 pénzügyi intézménynél zárult le, 277 vizsgálat volt folyamatban az év végén. Az elszámolási ügyekhez kapcsolódóan összesen 104 ideiglenes intézkedés és 133 fogyasztóvédelmi figyelmeztetés született, valamint összesen 124 millió forint fogyasztóvédelmi bírság került kiszabásra (5. táblázat).

Az elszámolás jogszabályszerű lebonyolításának elősegítése érdekében az érintett intézmények részére számos alkalommal szervezett az MNB kétoldalú, illetve többoldalú személyes konzultációt, továbbá a honlapján a felügyelt intézmények számára rendszeresen frissülő külön aloldalt hozott létre.

A témavizsgálat keretében fogyasztói jelzések, valamint az MNB saját észlelése alapján indított vizsgálódások eredményeképpen számos intézkedésre került sor, amelyek elsősorban a tájékoztatási hiányosságok

pótlására irányultak, azonban néhány intézmény esetében azonnali intézkedésre, valamint bírság kiszabására is szükség volt.

A jogsértő magatartás további folytatását megtiltó, valamint a jogsértő állapot megszüntetését elrendelő ideiglenes intézkedéseket jellemzően a közzétételi kötelezettség nem megfelelő teljesítése, valamint az elszámolásról szóló értesítő levélben közölt hibás adatok tették szükségessé, amelyek a helytelen elszámolásból, illetve a kezelési költség helytelen megállapításából eredtek. Fogyasztóvédelmi figyelmeztetés kibocsátását egyrészt a panaszkezeléssel összefüggő anomáliák megelőzése tette indokolttá, továbbá annak biztosítása, hogy a tájékoztató levelek MNB-rendeletnek megfeleljenek, valamint egy esetben a bírói ítélet végrehajtásával kapcsolatos MNB elvárások és álláspont kifejtésére került sor.

Az MNB a Kúria tv. és az Elszámolási tv. alapján 17 intézménnyel szemben indított közérdekű peres eljárást 2015-ben. Két per egyesítésre került, ezáltal a perek száma 16-ra csökkent. Egy felfüggesztett per kivételével valamennyi per lezárult. Minden jogerősen lezárult per érdemben eredményes volt, a perek eredményeképpen valamennyi érintett intézménynek a 2010. november 26-át követő időszakra vonatkozóan el kell számolniuk a tisztességtelenül elvont összegekkel.

Az elszámolás és forintosítás tárgykörén túl számos egyéb vizsgálatot folytatott az MNB fogyasztóvédelmi területe, melyek során sikeresen lépett fel több, a fogyasztókat károsító magatartással szemben.

5. táblázat

Az elszámolással és forintosítással összefüggő témavizsgálat keretében megtett intézkedések 2015-ben

Intézmény típusa	Ideiglenes intézkedés (MNB tv. 87. §-a alapján, darab)	Fogyasztóvédelmi figyelmeztetés (darab)	Fogyasztóvédelmi bírság (millió forint)
Bank	5	10	116,3
Szövetkezeti hitelintézet	16	13	0,7
Hitelintézetekkel egyenértékű pénzügyi vállalkozás	33	32	6,0
Követeléskezelő pénzügyi vállalkozás	50	78	0,9
Összesen	104	133	123,9

6. táblázat

Az elszámolással és forintosítással nem összefüggő vizsgálatok keretében megtett intézkedések 2015-ben

	Pénzpiac	Biztosítási piac	Tőkepiac	Pénztári piac	Összesen
Hivatalból (darab)	48	22	2	0	72
Kérelemre (darab)	306	224	16	3	549
Kiszabott bírság összege (millió forint)	63,6	28,7	1,4	0,1	93,8

Ezek közül kiemelendő a zálogkölcson nyújtása során észlelt, a fogyasztók számára különösen hátrányos szolgáltatói magatartással szembeni fellépés, amelynek eredményeképpen szinte teljesen megszűnt az extrém rövid futamidejű zálogjegyek kibocsátásának gyakorlata.

Az MNB kiemelt figyelmet fordított a követeléskezelési tevékenységet folytató pénzügyi intézmények működésére is, mivel ez a kiszolgáltatók helyzetben lévő fogyasztókat közvetlenül érintő tevékenység, ezért az MNB fontosnak tartja a meglévő szabályok betartásának ellenőrzését és a szabályozás további szigorítását. Ennek érdekében a jegybank aktívan részt vesz a tevékenység törvényi szabályozásának kialakításában.

Az MNB az Astra Biztosító tevékenységi engedélyének visszavonása kapcsán is folyamatosan aktuális információkkal látta el a közvéleményt, megelőzve az esetlegesen kialakuló pánikhelyzetet.

A fogyasztóvédelmi ellenőrzési tevékenység folyamatos fejlesztése keretében ki kell emelni a felügyelés módszertanának átalakítását, amelynek alkalmazásával az MNB folyamatosan észleli és értékeli a felügyelt intézmények fogyasztóvédelemmel összefüggő tevékenységét, és a szükséges esetekben haladéktalanul fellép a nem kívánt magatartásokkal szemben. A próbaügyletkötés módszertanának fejlesztése hatékonyabb visszacsatolást eredményez a felügyelt intézmények irányában, amely elősegíti a feltárt hiányosságok mielőbbi megszüntetését.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ 2015-ben összesen 71 918 ügyfélszolgálati megkeresés és 5948 kérelem érkezett, amely a 2014. évi értéknek több mint kétszerese.

Az ügyfélmegkeresések jelentős része (41 százalék) az elszámolással és forintosítással kapcsolatos tájékoztatáskérésre irányult, elsősorban a jogosultságra, a határidőkre, a tájékoztató levelek tartalmára, a gépjármű-hitelek forintosítására, a levont kedvezményekre és a jogorvoslati lehetőségekre vonatkozóan. A nem prudensen működő tőkepiaci szereplőkkel kapcsolatban beérkezett megkeresések az összes megkeresés nyolc százalékát, míg a brókerügyekhez köthető beadványok az összes ügy 5 százalékát jelentették, jellemzően a kártalanítást és az igénybejelentést illetően. Az Astra Biztosító szolgáltatásainak megszűnésével és a kárigényekkel kapcsolatos megkeresések az ügyfélszolgálati jelzések közel 4 százalékát tették ki.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ intenzív tájékoztatást nyújtott a fogyasztóknak az elszámolással, illetve a tisztességtelen hitelezői magatartás korrekciójával kapcsolatos teendőikről, jogérvényesítési lehetőségeikről.

A pénzügyi fogyasztóvédelmi kommunikáció részeként a *Pénzügyi Navigátor* füzet sorozat keretében 18 új tájékoztató füzet jelent meg az MNB honlapján, amelyből 15 nyomtatott formában, közel 200 pénzügyi intézmény több mint 3000 fiókjában, valamint 10 Kormányablakban, a Pénzügyi Tanácsadó Irodahálózatnál és a civil szervezeteknél is elérhető. A papír alapú füzetek több mint 2,8 millió példányban kerültek kiadásra, ezzel is elősegítve a lakosság pénzügyileg tudatosabb döntéshozatalát. Az MNB a legfontosabb pénzügyi témákat feldolgozó, online elérhető rövid kisfilmekkel is segíti a teljes körű fogyasztói tájékoztatást. 2015 folyamán 8 ilyen kisfilm, továbbá közel 500 pénzügyi tudatosságot növelő közösségimédia-tartalom került publikálásra. E mellett több tájékoztató anyag jelent meg a természetes személyek adósságrendezéséről is. Az MNB megújult honlapján kialakított új fogyasztóvédelmi honlap (microsite) hatékony hozzáférést biztosít a közérthető fogyasztói tájékoztatókhoz, közel 350 cikk között kereshetnek tematikus tartalmakat az érdeklődők.

A pénzügyi fogyasztóvédelmi Civil Hálóban részt vevő civil szervezetek a fogyasztók, kiemelten a sérülékeny társadalmi csoportok (nyugdíjasok, diákok) számára 550 fogyasztói jogérvényesítést segítő és tájékoztató rendezvényt szerveztek. Ilyen rendezvény volt például az általános iskolásoknak tartott alapvető pénzügyekről szóló tájékoztató, az elszámolással kapcsolatos rendezvények, a nyugdíjasok részére szervezett internetbankra vonatkozó oktatás. Az MNB támogatásával működő Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Tanácsadó Iroda hálózata az ország 11 megyeszékhelyén közel 13 000 ügyben nyújtott tájékoztatási és tanácsadási szolgáltatást az év folyamán. A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ a civil szervezetek számára 2015-ben 12 fórumot és négy szakmai konzultációt tartott.

3.4. SZANÁLÁS

Az első negyedévben az MNB által feltárt tőkepiaci visszaélések folyamánként a szanalási feladatkörében eljáró MNB több intézménynél is vizsgálta, hogy fennállnak-e az érintett intézmény szanalás alá vonásának törvényben meghatározott feltételei (Dél-Dunántúli Regionális Bank Zrt., Észak-magyarországi Regionális

Bank Zrt, Buda Regionális Bank Zrt., Dél-Dunántúli Takarékszövetkezet Zrt., valamint a Buda-Cash Brókerház Zrt.). A szanálás alá vonás feltételei a megállapítások szerint egyik esetben sem teljesültek. A szanálási feladatkörében eljáró MNB továbbá aktív szerepet vállalt a betétesek és befektetők kártalanítása érdekében az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA), valamint a Befektető-védelmi Alap (Beva) részére nyújtott MNB likviditási kölcsönök biztosításában és a hitelnyújtások feltételeinek kialakításában. Ennek is köszönhető, hogy az összes érintett intézmény ügyfeleinek kártalanítása a törvényi határidőn belül megkezdődhetett.

Az MNB elkötelezettségének eredményeként 2015 júniusában sor került – hét ország, valamint az Európai Bankhatóság (EBA) és az Európai Központi Bank (EKB) képviselőinek részvételével – az MNB felelősségi körébe tartozó szanálási kollégium első, majd 2015 decemberében megtartott második ülésére. Ezzel Magyarország az Európai Unióban elsőként indította el a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások helyreállításáról és szanálásáról szóló európai uniós irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD) alapján a felelősségi körébe tartozó bankcsoportot érintő szanálási kollégium működését és kezdte meg a csoportszintű szanálási terv előkészítését.

Az MNB tevékeny résztvevője a szabályozási környezet alakításának mind európai uniós, mind hazai szinten. Ennek megfelelően az MNB többek között folytatta a szanálási keretrendszer koherenciájának továbbfejlesztése érdekében megkezdett munkáját, illetve az év során megtörtént az EBA iránymutatásoknak a szanálási hatóság gyakorlatába történő integrálása is: a BRRD értelmében és a vonatkozó EBA iránymutatások alapján az MNB kidolgozta és Szanálási kézikönyv formájában kiadta a szanálási eljárást a felkészüléstől a folyamat lezárásig átölelő módszertanát. Az intenzív szakmai munka eredményeként az év második felében elkészült továbbá a második szanálási tárgyú MNB rendelet tervezet, a szanálási célok megvalósulása előzetes vizsgálatának módszertana tárgyában. Az MNB decemberben dolgozta ki a rendkívüli adatszolgáltatás keretében bekért információk alapján kialakított kockázati profil arányában, a Szanálási Alap részére fizetendő éves hozzájárulásra vonatkozó javaslattervezetét, melyet a szanálás finanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás témájában kiadott, közvetlenül alkalmazandó EU-s rendeletben (Rendelet)

foglaltak alapján határozott meg. Az év során az MNB adatigénylések, elemzői háttér munka, valamint az érintett intézményekkel folytatott konzultáció formájában megkezdte a szanálási tervezést.

Az MNB kiemelt feladatának tekinti a piaci szereplők megfelelő formában történő tájékoztatását a tevékenységét érintő szabályozási változások vonatkozásában. Ennek érdekében 2015 szeptemberében második alkalommal rendezett piaci konzultációt, melynek célja az EU-s és hazai szanálási szabályozási fejlemények és az azokból fakadó, piaci szereplőkkel szembeni elvárások közös áttekintése volt.

Az MNB nemzetközi szinten is aktív szerepet vállalt a szanálási keretrendszer továbbfejlesztésében és a nemzetközi kapcsolatok kiépítésében. Az MNB szakértői alakító résztvevői a nemzetközi és európai szervezetek szanálási témájú munkacsoportjainak, amelyek közül kiemelkedik a BRRD egyes rendelkezéseit értelmezni hivatott szakértői hálóban (Q&A network) való részvétel, valamint az MNB szakértői által, az Európai Bizottságtól érkezett megkeresés alapján Moldáviában tartott többnapos szeminárium (ún. technical assistance) az Európai Unió bankfelügyeleti és szanálási szabályozásáról és ezek magyarországi alkalmazási tapasztalatairól.

2015-ben az MNB legfontosabb feladata ezen a területen az MKB Bank Zrt. (MKB) szanálása volt. Az MNB 2014. december 18-án szanálás alá vonta az MKB-t, és megkezdte az intézmény újjászervezését, felgyorsítva a jövedelmezőség visszanyeréséhez szükséges átalakításokat. Az MNB leépítette az MKB alaptervekenységéhez szorosan nem kapcsolódó üzletágakat, és átalakította az autófinanszírozással foglalkozó cégcsoportot, megtartva a lízing üzletágat. Szintén a reorganizáció részeként jelentősen csökkentek a működési költségek, többek között mérséklésre került a vezetői és alkalmazotti létszám, fiókbezárásokra került sor.

A szerkezetátalakítás mellett, 2015 elejétől – egy kétlépcsős folyamat részeként – a bankot terhelő rossz portfólióelemek leépítése is elkezdődött. Első lépésben külső szakmai tanácsadó bevonása mellett sor került a kereskedelmi ingatlanfinanszírozási ügyletekből álló rossz eszközportfólió piaci körülmények között történő meghirdetésre. Ennek eredményeként, a Szanálási törvény² alapján – első alkalommal került

² A pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény (Szanálási törvény).

sor hazánkban szanálási eszköz alkalmazására: a szanálási eljárás keretében értékesítésre (vagyonértékesítés) került az MKB Bank számos szindikált, külföldi, illetőleg magyar ingatlanfinanszírozási ügyletből álló eszközportfóliója. Második lépésben leválasztásra került a hitelintézetről a megmaradó kereskedelmi ingatlan-portfólió (eszközelkülönítés). A szanálási folyamat európai uniós szabályoknak való megfelelése érdekében az MNB intenzív tárgyalásokat folytatott az Európai Bizottság illetékes főigazgatóságaival, aminek eredményeként az Európai Bizottság 2015. december 16-án közzétett döntésével jóváhagyta a kereskedelmi ingatlan-portfólió eszközkelkülönítés keretében történő leválasztását. Az Európai Bizottság döntése értelmében a Szanálási Alap által létrehozott MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt. (MSZVK) az MKB leválasztandó eszközeit egy független értékelő által meghatározott – a jelenlegi piaci értéknél magasabb –, úgynevezett tényleges gazdasági értéken vette meg. Az eszközállomány átvételéhez szükséges forrást piaci alapon – jogszabályon alapuló állami készfizető kezességvállalás mellett – hazai kereskedelmi bankokból álló konzorcium biztosította.

Az MNB szakmai támogatást nyújtott a Szanálási Alapnak az MSZVK létrehozásához, a forrásbevonáshoz, valamint a követelés és eszközállomány-átruházás összetett folyamatának lebonyolításához.

A tranzakció érdekében szakértői kirendelésekre is szükség volt (a tényleges gazdasági érték megállapítása, az ingatlanportfólió értékelése, független értékelések elkészítése, valamint az MKB szerkezetátalakítási és középtávú üzleti terve felülvizsgálata tárgyában).

2015. utolsó negyedévében megkezdődött az MKB értékesítésének előkészítése is, melyben befektetői találkozók után decemberben beérkeztek a megvásárlásra vonatkozó nem-kötelező érvényű ajánlatok, illetve elkezdődött a felkészülés a bank befektetői átvilágítására.

3.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

A hazai pénzforgalom biztonsága

Pénzforgalmi ellenőrzések tapasztalatai

Az MNB 2015-ben a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pft.) és a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII. 6.) MNB rendelet (a továbbiakban: MNBr.) előírásai

betartásának ellenőrzését 22 hitelintézetnél, illetve EU-s hitelintézeti fióktelepnél (a továbbiakban együtt: hitelintézetek) végezte el. A terv szerinti ellenőrzésen túlmenően 2015. év elején lezárásra került 2014. évről áthúzódó 10 ellenőrzés is, melyek közül 5 vizsgálat az intézkedések előírása mellett összesen 24,2 millió forint összegű bírság kiszabásával zárult. Kettő esetben a 2014-ben elvégzett ellenőrzés alapján előírt intézkedéseket a hitelintézetek nem megfelelően teljesítették, ezért esetükben újabb intézkedés előírására és ismételt bírság kiszabására volt szükség összesen 4,2 millió forint összegben. A 2015-ben elvégzett ellenőrzések során 176 esetben került megállapításra jogszabályi rendelkezés megsértése. Ezek közül 14 vizsgálat intézkedések alkalmazásával (kötelezettségek határidőre történő teljesítésének előírásával és ehhez kapcsolódóan rendkívüli adatszolgáltatásra kötelezéssel) zárult, amelyek közül a szabálysértések súlya miatt 5 hitelintézetnél összesen 38,8 millió forint bírság került kiszabásra. Így az előző évről áthúzódó, valamint az utóellenőrzésekkel együtt összesen 67,2 millió forint bírság kiszabására került sor 2015-ben. Emellett hat hatósági eljárás 2015. december 31-én még folyamatban volt.

Az ellenőrzések feltárták, hogy a hitelintézetek nem tartották be az Pft.-nek az ügyfelek előzetes és utólagos tájékoztatására, a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtására vonatkozó keretszerződés formai és tartalmi követelményeire és annak módosítására, a fizetési számla megnyitására, a fizetési műveletek helyesbítésére, a felelősségi és kárviselési szabályokra, valamint a sorba állításra vonatkozó egyes szabályait. Az MNBr. vonatkozásában az MNB hiányosságokat állapított meg a fizetési megbízások átvételére, a másik pénzforgalmi szolgáltató, illetve az ügyfél felé történő visszautasítására, a sorba állítására, a részteljesítésére, a hatósági átutalási megbízásra és az átutalási végzésre, a fizetési megbízás teljesítésére, a fizetési számla javára kezdeményezett fizetési művelet pénzforgalmi szolgáltatók közötti teljesítésére, az értéknapi, a fizetési művelet összegének a kedvezményezett rendelkezésére bocsátására, valamint a csoportos beszedések lebonyolítására vonatkozó szabályokat illetően. A szabályszegések közül leggyakrabban a Pft. előzetes, illetve utólagos tájékoztatási kötelezettséget előíró, és az MNBr. fizetési műveletek összegének a kedvezményezett rendelkezésére bocsátásával összefüggő előírások megsértése fordult elő.

A pénzforgalmi hatósági ellenőrzés a hitelintézetek és egyéb pénzforgalmi szolgáltatók jogszabálykövető magatartásának erősítésével hozzájárul a pénzügyi

közvetítőrendszer megbízható, szabálykövető működéséhez, az ügyfelek számára kiszámítható pénzforgalmi folyamatok biztosításához és ezen keresztül a szolgáltatásokat igénybe vevő fogyasztók hatékony kiszolgálásához.

Pénzforgalmi állásfoglalások

2015 során a jegybank közigazgatási és ügyfélmegkeresések alapján 23 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Négy esetben európai uniós jogalkotással kapcsolatban került sor pénzforgalmi szempontú véleményadásra, 19 esetben pedig lakossági, intézményi és közigazgatási eredetű egyéb megkeresések alapján adott állásfoglalást vagy szakmai véleményt az MNB.

Az internetes fizetések biztonságára vonatkozó nemzetközi ajánlások átültetése a hazai gyakorlatba

Az interneten keresztül történő fizetési megoldások gyors fejlődése miatt elengedhetlenné vált a kapcsolódó biztonsági követelmények kialakítása. Ennek érdekében az Európai Központi Bank (EKB) és az Európai Bankfelügyeleti Hatóság (EBA) közötti együttműködés keretében, valamint a tagállamok – így Magyarország – közreműködésével kialakításra kerültek az internetes fizetésekre vonatkozó speciális ellenőrzési és biztonsági intézkedések. Ezek alapvetően az ügyfelek tájékoztatására, valamint az ügyfelekkel folytatott kommunikáció módjára vonatkozó egységes ajánlások és iránymutatások. A végleges iránymutatást az EBA 2014 végén adta ki, amelynek a tagállamokban működő pénzforgalmi szolgáltatóknak és fizetési módoknak 2015. augusztus 1-jétől kell megfelelniük. Az MNB mint illetékes hatóság teljes mértékben támogatja az iránymutatás célját, és egyetért az ügyfelek biztonságának, valamint az érzékeny fizetési adatok védelmének fontosságával. Ennek megfelelően a MNB elkészítette az internetes fizetések biztonságával kapcsolatos hazai ajánlást. Az ajánlás vonatkozik minden olyan intézményre, amely internet alapú fizetési szolgáltatást nyújt ügyfeleinek. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB a pénzforgalmi ellenőrzések keretében vizsgálja.

Fizetési és elszámolási rendszerek

A hazai fizetési és elszámolási rendszerek felvigyázása

Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa elfogadta a fizetési, értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszerek 2015. évi működéséről készített beszámolót, melynek

megállapításai szerint az MNB Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszere (VIBER), a GIRO Zrt. által működtetett Bankközi Klíring Rendszer (BKR), valamint a KELER Csoport értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszerei magas megbízhatóság mellett, nagyobb incidensek nélkül és elegendő likviditással üzemeltek 2015-ben.

Átfogó felvigyázói értékelések a megújult felvigyázási keretrendszer segítségével

Az MNB által felvigyázott rendszerek megbízható és hatékony működésének biztosítása érdekében 2014-ben megtörtént a pénzügyi infrastruktúrára vonatkozó új nemzetközi felvigyázói alapelvek hazai gyakorlatba való átültetése, melynek részeként megújult az addig alkalmazott kockázat alapú felvigyázási keretrendszer. Ennek köszönhetően 2015-ben már a megújított keretrendszer alapján valósult meg a rendszerek átfogó felvigyázói értékelése. Az értékelések megállapításai alapján elmondható, hogy a hazai rendszerek a vizsgált időszakban biztonságosan, hatékonyan és átláthatóan működtek, így támogatva a hazai pénz- és tőkepiac működését és erősítették ezzel a pénzügyi stabilitást.

Tovább gyorsult a belföldi átutalások lebonyolítása

Az átutalások sebességének további gyorsítása és a hatékonyság növelése érdekében 2015. szeptember 7-től az MNB és a GIRO Zrt. az elszámolási ciklusok számát a korábbi ötről tízre emelte, vagyis munkanapokon már tíz ciklusban kerülnek a bankközi tranzakciók elszámolásra. A fejlesztés révén, munkanapokon már 7:30-kor végrehajtásra kerül az első elszámolási ciklus, amely biztosítja a kedvezményezett bankszámláján az átutalások korábbi hozzáférhetőségét, az utolsó elszámolási ciklus pedig később – 17:00 órákor – kerül lebonyolításra. A korábbi ciklus főként a lakosság számára előnyös, míg az elszámolás későbbi időpontjai inkább a vállalati szektor számára kedvezőek, mivel későbbi időpontig van lehetőség átutalások indítására aznapi teljesítéssel. A korábbi és későbbi ciklusok bevezetésével a fizetések lebonyolítására a napon belül rendelkezésre álló idő is megnövekedett. Az üzemidő kiterjesztésével és más fejlesztésekkel összehangolva a Bankközi Klíring Rendszer (BKR) napközbeni elszámolás kiegyenlítését végző Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer (VIBER) üzemideje szintén meghosszabbodott, a rendszer indítására 2015. augusztus 3-tól reggel 8:00 óra helyett már 7:00 órákor sor kerül. A fejlesztés eredményeként az átutalások a korábbi kicsit több mint két óra helyett átlagosan már kevesebb mint másfél óra alatt megérkezhetnek a kedvezményezettek

számláira. A beérkező jóváírásokból emelkedhet a napon belül lebonyolítható további fizetések száma, tovább javulhat a vállalati szektor likviditáskezelésének hatékonysága, valamint csökkenhet a várakozási idő a fizetés megtörténtét követő ügyletek esetében (pl. adásvétel, áruátvétel), így az átutalással történő fizetés több esetben jelenthet kedvezőbb alternatívát a készpénzes fizetéssel szemben. A ciklussűrítés eredményeként – az eddigi tapasztalatok alapján – csökkent az egyes elszámolási ciklusok forgalma, ami kedvező hatással lehet a banki likviditásra is. A fejlesztés hozzájárulhat az elektronikus tranzakciók számának további növeléséhez is, ezáltal hatékonyabbá válik a pénzforgalom működése és csökkennek a tranzakciók lebonyolításának társadalmi költségei.

A forint csatlakozott a folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmushoz (CLS)

A forint 2015. november 16-án sikeresen csatlakozott a CLS-rendszerhez. 2014 februárjában azzal a céllal indított közös projektet az MNB és a CLS Bank International, hogy a forint kiegyenlítési devizává váljon a CLS által nyújtott, folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési szolgáltatás felhasználói számára. A hitelintézetek a forint csatlakozását megelőzően tizenhét devizában tudták multilaterális nettó módon kiegyenlíteni a devizaügyleteket a rendszerben. A magyar fizetőeszköz tizennyolcadikként való csatlakozásával lehetőség nyílt arra, hogy a forint és más CLS-devizák közötti ügyletek – a korábban kevésbé kezelt – devizakiegyenlítési kockázattól mentesen kerüljenek végrehajtásra a szolgáltatáshoz csatlakozó hazai és nemzetközi bankok esetében. A CLS által nyújtott szolgáltatás tehát azzal, hogy nemzetközileg harmonizált folyamatokat hoz létre, hozzájárul mind a nemzetközi, mind pedig az országon belüli bankközi együttműködés biztonságának növeléséhez. Az elmúlt évben elvégzett feladatok közé törvény- és szabályzatalkotási, informatikai, illetve üzletmenetbeli változtatások tartoztak, melyek mind azt a célt szolgálták, hogy a csatlakozáshoz szükséges működési környezet megteremtődjön.

Az MNB meghívást kapott a CLS kooperatív felvigyázását végző nemzetközi munkacsoportba

A nemzetközi szolgáltatást nyújtó devizakiegyenlítési rendszer (CLS) felvigyázása az érintett országok jegybankjainak részvételével, a rendszer székhelye szerinti jegybank vezetésével zajlik. A CLS esetében a Federal Reserve Bank of New York az elsődleges felvigyázó. A kooperatív felvigyázás eszközrendszere és feladata megegyezik a nemzeti pénzügyi infrastruktúrákhoz

kapcsolódó felvigyázásával. Tekintettel arra, hogy 2015 novemberében a forint bevezetésre került a CLS kiegyenlítési mechanizmusba, az MNB, 18. jegybankként meghívást kapott a kooperatív felvigyázói feladatokat ellátó nemzetközi bizottságba. Az MNB kooperatív felvigyázásban való részvétele hozzájárul a bankrendszerhez, illetve a nemzetközi fizetési és kiegyenlítési rendszerekhez kapcsolódó kockázatok feltárásához és csökkentéséhez.

Létrejött a renminbi elszámolási központ Magyarországon

Az elmúlt években a kínai gazdaságpolitika kiemelt céljává vált a renminbi nemzetközi használatának növelése. Az MNB a Jegybanki Renminbi Program keretében, Közép-Kelet-Európában elsőként támogatja a renminbi nemzetközi elszámolásokban betöltött súlyának növelését. Az MNB fontos célja a programmal a pénz-, deviza- és tőkepiaci infrastruktúrák megerősítése, a klíring- és elszámolási rendszer fejlesztése, valamint a kínai tőkepiaci engedélyekről történő tárgyalások támogatása a renminbi elszámolásokhoz kapcsolódó pénzügyi, vállalati és kormányzati szereplők bevonásával.

Az MNB és a People's Bank of China (PBC, a Kínai Népköztársaság jegybankja) 2015. június 27-én megállapodást kötött a renminbi elszámolási mechanizmus magyarországi létrehozásáról, majd július 1-jén a PBC a Bank of China magyarországi fióktelepét jelölte ki hivatalos renminbi elszámolóbankká. Budapest így az ötödik renminbi központtá válhatott Európában Frankfurt, London, Párizs és Luxemburg mellett. Az elszámolásforgalmi megállapodás keretében a PBC és az MNB megegyezett arról, hogy a renminbi elszámolás felügyeletét és felvigyázását, az információk cseréjét, valamint a rendszer értékelését és fejlesztését összehangoltan, együttműködve látják el. A renminbiben denominált betéteket gyűjtő és hiteleket is nyújtó budapesti elszámolóközpont könnyebb hozzáférést fog biztosítani a kínai pénzügyi rendszerhez, megkönnyíti a kínai és a magyar vállalatok közötti ügyleteket, és segíti a kínai devizát használó befektetők tevékenységét.

Tovább bővült a pénzforgalmi táblakészlet

Az MNB pénzforgalmi publikációja kibővült a fizetési- és értékpapír-elszámolási rendszerekkel kapcsolatos fontosabb statisztikákat bemutató táblakészlettel, így lényegesen bővebb és részletesebb adatokkal segíti a hazai pénzügyi infrastruktúrák megismerését. A statisztikai táblák szokásos formában való publikálása

mellett az MNB 2015-ben először egy olyan interaktív felületet is készített, mely egyszerűbbé és látványosabbá teszi az adatelemzést, valamint a fizetési rendszerek főbb trendjeinek nyomon követését. Az interaktív felület az alábbi linken keresztül érhető el: <http://www.mnb.hu/letoltes/interaktiv-felulet.swf>

Egyéb Információk

Ismét nemzeti tulajdonban a magyar tőzsde

2015. december 9-én az MNB a korábbi osztrák tulajdonosokkal aláírt adásvételi szerződés és az azt követő versenyhatósági engedély megszerzése eredményeképpen a Budapesti Értéktőzsde Zrt. 75,75 százalékos, vagyis minősített többséggel rendelkező tulajdonosává vált, így a tőzsde újra nemzeti tulajdonba került. Az MNB kiemelt célja, hogy fejlessze a tőzsdét és megfelelő méretű, hatékonyan működő tőkepiacot alakítson ki, mivel ez hozzájárul egy egészségesebb szerkezetű pénzügyi rendszerhez és – a tőzsdén jegyzett vállalatok átláthatóságának biztosítása révén – a gazdaság további felfutásához. A BÉT Zrt. új stratégiai céljainak elérését segíti a most kialakult, hatékony működést biztosító tulajdonosi szerkezet, valamint a kormány-nal történő együttműködés a magyar tőkepiac fejlesztése érdekében. Az MNB számos olyan stratégiai újítás bevezetésére készül, amelyek a hazai tőkepiac fejlesztését és a tőzsde erősítését szolgálják, továbbá amelyek megfelelő ösztönzőket biztosítanak a hazai tőzsdei kibocsátók és befektetők számára. Az új stratégia kidolgozása során az MNB együtt kíván működni az érintett piaci szereplőkkel, ezért létrehozta a részvételükkel működő Tőzsdei Tanácsadó Testületet.

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

2015. június 9-én megjelent a *Fizetési rendszer jelentés 2015* című jegybanki kiadvány, amely részletesen bemutatja a hazai fizetési módok és eszközök fejlődési tendenciáit, a pénzforgalom hatékonyságának alakulását, továbbá a hazai fizetési és elszámolási rendszerek működésével és azok felvigyázásával kapcsolatos fejleményeket. Ezen túlmenően a 2015-ös év során minden MNB Szemlében jelent meg pénzforgalmi tárgyú jegybanki tanulmány (összesen négy darab), melyek a jegybank honlapján elérhetők. A tanulmányok elemzik a takarékszövetkezeti integráció várható pénzforgalmi hatásait, az átutalások időszükségletét a napközbeni elszámolásban, az MNB által

üzemeltetett, nagy értékű fizetési rendszerben³ teljesülő, egynapos fedezetlen bankközi ügyletek jellemzőit, valamint a háztartások fizetési szokásairól készült felmérés eredményeit. Ezen felül az MNB főként akadémiai jellegű kutatásokat bemutató, angol nyelvű Working Paper sorozatának 2015/3. számában jelent meg a fizetési rendszert érintő közpolitikai döntések hatásainak kiértékelésére és előrejelzésre kidolgozott egyensúlyi modell. A tanulmányt az MNB szakértője a Bank of Canada meghívására a kanadai Ottawában rendezett elektronikus pénz és fizetések témakörben meghirdetett éves konferencián előadás keretében ismertette.

3.6. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan az MNB – az MNB tv.-ben rögzített – egyik alapvető feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot:

- a nemzetközi befektetői környezet elvárásainak megfelelő tartalék biztosítása („international collateral”),
- intervenció kapacitás biztosítása (azaz a monetáris és árfolyam-politika támogatása),
- devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,
- az állam tranzakciós devizaigényének biztosítása (államadósság-kezelés támogatása, állam devizakifizetéseinek kielégítése stb.).

A piaci szereplők és az MNB által is kiemelten követett tartalékmegfelelési mutató a – nemzetközileg is elterjedt – Guidotti-szabály. Ez alapján 2015 folyamán végig kedvező volt a tartalékmegfelelés. A devizatartalék az egyéb tartalékmutatókat nézve is érdemben a befektetői elvárások felett tartózkodott. Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére.

A monetáris eszköztár keretében a válságot követően bevezetett, a bankrendszer devizalikviditását támogató devizaswap rendelkezésre állás mögött megfelelő méretű likvid devizatartalék áll. A monetáris politikai célú swapeszközök mellett a 2015-ös évben kiemelendők voltak még a lakossági devizahitelek konverziójához

³ Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer

köthető swapeszközök, melyek segítségével az MNB biztosította a bankrendszer számára a devizahitelek forintosításából eredő devizaigényét.

A tranzakciók célokhoz kapcsolódóan továbbra is az állami adósságkezeléshez szükséges devizalikviditás biztosítása volt a legfontosabb. Az állam devizakötvény-visszavásárlást hajtott végre az adósságkezelés keretében, illetve a devizában denominált államadósság lejáratának nagy részét forint állampapírok kibocsátásával újította meg, melyhez jelentősen hozzájárult az MNB önfinanszírozási programja. E körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n folynak keresztül, ezek az utóbbi és elkövetkező években is jelentős forrásai a tartalék felépítésének. A fenti tranzakciók célok kielégítése 2015 során is zökkenőmentesen zajlott.

Az MNB tisztán vagyonszerzés céljából továbbra sem tart devizát. Törekszik viszont arra, hogy a mindenkori szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempontokat is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyongazdálkodóként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa.

A tartalék nagysága

A hivatalos devizatartalékok nagysága az év során 4,26 milliárd euróval csökkent, így 2015. év végén 30,3 milliárd eurót tett ki.

A tartalék állományát elsősorban az Államadósság Kezelő Központ Zrt. (ÁKK) és az MNB-kötvény lejáratái és egyéb adósságkezelési tételei csökkentették. Kiemelkedő az ÁKK február 3-i 1,5 milliárd dollár, december 21-i 1 milliárd euro névértékű PEMÁK, illetve az MNB október 14-i 10 milliárd japán jen kötvénylejárata. Emellett az év második felében közel 1,1 milliárd eurónyi előtörlesztés történt. Egyéb adósságkezelési tételek, beleértve az önfinanszírozási program keretében visszavásárolt magyar állami devizakötvényeket, továbbá a költségvetési szervektől érkezett megbízások mintegy 1 milliárd euróval mérsékeltek a tartalékokat. A korábbi évekhez hasonlóan a legjelentősebb tartaléknövelő tétel az Európai Uniótól kapott transzfer volt, melynek nagysága 2015-ben 4,4 milliárd eurót tett ki. A devizatartalék saját hozama 50 millió euro volt. A lakossági devizahitelek konverziójához köthető kifizetések mintegy 3,8 milliárd euróval csökkentették a tartalékok nagyságát. A rövid fedezett betétállomány változása mintegy 340 millió euró csökkenést jelentett.

10. ábra
A devizatartalék nagyságának alakulása

A devizatartalék pénzügyi teljesítménye és kockázatai

Az MNB a törvényben rögzített alapfeladatainak ellátása, az ország devizatartalékának kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Alapvetően, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptevékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázattávallás legyen tudatos, és az intézmény kockázattávallási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármas célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy az MNB a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása mellett próbálja elérni a lehető legmagasabb hozamszintet.

A többi jegybanki feladathoz hasonlóan a devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban is a Monetáris Tanács a legfőbb döntéshozó testület, mely meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat, igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról, a kockázattávallási stratégiáról és a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről. Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az Igazgatóság végzi. Az Igazgatóság hagyja jóvá a kockázattávallás kereteit adó limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét.

A tartalékkezelés két fő pillére a benchmarkrendszer és a limitrendszer. A független teljesítménymérés a kockázattávallási politika fontos eleme. A portfóliókezelés

sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott volna. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB hozam-kockázat preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

A devizatartalék-kezeléshez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, a hitelkockázat, a kiegyenlítési és partnerkockázat. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékportfólió-kezelésnek megfelelően az MNB szigorú limitrendszer alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett piaci és egyéb indikátorokat is figyelembe vesz.

Az MNB a devizatartalék-kezelés során különböző kockázat-minimalizálási technikákat alkalmaz annak érdekében, hogy a vállalt kockázatok az MNB kockázati toleranciájának megfelelőjenek. A derivatív eszközök esetében az MNB a partnereivel ISDA (International Swaps and Derivatives Association) és kapcsolódó CSA (Credit Support Annex) szerződéseket kötött, amelyek letéltelhelyezés (marginolás) révén a partnerrel szemben potenciálisan keletkező hitelkockázati kitettséget alacsony szinten tartják. A GMRA (Global Master Repurchase Agreement) szerződések által szabályozott repó ügyletek esetében az előírt marginolás szintén segíti a kockázatok korlátozását. A devizapiaci ügyletek esetén az MNB a nemzetközi legjobb gyakorlatnak megfelelően a CLS-rendszerben számolja el az ügyleteit a kiegyenlítési kockázatait minimalizálva. Az újonnan bevezetett monetáris politikai eszközök devizalikviditási-igényét a tartalékkezelés során szintén figyelembe veszi az MNB.

Az MNB euro, amerikai dollár, japán jen, valamint angol font portfóliókat kezel. Az MNB árfolyamkitettséget kizárólag euróban vállal: az egyéb deviza/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az árfolyamfedezett egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB euróban, amerikai dollárban és

angol fontban összesen hat portfóliót kezel aktívan, az angol font portfólió kezelési stílusát az MNB 2015-ben passzívról aktívvá alakította. Az MNB a kizárólag állampapírokat tartalmazó japán jen portfóliót a benchmark szigorú lekötésével indexhez kötött portfólióként kezeli. 2012 végétől – külső vagyonkezelőnek és letéltelkezőnek adott mandátum formájában – az amerikai ügynökségi jelzáloglevelek (agency MBS eszközök) is részét képezik az MNB befektetési stratégiájának. Az MNB 2015-ben arról döntött, hogy a devizatartalékportfóliókból egy kis részt kínai állampapír-befektetésekbe csoportosít át, amelyre első lépésben közvetlen, a BIS-szel (Bank for International Settlements, Bazel) együttműködve került sor. A tartalék portfóliók stratégiai átlagos hátralévő futamideje (céldurationje) 1 év körül alakult.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, amibe kizárólag magas minősítésű állampapírok, államok által garantált értékpapírok és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek. Benchmarkjában 100 százalékban AAA–AA minősítésű euroövezetbeli állampapírok szerepelnek. Az euro befektetési portfólióba az előzőek mellett magas minősítésű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok vásárolhatóak; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak a lejárat szerkezet igazítása érdekében kerülnek.

Mind az euro, mind a dollár befektetési portfólió benchmarkja magas hitelminősítésű és legfeljebb 7 év hátralévő futamidejű állampapírokat, vállalati és banki kötvényeket, pénz- és tőkepiaci eszközöket tartalmaz. A jegybankokra jellemző konzervatív kockázattalálási hajlandóságot tükrözi a benchmark portfóliók szerkezete, az eszközök hitelbesorolása és hátralévő futamideje szerinti összetétele.

A 2008-tól kezdődő globális válság hatására kialakult csökkenő hozamkörnyezetben, tekintettel a jegybanki portfóliókban kezelt kötvények jellemzően emelkedő árfolyamaira a jegybankok döntően nyereséget értek el a devizatartalékokon. Az MNB – a portfólióiban kezelt, döntően magas hitelminőségű állam- és egyéb kötvényekkel a csökkenő hozamkörnyezet eredményeként ártértékelődő pozíciókon keresztül – az említett folyamatnak szintén a nyertese volt. Tekintettel a nulla szint közelébe süllyedt hozamkörnyezetre a további árfolyam-növekedés lehetősége megszűnt, ami magyarázza a korábbi évekhez képesti szerényebb teljesítményt. A megelőző évhez hasonlóan az EKB és a FED ellentétes monetáris politikai lépései erőteljesen befolyásolták a 2015-ös évet is. Az USA-ban

a mennyiségi lazítás befejezését, az eszközvásárlási program leállítását követően a befektetők elkezdtek árazni az esetleges kamatemelések hatását. A kamatemelésre vonatkozó várakozások az év során folyamatosan változtak, végül decemberben megvalósult egy 25 bázispontos emelés. Ezzel szemben Európában a monetáris lazítás maradt továbbra is a közép-pontban. A hozamgörbére az EKB lazítási programjával ellentétes hatást fejtett ki a Görögország körül kialakult bizonytalanság. A hitelezők és Görögország között folyó eredménytelen tárgyalások hatására jelentős volatilitás volt megfigyelhető májusban és júniusban. A görög helyzet augusztusban konszolidálódott, a görög parlament után a hitelezők is elfogadták az újabb mentőcsomagot. Az euroövezetre jellemző monetáris lazítás a negatív betéti kamatokban, illetve a korábban elindított eszközvásárlási programok folytatásában nyilvánult meg. A divergáló monetáris politikákkal összhangban az euro hozamgörbe az 5 év alatti lejáratokon a negatív tartományban tartózkodva, lejáratonként változó mértékben 10-40 bázisponttal süllyedt, míg az amerikai dollár esetében – lejáratonként eltérően 15-40 bázisponttal – feljebb tolódott.

Az alacsony hozamkörnyezet ellenére 2015-ben az MNB a devizatartalékon mind abszolút értelemben, mind a rá vonatkozó benchmarkokhoz viszonyítva pozitív teljesítményt ért el. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során folyamatosan rendelkezésre állt, az MNB reputációját károsan érintő hitelkockázati esemény nem történt. 2015-ben a devizatartalékon elért – piaci értékkel súlyozott, finanszírozási költséggel korrigált – évesített hozam 0,14 százalék volt, ami a benchmark 11 bázispontos felülteljesítését eredményezte.

A devizatartalék jövőre vonatkozó teljesítményét érintően továbbra is kockázatot jelent, hogy a tartalékportfóliók teljesítménye negatívvá válhat azáltal, hogy a magas minőségű eszközök hozamai az extrém alacsony szintről egy hozamemelkedés következtében elmozdulnak, ami rövid távon a meglévő kötvények leértékelődése miatti átértékelődési veszteség hatására rontja a tartalék teljesítményét. Ugyanakkor a tartalék rövid durationje miatt középtávon ennek hatása az eredményre már pozitív.

Az MNB devizamérlegében szereplő tételek kamatlábváltozás szerinti kockáztatott értéke 2015 végén 35 millió euro (95 százalékos konfidencia szintű VaR 1 hónapos időhorizonton). A 35 millió eurós kockáztatott érték a tartalékportfóliók értékének kb. 1 ezreléke.

3.7. KÉSZPÉNZLOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2015. december 31-én 4305 milliárd forint volt, mely 15 százalékos, 569 milliárd forintos bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest.

A készpénzállomány dinamikus emelkedése miatt a mutató GDP arányában számított értéke elérte a 12,8 százalékot. A készpénzállomány növekedése valószínűsíthetően arra vezethető vissza, hogy az elmúlt évben – a csökkenő inflációs környezettel párhuzamosan – mérséklődtek a betéti kamatok, így a készpénztartással összefüggő kamatveszteség tovább csökkent, továbbá a kiskereskedelmi forgalom bővülése is pozitívan hatott a készpénzkeresletre.

11. ábra
Készpénz/GDP és készpénz/háztartások fogyasztási kiadásai

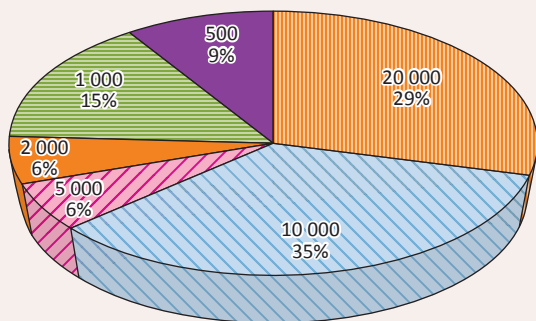

* A 2015. évi GDP-adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB-becslés

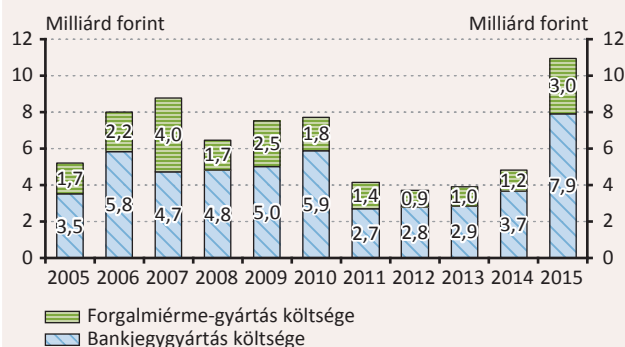
A forgalomban lévő állomány mennyiségének növekedéséhez 2015-ben a 20 000 forintos címlet 10 százalékos, a 10 000 forintos címlet 28 százalékos, az 5000 forintos címlet 5 százalékos, a 2000 forintos címlet 4 százalékos, az 1000 forintos címlet 6 százalékos, míg az 500 forintos címlet 4 százalékos bővüléssel járult hozzá.

A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is meghatározó szerepet tölt be a készpénzforgalomban, együttesen az összes forgalomban lévő bankjegy darabszámának több mint 64 százalékát tették ki az elmúlt év végén. Ennek oka, hogy e bankjegycímletek a készpénzforgalomban játszott fizetési szerepükön túl vagyonfelhalmozási funkciót is betöltenek.

12. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2015 végén

13. ábra
Bankjegy- és forgalmiérme-gyártás
(bruttó ráfordítás)

7. táblázat
A forgalomban lévő bankjegyek és érmék⁴ adatai 2015. december 31-én

Bankjegyek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	milliárd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	124,5	2491,0	29,3	58,8
10 000 forint	148,6	1486,2	35,0	35,1
5000 forint	26,2	130,8	6,2	3,1
2000 forint	23,8	47,6	5,6	1,1
1000 forint	63,2	63,2	14,8	1,5
500 forint	38,7	19,3	9,1	0,4
Összesen	425,0	4238,1	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	milliárd forint	mennyiség	érték
200 forint	121,4	24,3	8,0	41,3
100 forint	161,9	16,2	10,6	27,6
50 forint	142,6	7,1	9,3	12,1
20 forint	272,4	5,4	17,9	9,2
10 forint	317,5	3,2	20,8	5,4
5 forint	509,6	2,6	33,4	4,4
Összesen	1525,4	58,8	100,0	100,0

A forint érték forgalomban lévő mennyisége az előző évhez képest átlagosan 6 százalékkal bővült, kiugró növekedés egyik címletet sem jellemezte.

Az MNB készpénzgyártással összefüggő ráfordításai 2015-ben bruttó 10,9 milliárd forintot tettek ki. Az előző évekhez viszonyított növekedés elsősorban az új, fejlesztett bankjegyekkel összefüggő magasabb gyártási igényre vezethető vissza.

Készpénzforgalmazás

Az MNB 2015-ben összesen 4132 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Magyar Posta Zrt. számára, ezen belül 291 millió darab bankjegyet szolgáltat ki ügyfeleinek, miközben 241 millió darab bankjegy érkezett be a jegybankba. Az elmúlt évben az MNB mintegy 63 millió darab elhasznált bankjegyet minősített forgalomképtelennek

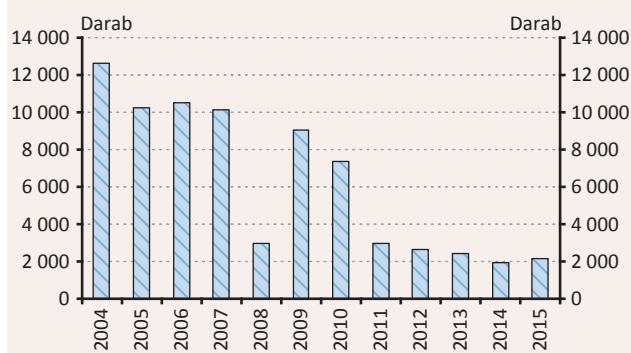
⁴ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek törvényes fizetőeszközként névértékben a forgalomban lévő fizetőeszközök részét képezik, azonban szerepükkel összhangban a készpénzforgalom lebonyolításában aktívan nem vesznek részt.

és selejtezett le, illetve pótolta új, jó minőségű fizetőeszközökkel.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

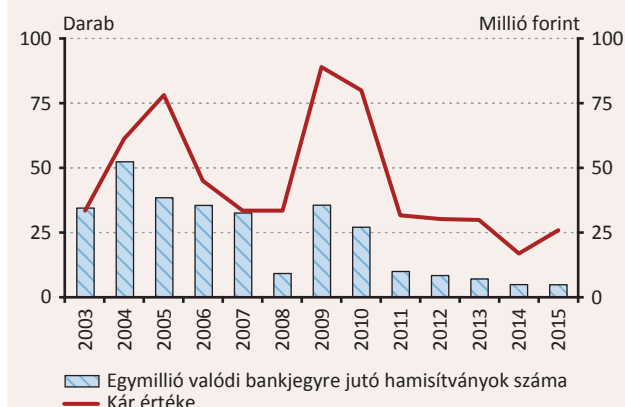
2015-ben a készpénzforgalomból kiszűrt 2149 darab forinthamisítvány ugyan a megelőző évhez képest – amikor kiemelkedően alacsony volt a hamisítványok száma – kismértékű emelkedést mutat, azonban a növekedés ellenére is elmondható, hogy a forintbankjegyek hamisítása továbbra is alacsony mértékű.

14. ábra
A forgalomból kiszűrt hamis forintbankjegyek számának évenkénti alakulása

Az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamis bankjegyek száma az elmúlt évben 5 darab volt, ez nemzetközi összehasonlításban is igen kedvezőnek tekinthető.

15. ábra
Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó hamisítványok számának és az okozott kár értékének alakulása

A kedvező helyzet fenntartásához jelentős mértékben hozzájárult az MNB bankjegyekkel kapcsolatos térítésmentes ismeretterjesztő tevékenysége. A jegybank által biztosított nyomtatott és interneten keresztül is elérhető tájékoztató anyagokon túl, az MNB szakértői 2015-ben több mint 3500 fő kereskedelemben dolgozó pénztárost készítettek fel a hamis bankjegyek eredményes kiszűrésére.

2015-ben ismét a magasabb címletek (10 000 és 20 000 forintos) hamisítása volt a jellemző, melyek az összes hamisítvány 87 százalékát tették ki.

8. táblázat

A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2015-ben (%)

Címletek	500	1000	2000	5000	10 000	20 000
Megoszlás	3	0	2	8	56	31

Nem változtak jelentősen a hamisítási módszerek sem, melyeket továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemez.

Az esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok a valódi bankjegyek jellemzőinek ismerete esetén egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozgatással), pénztári körülmények között pedig kombinált, UV-A- és UV-C-lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetők.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős. A jegybank szakértői 2144 darab, különböző valuta-hamisítványt vizsgáltak 2015-ben. Ezen belül a hamis eurobankjegyek száma 1451 darab volt.

Készpénzforgalmi hatósági ellenőrzések

Az MNB 2015-ben az MNB tv. pénzkibocsátásról szóló rendelkezéseinek, a bankjegyrendeletnek⁵, valamint a pénzfeldolgozásra és készpénzforgalmazásra vonatkozó adatszolgáltatási MNB rendeletben⁶ előírt rendszeres adatszolgáltatási kötelezettségeknek a betartását kilenc hitelintézet, három pénzfeldolgozó szervezet, három pénzváltási tevékenységet közvetítő cég, valamint egy egyéb gazdasági szereplő tekintetében ellenőrizte.

⁵ A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 11/2011. (IX. 6.) MNB rendelet.

⁶ A 2015. évre vonatkozóan hatályban volt, a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 48/2014. (IX. 27.) MNB rendelet.

2015-ben 16 hatósági ellenőrzési eljárás indult, illetve nyolc – 2014-ben indított – hatósági ellenőrzési eljárás lezárása történt meg. Ezek közül nyolc eljárásban az MNB figyelmeztető levélben hívta fel az ellenőrzött intézményeket a feltárt hiányosságok megszüntetésére, 14 eljárás során jogszabálysértést nem tapasztalt, két eljárás pedig 2015. december 31-én még folyamatban volt. Az adatszolgáltatásból származó adatok folyamatosan végzett ellenőrzése keretében megállapított jogszabálysértések miatt öt esetben került sor figyelmeztetés alkalmazására.

A 2015-ben lezárt hatósági ellenőrzési eljárások során az MNB a bankjegyek visszaforgatására, a bankjegyzvizsgáló gépek karbantartására, valamint forgalomképességi válogatási paramétereiket érintő változtatásának dokumentálására, a készpénzforgalmazásban bekövetkező rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó intézkedési tervre, hiányos sérült bankjegyek kezelésére, a bankjegyek címletváltására, az intézmények belső ügyviteli szabályzatának tartalmára, valamint a hamis gyanús bankjegy kezelésére vonatkozó egyes szabályok megsértését állapította meg.

Megújulnak a forintbankjegyek

Az MNB a 2014 és 2018 közötti időszakban megújítja a jelenleg forgalomban lévő forint bankjegysorozatot, és újratervezett, továbbfejlesztett, korszerű, a bankjegyfeldolgozó gépek és az automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek is megfelelő, egyben a hamisítás ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsát ki.

Az MNB a hat címletet tartalmazó bankjegysorozatból elsőként a 10 000 forintost újította meg 2014-ben. A fejlesztési folyamat következő állomása a 20 000 forintos bankjegy volt, mely 2015. szeptember 25-től vált törvényes fizetőeszközzé.

A megújított 20 000 forintos bankjegyek 2015 decemberétől fokozatosan, a készpénzellátási lánc szereplőinek megfelelő felkészülését követően jelentek meg a készpénzforgalomban, széles körű elterjedésük 2016 folyamán várható. A korábbi 20 000 forintos bankjegyek 2016 végéig lesznek használhatók a készpénzforgalomban, a bevonás napját követően a hitelintézetek és a Magyar Posta pénztárai még három évig, az MNB pedig 20 évig cseréli térítésmentesen törvényes fizetőeszközzé a régi 20 000 forintosokat.

Emlékérme-kibocsátás

Az MNB tv. értelmében az MNB kizárólagosan jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra, ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei.

2014-től minden nemesfémből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB annak érdekében, hogy az érmék értékközvetítő, figyelemfelkeltő, ismeretterjesztő szerepe szélesebb körben érvényesülhessen. Az értékközvetítés körének bővítését szolgálja továbbá az ezüst – kibocsátást követő 3 hónapig – és a színesfém emlékérmék névértéken történő forgalmazására vonatkozó MNB-döntés is.

A törvényi felhatalmazás alapján, valamint a 2014 óta érvényes értékesítési politika szellemében 2015-ben 11 témában 22 emlékérmét bocsátott ki a jegybank. Ebből 3 arany, 7 ezüst és 12 színesfém emlékérmé.

Az MNB 2015. február 27-én a „Csók 150” emlékévé keretében egy 10 000 forint névértékű ezüst és egy 2000 forint névértékű színesfém emlékérmé kibocsátásával tisztelgett Csók István, az egyik legtöbb hazai és külföldi elismerést, díjat nyert magyar festő előtt.

2015. március 30-án Tinódi Sebestyén (a XVI. századi magyar epikus költészet egyik legismertebb alakja) születésének 500. évfordulójára 10 000 forint névértékű ezüst és egy 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank.

Az MNB 2015. április 1-jén Zsigmondy Richárd (a kolloidkémia kiemelkedő alakja) Nobel-díjának 90. és születésének 150. évfordulójára 5000 forint névértékű ezüst és egy 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét adott ki.

2015. április 22-én a magyarországi nemzeti parkokat bemutató sorozat „Duna-Ipoly Nemzeti Park” elnevezésű, 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmékkal bővült.

2015. június 30-án „Kőszegi Jurisics Vár” megnevezéssel 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki az MNB, amelyek a 2004-ben megkezdett „Magyar várak” sorozat 6. tagjaként jelentek meg.

A magyar mérnökök, feltalálók technikai újdonságait, találmányait bemutató emlékérmek-sorozat részeként az MNB 2015. július 24-én jelentette meg a „Szilvay Kornél születésének 125. évfordulója” elnevezésű, 2000 forintos címletű színesfém emlékérmét selyemfényes (BU) és tükörfényes (proof) változatban. Szilvay Kornél a hazai tűzoltóügy egyik legnagyobb alakja, a magyar technikátörténet kiemelkedő egyénisége volt.

2015. augusztus 29-én az MNB – a Mohácsi Nemzeti Emlékhely tiszteletére – „Mohácsi Nemzeti Emlékhely” megnevezéssel 2000 forint névértékű, bronzpatinázott rézötvözetű emlékérmét bocsátott ki a „Nemzeti Emlékhelyek” sorozat második elemeként.

2015. szeptember 3-án az MNB forgalomba hozta az 50 forintos forgalmi érme legújabb emlékváltozatát. Az új 50 forintos érme kibocsátásával a jegybank a nemzeti és történelmi emlékhelyek jelentőségére, létezésük céljára, illetve az egyes helyszínek történelemben betöltött szerepére szeretné felhívni a társadalom figyelmét. A különleges fémpénz 2 millió példányban került forgalomba.

2015. szeptember 26-án az MNB a Biblia első teljes, magyar nyelvű fordításának 425. évfordulója alkalmából 50 000 és 5000 forintos címletű arany valamint 2000 forintos címletű színesfém emlékérmét bocsátott ki.

2015. október 1-jén, Széll Kálmán halálának 100. évfordulója alkalmából a Magyar Nemzeti Bank 5000 forint névértékű ezüst valamint 2000 forint névértékű színesfém emlékérmek kibocsátásával tisztelgett az államférfi előtt.

2015. október 15-én az MNB – székháza átadásának 110. évfordulója és Róth Miksa születésének 150. évfordulója alkalmából – „Róth Miksa” megnevezéssel 10 000 forintos címletű ezüst valamint 2000 forintos címletű színesfém emlékpénzt bocsátott ki.

A 2015. évi emlékérmek-program zárásaként 2015. november 6-án, Semmelweis Ignác halálának 150. évfordulója alkalmából 5000 forint névértékű, a „világ legkisebb aranyérméi” gyűjtemény sorozatba is illeszkedő arany valamint 2000 forint névértékű színesfém

emlékérmét adott ki a jegybank. A kibocsátással az MNB az anyák megmentőjeként számon tartott orvos előtt tisztelgett, aki felfedezésével a sebészeti antiszeptikus elv előfutára és az aszeptikus nőgyógyászati és szülésvezetési gyakorlat megteremtője volt.

3.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. szerinti feladatai ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

Az MNB az általa készített monetáris, fizetésimérleg- és kapcsolódó állományi, pénzügyiszámla- és értékpapír-statisztikákat, felügyeleti, pénzforgalmi, fizetési rendszer, ár-, árfolyam-statisztikai, pénzügyi stabilitási, makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatokat tartalmazó idősorokat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára a közzétett publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani kiadványokat is megjelentet.

2015-ben – az előző évekhez hasonlóan – öt adatszolgáltatási MNB rendelet került kiadásra a 2016. évi adatszolgáltatásokra vonatkozóan: az elsődlegesen az MNB alapvető feladatai ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat tartalmazó⁷, valamint további négy, elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat előíró MNB-rendelet⁸. 2015 folyamán hat alkalommal került sor a 2015. évi hatályos adatszolgáltatási MNB-rendeletek év közbeni módosítására a hazai és a nemzetközi szabályozási környezet változása miatt, valamint az MNB makroprudenciális, pénzforgalmi és felügyeleti feladatai ellátásához, illetve az MNB alapvető feladatainak ellátásához szükséges kutatási, elemzési, döntés-előkészítési tevékenységhez szükséges adatok biztosítása céljából.⁹

Adatgyűjtés integrációs projektek

Az MNB igazgatósága a PSZÁF-MNB integrációt követően, 2013-ban hagyta jóvá a Statisztikai igazgatóság két kiemelt projektjét, a *Statisztikai és felügyeleti célú adatgyűjtés integrációja*, valamint a *Statisztikai és felügyeleti célú informatikai rendszerek integrációja* projekteket.

⁷ 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet.

⁸ 48/2015. (XII. 8.) MNB, 49/2015. (XII. 9.) MNB, 51/2015. (XII. 9.) MNB, valamint 52/2015. (XII. 11.) MNB rendelet.

⁹ A módosítások az MNB alapvető feladatai ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat meghatározó 48/2014. (XI. 27.) MNB rendeletet, valamint a pénz- és hitelpiaci szervezetek, illetve a tőkepiaci szervezetek által elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához teljesítendő adatszolgáltatásokat meghatározó 51/2014. (XII. 9.) MNB, illetve 52/2014. (XII. 9.) MNB rendeletet érintették [4/2015. (III. 6.) MNB, 5/2015. (III. 12.) MNB, 21/2015. (VI. 29.) MNB, 26/2015. (VII. 30.) MNB, 27/2015. (VIII. 6.) MNB, 37/2015. (IX. 24.) MNB rendelet].

Az *Adatgyűjtés integráció* projekt fő célja az integrációt követően szükségessé váló felügyeleti és statisztikai célú adatgyűjtések racionalizálása, összevonása, a párhuzamosságok megszüntetése, továbbá egy olyan új, integrált, nemzetközi színvonalú adatgyűjtési rendszer kialakítása, amely alkalmas felügyeleti és jegybanki statisztikai igények kielégítésére is. Az adatgyűjtési modellváltás több év alatt valósítható meg, amelyhez szükséges informatikai háttérrendszerek biztosításával a *Statisztikai és felügyeleti célú informatikai rendszerek integrációja* projekt foglalkozik párhuzamosan. Az *Adatgyűjtés integráció* projekt első lépésként a hitelintézeti körben 2017. január 1-től bevezetésre kerülő nemzetközi számviteli szabványok alapján a hitelintézeti szektor adatgyűjtési modelljét dolgozta ki. A korábbinál részletesebb, harmonizált felügyeleti és jegybanki statisztikai célokat egyaránt kielégítő új adatgyűjtési rendszer bevezetésének határideje 2017. január 1., amely megegyezik az informatikai rendszerek integrációjának első részhatáridejével.

2015-ben megtörtént a hitelintézeti új adatgyűjtési koncepció teljes körű kidolgozása és bemutatása az MNB szakterületei, valamint az érintett adatszolgáltatók számára. A 2015-ben lezajlott konzultációk után a tervek szerint 2016 II. negyedévében jelenik meg az MNB új, 2017-től, illetve egyes adatszolgáltatások tekintetében 2016. december 31-ei állapotra teljesítendő, a hitelintézeti körre vonatkozó adatszolgáltatási rendelete. Az adatgyűjtési projekt 2017 után a további szektorok adatszolgáltatási rendjét is integrálja és ehhez kapcsolódóan az informatikai projekt elvégzi a kapcsolódó informatikai rendszerek teljes körű egységesítését.

Módszertani és publikációs változások az MNB statisztikaiban

A monetáris statisztikák területén 2015-ben jelentkezett a nemzeti számlák és a kapcsolódó pénzügyi statisztikák 2014. évi megújításával összefüggő módszertani váltás hatása, a jegybank publikációiban és a nemzetközi adatszolgáltatásokban egyaránt.

Az MNB 2015. januártól az EKB új monetáris mérleg- és kamatt statisztikai rendeleteinek megfelelően átdolgozott és kibővített szerkezetű adatokat küld az EKB-nak.

A jelzáloghitelek forintosítása és elszámolása, illetve a nem jelzálog alapú fogyasztói devizahitelek forintosítása¹⁰ miatt megfigyelhető állományi és devizaszerkezeti átrendeződésekre az év folyamán az érintett monetáris statisztikai sajtóközleményekben az MNB felhívta a figyelmet. Ezzel kapcsolatban, a felhasználók igényeihez igazodva bővült a monetáris mérleg- és kamatt statisztikai idősorokban közzétett adatok köre is: a monetáris mérlegstatisztikában a fogyasztói kölcsönszerződések árfolyamrés és egyoldalú szerződésmódosítás miatti elszámolásából származó rendkívüli ráfordítással, a kamatt statisztikában pedig a forintosítás miatti kiváltó hitelek új szerződéses állományával.

Mind európai, mind hazai szinten egyre hangsúlyosabbá válik a nem pénzügyi vállalatok és háztartások egyedi hiteladatait tartalmazó adatbázisok kiépítésének, működtetésének fontossága. Lényeges előrelépés ezért, hogy a BISZ Zrt.-től anonimizáltan átvett Központi Hitelinformációs Rendszer adatok mellett 2015-ben egy, a hitelinformációs rendszert kiegészítő hitelkockázati és egyéb hiteladatokat tartalmazó jelentés is bevezetésre került.

A pénzforgalmi publikáció 2015-ben kibővült a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerekkel kapcsolatos fontosabb statisztikák bemutatásával, így lényegesen több és részletesebb adat áll rendelkezésre a hazai pénzügyi infrastruktúrák megismeréséhez. Az MNB olyan interaktív felületet is készített a publikációhoz, amely egyszerűbbé és látványosabbá teszi az adatelemzést, valamint a fizetési rendszerek főbb trendjeinek nyomon követését.

Az MNB 2015. márciustól havi rendszerességgel közzéteszi a 2014. évi LXXVIII. törvény alapján a fogyasztói hitel-szerződések kamatának meghatározásához alkalmazandó kamatváltóztatási és kamatfelár-váltóztatási mutatókat, valamint a két devizás kamatcsere (CCIRS) felár index értékét.

A külföldi tőkeáramlások elemzésekor itthon és a nemzetközi szinten egyaránt felhasználói igény merült fel arra, hogy a standard fizetésimérleg-statisztikákban elszámolt teljes közvetlentőke-befektetésen belül a statisztika adjon információt a vállalatba érkező „friss tőke” mértékéről is. Ezen elemzői igények kielégítésére

¹⁰ A jelzáloghitelek forintosításáról az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény, azok az elszámolásról a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. XL. törvény rendelkezik. A nem jelzálogalapú fogyasztói devizahitelek forintosítását az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintba átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvény szabályozza.

szolgál a határon átnyúló egyesülések, felvásárlások elkülönítése a részvény- és egyéb részesedés forgalmakon belül. Ezeket a tranzakciókat az MNB 2015 szeptemberében kezdte el publikálni.

Felügyeleti statisztikák

A felügyeleti célú hitelintézeti adatszolgáltatások területén 2014-ben bevezetett, európai uniós szinten egységes tartalmú és formátumú, a tagállamokban közvetlenül hatályos uniós jogi aktusban előírt felügyeleti adatszolgáltatások (továbbiakban: EU adatszolgáltatási sztenderd) 2015-ben újabb elemekkel bővültek, valamint számos módosítás került elfogadásra. Ezen adatszolgáltatások sztenderdizált fogadása, feldolgozása és az új formájú és tartalmú adatszolgáltatások adatminőségének biztosítása jelentette a legnagyobb kihívást a nemzeti hatóságok és így az MNB számára is. Az egységes európai szintű szabályozásból a megterhelt eszközökre vonatkozó adatszolgáltatás az EU adatszolgáltatási sztenderdbe, a finanszírozási tervre vonatkozó – lévén uniós irányelvben került előírásra – pedig az MNB-nek a pénz- és hitelpiaci szervezetek felügyeleti célú adatszolgáltatásait meghatározó rendeletébe épült be. Az EU adatszolgáltatási sztenderd újabb verziójának implementálása az informatikai és a statisztikai terület szabályozott, szoros együttműködését igényelte, amely projekt formájában valósult meg. A projekt során kidolgozásra került az az eljárásrend, amely mentén a későbbiekben az EU adatszolgáltatási sztenderd újabb verzióinak követése és alkalmazása gördülékenyen megvalósítható. Az EU adatszolgáltatási sztenderd tartalmi bővülése 2015. évben sem fejeződött be, az elkövetkező egy-két évben a szabályozási változásokhoz kapcsolódóan további új elemek várhatóak (pl. likviditási monitoring), amelyek – azonos tárgykör esetén, a duplikáció elkerülése érdekében – felváltják az MNB rendeleten alapuló felügyeleti célú adatszolgáltatásokat. 2015-ben folytatódott a legnagyobb bankcsoportok EU adatszolgáltatási sztenderd szerinti adatainak továbbítása az Európai Bankhatóságnak, számuk a 2014. évi háromról négyre emelkedett az adattovábbításra vonatkozó szabályozás következtében. Az új egységes adatszolgáltatási sztenderd, valamint az MNB rendelettel elrendelt adatok együttes felhasználásával a statisztikai szakterület a felügyeleti szakterülettel együttműködve kidolgozta a bankcsoportok konszolidált kockázati monitoring rendszerét, amely a tesztelést követően első alkalommal 2016. I. negyedévre vonatkozóan ad kockázati értékelést valamennyi bankcsoport tevékenységéről.

Hasonló nagyságrendű változás előkészítése történt meg 2015-ben a biztosítók felügyeleti adatszolgáltatásában a Szolvencia II. egységes európai uniós szabályrendszer 2016. évi bevezetéséhez kapcsolódóan. Az egységes adatszolgáltatásra történő felkészülés részeként az EIOPA ajánlásában megfogalmazottak szerint 2015-ben az éves és negyedéves új adatgyűjtések egy szűkebb körére kiterjedően az MNB tesztadatszolgáltatást kért a biztosítóktól. Az új adatszolgáltatás az adatminőség ellenőrzését követően az EIOPA-hoz is továbbításra került. A biztosítói jelentéstételre vonatkozó, EU szintű, a tagállamokban közvetlenül hatályos szabályozás 2015. december 31-én került kihirdetésre az EU Hivatalos Lapjában¹¹. Ezzel egyidejűleg az Szolvencia II. hatálya alá tartozó biztosítókra vonatkozó MNB adatszolgáltatási rendeletben meghatározott adattartalom a korábbi évekhez viszonyítva 2016-tól jelentősen mérséklődött, és átalakult az átfedések elkerülése érdekében.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB az Európai Unió MNB-t érintő valamennyi adatszolgáltatási elvárásának eleget tett 2015-ben; ennek megfelelően rendszeres adatszolgáltatást teljesített az Európai Unió statisztikai hivatala (Eurostat) és az Európai Központi Bank, valamint a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) felé. Az MNB státusából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásokkal, tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára is. A nemzetközi statisztikai munkacsoportokban és eseményeken az MNB 2015-ben is aktív szerepet vállalt.

2015. július 26–31. között Rio de Janeiróban került sor a Nemzetközi Statisztikai Intézet (ISI) 60. Statisztikai Világkonferenciájának megrendezésére. A konferencia programjához kapcsolódóan július 24-én egynapos szemináriumot szerveztek a nemzetközi tőkeáramlások válság utáni helyzetének bemutatására. A szervezők célja az volt, hogy elősegítsék a gazdasági, monetáris és pénzügyi stabilitással kapcsolatos statisztikai kérdésekről folytatott eszmecsere.

Adatminőség, hatósági ellenőrzés

Az MNB a jegybanki információs rendszerhez adatszolgáltatást előíró MNB rendeletek és közvetlenül hatályos uniós jogi aktusok (a továbbiakban együtt:

¹¹ 2015/2450/EU-bizottsági végrehajtási rendelet

adatszolgáltatási rendeletek) alapján előírt adatszolgáltatási kötelezettségek betartását – azaz a határidőre történő teljesítést, valamint az adatminőséget – 2015-ben is elsősorban folyamatos ellenőrzés keretében vizsgálta. A folyamatos ellenőrzés keretében feltárt körülményekre tekintettel, az MNB alapvető feladatai ellátását szolgáló adatszolgáltatások minőségének ellenőrzése céljából MNB az év során 1 bank esetén indított hatósági ellenőrzési eljárást. A 2014-ben indított, 2015-ben lezárt, befektetési alapokkal szembeni 19 hatósági ellenőrzési eljárás 3 esetben figyelmeztetéssel, 16 esetben intézkedés nélkül került lezárásra, ugyanakkor az ellenőrzés megállapításai alapján további 9 bank esetén került sor intézkedésre hibás adatszolgáltatásaik miatt.

2015 folyamán az adatszolgáltatások teljesítésének folyamatos ellenőrzése alapján megállapított jogszabálysértés miatt 310 esetben került sor intézkedés – 42 esetben határozatba foglalt kötelezés, illetve felhívás, a többi esetben figyelmeztetés – alkalmazására, döntően az adatszolgáltatások elmulasztása vagy késedelmes teljesítése miatt (az adatszolgáltatások hibás teljesítése 9 esetben indokolt intézkedést). A vizsgálatok megállapításai alapján az MNB az adatszolgáltatókat a feltárt hibák megszüntetésére, az elmulasztott adatszolgáltatások pótlólagos teljesítésére, valamint a jogszabályi előírások jövőbeni betartására kötelezte. Az intézkedések egyes fizetési mérleg, monetáris, értékpapír, pénzforgalmi, valamint a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó statisztikai adatszolgáltatásokat, illetve felügyeleti jelentéseket érintettek.

2015 folyamán hét adatszolgáltatóval szemben került sor bírság kiszabására összesen 750 ezer forint összegben, az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása vagy késedelmes teljesítése miatt.

3.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB az Alapokmányában megfogalmazott küldetésével, jövőképeivel és alapértékeivel összhangban meghirdetett, a Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia meghatározó elemét képező Pallas Athéné Közgondolkodási Programja megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. A feladataihoz illeszkedő célok megvalósítását a jegybank alapítványok útján segíti.

A gazdaságpolitikai célok megvalósulásának támogatását az MNB az oktatás, elsősorban a felsőoktatás, a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújításában és fejlesztésében, a tudományos tevékenység, a pénzügyi ismeretterjesztés támogatásában látja. Az MNB ennek érdekében indította el oktatási programjait.

Az MNB és a Budapesti Corvinus Egyetem között 2015. július 20-án került aláírásra egy Együttműködési Megállapodás. A megállapodás értelmében a 2015/2016. tanévben mindösszesen 200 000 000 forint támogatást nyújt az MNB az egyetemnek. Ezt az összeget az egyetem az MNB-ösztöndíjprogram kialakítására, a személyi állomány megerősítésére és infrastrukturális fejlesztésekre használta, illetve használja fel. Az együttműködés keretében a 2015. évben létrejött az egyetemen a Gazdaságföldrajz és Geoökonómia és Fenntartható Fejlődés Intézet.

A Kecskeméti Főiskolával több vonalon is folyik az oktatási együttműködés, ami nagyban elősegíti a magyarországi vidéki közgazdasági oktatás helyzetét. Kidolgozásra került a gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak, amely 2016 szeptemberében indulhat a kecskeméti intézményben. A szakot duális képzési formában is megkezdhetik a hallgatók, ebben az MNB, mint kiemelt duális szakmai gyakorlatot biztosító intézmény is együttműködik a Kecskeméti Főiskolával.

A Tiszaroffi akcióterv keretében megvalósításra került az ún. „Tiszaroffi Ösztöndíjpályázat”. A Szolnoki Főiskolával együttműködésben kiírt és a Pallas Athéné Domus Animae Alapítvány által támogatott 2015/2016. tanév első félévére vonatkozó „Tiszaroffi Ösztöndíjpályázat” elbírálása megtörtént. A beérkezett pályázatok elbírálása alapján összesen 45 felsőoktatási hallgató részesül az ösztöndíjban.

Az MNB Értéktár Programjának megvalósításával a kulturális örökségvédelemhez járul hozzá. A Program elsődleges célja visszaszerezni Magyarország számára a korábban külföldi tulajdonba került műkincsek minél nagyobb hányadát, egyben pedig a hazai hagyatékokban fellelhetőeket azok megvásárlásával hazánkban tartani. A Programnak köszönhetően olyan jelentős alkotások kerültek eddig állami tulajdonba és láthatók közgyűjteményekben mint Tiziano Vecellio – Mária gyermekével és Szent Pállal című festménye, Gulácsy Lajos – A mulatt férfi és a szoborfehér asszony, Vaszary János – Kereszténység, Orbán Dezső – Nagy akt, Bachman Gábor építészeti és design gyűjteménye, Munkácsy Mihály – Krisztus Pilátus előtt című munkája,

a XIV–XVII. században Erdélyben vert ezüst-tallérok – érmegyűjtemény, a Szentendrei Szabadtéri Múzeum Erdélyi Tájegységének bemutatása, Kövesi István festménygyűjteménye, Moholy-Nagy László korai alkotásainak és az életművéhez kapcsolódó dokumentumai, Klaniczay Júlia és Galántai György Artpool dokumentumgyűjteménye, valamint a „Csendélet gyümölcseivel, tenger gyümölcseivel és értékes edényekkel” című Abraham van Beijeren kép.

A fentiekén túlmenően az MNB lehetőségeihez mérten közvetlenül, illetve alapítványai útján stratégiai együttműködési megállapodások keretében, továbbá eseti támogatások nyújtásával szerepet vállal az értékteljesítésben, a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében (pl. Magyar Állami Operaház, Művészetek Palotája, Szépművészeti Múzeum), valamint a szakemberképzés, tudományos tevékenység támogatásában (pl. Magyar Közgazdasági Társaság, Kodolányi János Főiskola, Heller Farkas Szakkollégium). Karitatív célú adományozással hozzájárul a hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, esélyegyenlőségének javításához, a rendkívüli élethelyzetek okozta nehézségek enyhítéséhez (pl. Három Királyfi Alapítvány, Csodalámpa Alapítvány, Nemzetközi Gyermekeket Segítő Szolgálat). A társadalmi felelősségvállalási program keretében a kijelölt stratégiai célok mentén a jegybank nyitott az együttműködő partnerek körének további bővítésére.

3.10. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően az MNB kommunikációs tevékenységének 2015-ben is meghatározó célja volt a kormány gazdaságpolitikáját és a magyar gazdasági növekedést támogató jegybanki programok és intézkedések, valamint az össz társadalmi célokat szolgáló tevékenységek bemutatása és ismertetése. A kommunikáció fókuszában szerepeltek egyebek mellett a Növekedési Hitelprogram sikerei és eredményei, az alapkamat-csökkentés és annak okaira vonatkozó döntések, az önfinanszírozási program, de külön hangsúlyt fektetett a jegybank arra, hogy a költségvetést nem terhelő működését, a Pallas Athéné Közgondolkodási Program, a Társadalmi Felelősségvállalási Program, ezen belül az Értéktár program keretében végzett tevékenységét és eredményeit transzparens módon mutassa be.

Az MNB folyamatosan – közlemények formájában és sajtótájékoztatók keretében – ismertette a jegybank legfontosabb döntéseit, a Monetáris Tanács üléseinek

eredményeit, a monetáris politikát és a pénzügyi stabilitást érintő döntéseket és tudnivalókat, a felügyeleti vizsgálatok eredményeit, az e tárgykörben hozott határozatokról szóló tájékoztatókat, a fontos statisztikai adatokat, valamint a készpénzforgalomról és az emlékérmek kibocsátásokról szóló híradásokat.

Az MNB a közvélemény folyamatos és szakszerű tájékoztatása érdekében 2015-ben összesen 298 sajtóközleményt tett közzé és 90 szakmai cikket jelentetett meg az online felületeken és saját honlapján.

A válság felértékelte a kommunikáció szerepét a monetáris politikában, és a jegybankok egyik fontos eszköze lett a kamatvárakozások alakítása, illetve azok stabilizálása érdekében. Ennek megfelelően az elmúlt évben az MNB is nagy hangsúlyt fektetett a közleményekkel és a kiadványokkal a gazdasági szereplők informálására és a kamatvárakozások befolyásolására. A kamatcsökkentési ciklus lezárását követően ennek kiemelt szerepe volt. A Monetáris Tanács közleményei és előretekintő iránymutatásai sikeresek és hatékonyak voltak, mert nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a hosszabb futamidejű kamatvárakozások – a Monetáris Tanács céljaival összhangban – érdemben lefelé tolódjanak, és ezáltal támogatták az inflációs cél középtávú elérését.

Az MNB, mint inflációs célkövető jegybank egyik legfontosabb kiadványa a negyedévente publikált Inflációs jelentés, amely a tavalyi évben is négy alkalommal jelent meg. 2015 decembere óta az Inflációs jelentés hónapjaiban publikált állásfoglalás átalakult az Inflációs jelentés részét képező „A Monetáris Tanács fő megállapításai az Inflációs jelentéshez” című fejezetté. Ennek megfelelően a havi közlemények könnyebb összehasonlíthatósága érdekében az Inflációs jelentés megjelenésének hónapjaiban is a kamatdöntéseket követően rövidebb – az Inflációs jelentések közötti hónapokban publikált közleményekkel megegyező – formátumú közleményt tesz közzé a jegybank. Az átalakítással transzparenssebbé vált a jegybank kommunikációja, ami javítja a jegybanki döntések hatékonyságát.

A kamatközleményeken kívül a Monetáris Tanács egyéb kérdéseket érintő döntéseiről is számos közleményt tett közzé az MNB 2015-ben. 12 közlemény készült a Növekedési Hitelprogrammal kapcsolatban, az eszköztár átalakításáról is és az Önfinanszírozási programról is jelentek meg közlemények. Számos szakmai cikk is megjelent monetáris politikai (12), inflációs (7) és hitelezési (10) – elsősorban az NHP-ra fókuszáló – témában.

Az MNB kiemelt figyelmet szentelt annak, hogy a lakossági devizahitelek elszámolásának és forintosításának tartalmáról és folyamatáról, valamint a fogyasztókat védő felügyeleti intézkedésekről folyamatos és részletes tájékoztatást adjon, ez utóbbi különösen fontos feladatnak bizonyult a brókerbotrányként elhíresült ügyek jegybanki kezelése, a lakosság objektív informálása és a felügyeleti munka tárgyilagos bemutatása tekintetében.

A kommunikációban hangsúlyosan jelent meg az MNB által támogatott oktatási programok bemutatása, amelyek többek között a közgazdasági-pénzügyi oktatás színvonalának emelésében tűztek ki alapvető célokat.

Az MNB a lakossági tájékoztatás körében az új, fejlesztett 20 000 forintos bankjegy zökkenőmentes bevezetése érdekében a sajtókapcsolatokon keresztül, televíziós közérdekű közlemények formájában és az online médiumok – ezen belül a social media – eszközzeit felhasználva bonyolított le sikeres kampányt.

A pénzügyi tudatosság és a fogyasztói tájékozottság növelése érdekében a jegybank ismeretterjesztő sorozatot készített és tett közzé honlapján, videomegosztó csatornáján, valamint közösségi média felületein.

2015 augusztusában elindult az MNB új honlapja. A jegybank egy, a korábbinál letisztultabb, felhasználóbarátabb honlapot hozott létre annak érdekében, hogy a felhasználók gyorsabban és egyszerűbben találják meg a szükséges információkat. Az MNB a XXI. század elvárásaihoz alkalmazkodva fejlesztette tovább online kommunikációs csatornáit, ezen belül

Facebook-felületét is. A felhasználók száma folyamatosan növekszik, az MNB ezen a felületen több mint 14 ezer állandó követővel tartja a kapcsolatot.

3.11. AZ MNB 2015. ÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

A Magyar Nemzeti Bank 2015. évi eredménye 94,5 milliárd forint nyereség volt. 2015-ben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói, a lakosság fogyasztási devizahiteleinek forintosítása;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával és az önfinanszírozási program mérlegszerűítő hatásával;
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a forint árfolyamváltozása.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 42,7 milliárd forint veszteség volt, az előző évhez képest 43,5 milliárd

9. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2014	2015	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)–(X+XI)	–86,3	–42,7	43,5
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	–158,5	–93,0	65,5
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	72,2	50,3	–21,9
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	–119,6	14,9	134,4
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	511,0	177,7	–333,3
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)–(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	–277,7	–55,3	222,4
7	Eredmény (1+4+5+6)	27,4	94,5	67,1
	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben			
8	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	518,0	312,6	–205,4
9	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	54,5	28,5	–26,0

* Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés és -felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

forinttal javult. Az MNB kamatvesztesége abból származik, hogy a – mérlegfőösszegének több mint 80 százalékát kitevő – devizatartalékok döntően forintforrásokból finanszírozza, és a devizahozamok elmaradnak az átlagos forintkamattól. 2015-ben a kamateredmény javulását elsősorban a hozamszintek közötti eltérés csökkenése okozta.

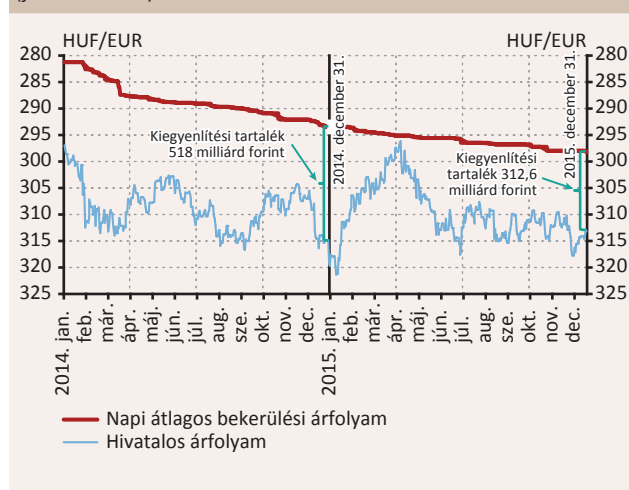
A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 93 milliárd forint veszteség volt, a 2014. évinél 65,5 milliárd forinttal alacsonyabb. A naptári napokkal súlyozott átlagos jegybanki alapkamat 2015-ben mintegy 74 bázisponttal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. Az alapkamathoz kötött kamatozású forintkötelezettségek (kötelező tartalék, likviditást lekötő instrumentumok) átlagállománya szintén alacsonyabb lett. Mindkét folyamat a kamateredmény javulását eredményezte.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 50,3 milliárd forint nyereség volt. A nyereség előző évinél alacsonyabb mértéke a devizatartalékok utáni kamatbevételek csökkenésére vezethető vissza. A tartalék júniustól – az MNB programjainak hatására – csökkenni kezdett, éves átlagos szintje euróban számítva elmaradt a 2014-es szinttől, ezzel párhuzamosan 2015-ben tovább folytatódott az euro-hozamszintek csökkenése, mindezek következtében a devizatartalékok utáni kamatbevételek az előző évinél alacsonyabb szinten realizálódtak. A deviza kamatbevételekre a 2014. decemberi számviteli szabályváltozás is hatott, mely 2014-ben egyszeri kamatbevétel-csökkenést okozott, összességében azonban hozzájárul az eredmény ingadozásának csökkenéséhez.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 2015-ben – a 2014-ben módosított számviteli elszámolási szabályok hatásaként – nyereségbe fordult. Ez az eredménykategória döntő mértékben a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó realizált eredményt tartalmazza. A devizatartalékban magas arányt képviselnek a fix kamatozású magas kuponú papírok, melyek folyamatosan a piaci hozamoknál magasabb kamatbevételt biztosítanak. Ezen papírok beszerzésére névérték felett kerül sor, így az értékpapírok lejáratakor vagy eladásakor – a 2014. december előtti számviteli szabályok szerint – veszteséget kellett elszámolni. Az új elszámolási gyakorlat a beszerzési árfolyam-különbözet (ázsio) amortizálásával kiküszöbölte ezt a problémát. 2015-ben a pénzügyi műveleteken az MNB 14,9 milliárd forint nyereséget realizált.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását meghatározó két fő tényező a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése, valamint a devizaeladások mértéke. 2015-ben a forint árfolyama erős ingadozást mutatott, a hivatalos és a bekerülési árfolyam közötti különbség az év során jellemzően kisebb volt, mint 2014-ben. A devizaeladások volumene is csökkent az előző évhez képest, ezekre elsősorban az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez kapcsolódóan, valamint a lakosság fogyasztási devizahiteleinek forintosítása miatt került sor. Az év során 177,7 milliárd forint árfolyamnyereség keletkezett, amely továbbra is a jegybanki eredmény legjelentősebb összetevője volt.

16. ábra
A forint árfolyamának alakulása
(fordított skála)

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalékképzést, -felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2015-ben az előző évhez képest visszaestek. A 2014. évi magasabb nettó ráfordítások mögött a Pallas Athéné Közgondolkodási Program keretében alapítványoknak történő alapítói vagyonátadás állt.

A saját tőke állománya az év végén 459 milliárd forint volt. Nagyságát alapvetően a kiegyenlítési tartalékok – azon belül is a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának – szintje határozta meg, változásában pedig szerepet játszott az éves eredmény alakulása is.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka a 2014. év végéhez képest 205,4 milliárd forinttal lett alacsonyabb,

mivel 2015. év végén a hivatalos és az átlagos beke-
rülési árfolyam közötti eltérés kisebb volt, mint egy
évvvel korábban. A forintárfolyam kiegyenlítési tartá-
léka 2015. december 31-én 312,36 milliárd forint volt.

2015. december 31-én a deviza-értékpapírokon pia-
ci értékelésük alapján 28,5 milliárd forint nem reali-
zált nyereség keletkezett, ami főként a devizatartalék
csökkenése következtében elmaradt az előző év végi
szinttől.

3.12. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt fel-
adatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások
hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

A működési költségek 2015. évi tényleges összege
32 973 millió forint, mely a jóváhagyott tervtől 13,7
százalékkal marad el, a 2014. évben felmerült kiadá-
soknál pedig 2,5 százalékkal magasabb.

Az előző évhez viszonyított költségnövekedés első-
sorban a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett,
amit meghatározott a szervezet átalakításhoz kapcsolo-
dó, valamint az új feladatok elvégzéséhez szükséges
pozíciók feltöltése.

Emellett főként az üzemeltetési költségek növekedése
okozta az előző évhez viszonyított eltérést, az őrzésvé-
delmi tevékenység átszervezése, az MNB tulajdonában
álló ingatlanok számának növekedéséből adódó költsé-
gek, ideértve a már megnyitott külföldi kapcsolattartó
irodákkal összefüggő kiadásokat is. Az új ingatlanok
kapcsán az amortizációs költségek is emelkedtek az
előző évhez képest.

A 2015. évi egyéb költségek viszont jelentősen csök-
kentek az előző évhez képest a Növekedési Hitelprog-
ram kevésbé intenzív kampányköltségei miatt.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2015. évi személyi jellegű ráfordítások (19 712
millió forint) az előző évi költségeket 20,7 százalé-
kal (3383 millió forinttal) haladták meg. A személyi
jellegű ráfordítások növekedését több tényező be-
folyásolta. Az átlaglétsszám 6,9 százalékkal nőtt, ami
az előző évinél 82 fővel magasabb, ezt befolyásolta
a szervezetátalakításhoz kapcsolódó, valamint az új
feladatok elvégzéséhez szükséges pozíciók feltöltése is.

A szervezeten belül az új, kibővült banki feladatkörök-
nek megfelelő kompetenciával rendelkező munkavál-
lalók aránya növekedett. A létszám- és az igénybevétel
arányának növekedése okozta az önkéntes nyugdíj-
pénztári munkáltatói hozzájárulásra fordított összeg
emelkedését, valamint az egyenlő munkáért egyenlő
bér elvet szem előtt tartva, teljesítményalapon diffe-
renciáltan történt béremelést.

Az MNB eredményességének és tudásbázisának fej-
lesztése, a belső szakmai tudásbővítés és a készség-
fejlesztés érdekében az oktatások és a képzések hely-
színül szolgáló, valamint a munkatársak rekreációját
is elősegítő új képzési és szabadidőközpont kezdte
meg működését 2014-ben. Ennek teljes évi, 2015-re
vonatkozó költségeinek tervezése még csak becslésen
alapulhatott.

A társadalmi felelősségvállalás keretében megvalósuló
programok szintén hatással voltak a költségekre, az
ösztöndíjas felsőfokú intézménybeli hallgatók és a gya-
kornoki programban résztvevők számának növekedése
miatt.

10. táblázat

Az MNB 2015. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2014. évi tény	2015. évi terv* (tartalék nélkül)	2015. évi tény	Index (2015. évi tény/ 2015. évi terv)	Index (2015. évi tény/ 2014. évi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	16 329	22 368	19 712	88,1%	120,7%
Banküzemi általános költségek	15 846	15 841	13 261	83,7%	83,7%
Összesen	32 175	38 209	32 973	86,3%	102,5%

* A 163/2015. (07.23.) számú igazgatósági határozat szerint módosított működési költségterv.

Banküzemi általános költségek

A 2015. évi banküzemi általános költségek (13 261 millió forint) a 2014. évinél 16,3 százalékkal alacsonyabbak, az összetevők változásainak alábbi okai miatt.

A z *IT-költségek* az előző év ugyanezen időszakához képest 317 millió forinttal növekedtek. Ez döntően az IT-biztonság területén jelentkező és tervezett feladatok (adatszívargás megelőzése, naplóelemzés stb.) támogatási költségeire vezethető vissza. A 2014-ben megrendelt IT-biztonsági szakértői vizsgálat teljesítése 2015-re húzódott át, ami a tervezési időszakban még nem volt ismert.

A 2014. évhez viszonyítva ugyancsak emelkedtek az üzemeltetési költségek is (5771 millió forint), a növekedés túlnyomóan az őrzésvédelmi tevékenység átszervezéséből adódott, mivel 2015. évtől a feladatot az MNB már nem saját személyi állománnyal látja el (így személyi jellegű ráfordítás nem merült fel). Szintén növelte a költségeket a már megnyitott külföldi kapcsolattartó irodák tényleges bérleti díja és a képviselői lakásbérletek miatti kiadások. Ugyancsak új tétel volt a Bank Center ingatlan IX. emeleti bérleti díja, valamint a csomagröntgen-berendezések és a fémkereső kapu bérletének költségei.

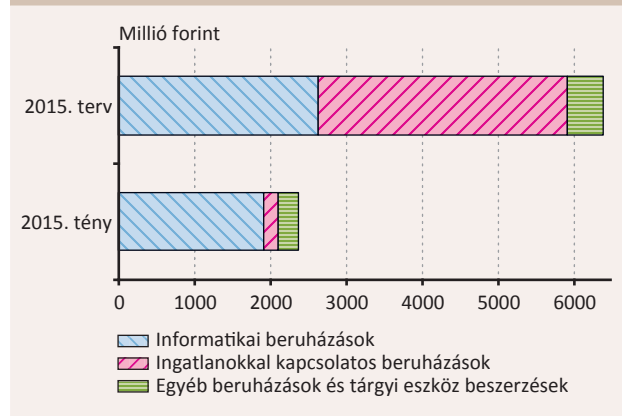
A 2015. *egyéb költségek* 61 százalékkal (1902 millió forinttal) csökkentek az előző év kiadásaihoz képest. Ez főként a kommunikációs költségek mérséklődéséből adódik, miután az Növekedési Hitelprogrammal kapcsolatos kampánycöltségek 2015-ben a korábbinál kisebb összegben jelentkeztek.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve a tárgyi eszköz ellátottság mennyiségi és minőségi színvonalának fenntartásához fejlesztési projektek, beszerzések váltak szükségessé. A beruházások 2015. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 6377 millió forint. Ezen felül jóváhagyásra került egy keretösszeg a társadalmi felelősségvállalási program megvalósítása, a belső képzések helyszínének biztosítása, valamint a meglévő és a jövőben vásárolandó ingatlanok felújítása, átépítése, rekonstrukciója érdekében. Az MNB a társadalmi felelősségvállalás programjához kapcsolódóan támogatja múkincsek megvásárlását az Értéktár program részeként, aminek megvalósítására a jóváhagyott beruházásterv külön keretösszeget tartalmaz.

2015-ben a beruházások kapcsán 10 581 millió forint került kifizetésre a beruházási célú előleg kifizetéssel együtt. Ennek túlnyomó részét az Értéktár program teszi ki. Az ingatlanvásárlásokkal kapcsolatban 3845 millió forint került kifizetésre, ezt az összeget az alapítványok részére átadott ingatlanok miatti visszavezetések mérsékeltek (4504 millió forint). A normál üzletmenethez kapcsolódóan 2373 millió forint beruházási kiadás merült fel.

17. ábra
Az MNB beruházásainak alakulása az ingatlanvásárlási és felújítási keretösszeg és az értéktár program nélkül

Az oktatási, irodai és egyéb intézményi célokra két ingatlan került beszerzésre, mely ingatlanok átadásra kerültek a közgondolkodási program keretében létrehozott alapítványok részére.

Az informatikai beruházásokon belül jelentős részt képviselnek az IT üzemeltetési igények miatt megvalósuló beszerzések. Az informatikai rendszerek közötti hálózati összeköttetéseket biztosító eszközpark folyamatos rendelkezésre állása nélkülözhetetlen a jegybank működéséhez, emiatt megtörtént az előregedett eszközök cseréje és a szükséges hálózati kapacitások biztosítása.

Az üzletmenet zavartalan működéséhez elengedhetetlen fontosságú, külső kommunikációs kapcsolatokon keresztül jelentkező fenyegetettségek elleni védekezés érdekében – a kapacitások egyidejű bővítésével – megújításra került a biztonságos külső adatkapcsolatokat megvalósító tűzfalrendszer.

A jegybanki statisztikát támogató információs rendszer minősége döntő fontosságú, így e tevékenység elengedhetetlen eszköze a megfelelő színvonalú informatikai támogatás. Az informatikai fejlesztések között 2015-ben a legjelentősebb fejlesztés célja az MNB

felügyeleti és statisztikai célú adatszolgáltatásai befogadásához egy közös adatbefogadó rendszer fejlesztése és támogatása volt.

Az elszámolási ügyekkel kapcsolatos feladatok feldolgozásához kötődő infrastrukturális beruházások még folyamatban vannak, azonban a törvényben meghatározott elszámolási képlet és számítások informatikai támogatása már megvalósult.

Az IT biztonsági terület egyik fontos beruházása a szerepkör alapú jogosultságkezelés, ami a felhasználói jogosultságkezeléshez kapcsolódó adminisztrációs és menedzsment feladatokat hivatott támogatni. Egy másik hasonló beruházás az adatok védelmét célzó informatikai rendszert valósít majd meg, amely tartalom alapú vizsgálattal, illetve adatfolyamok biztonsági elemzésével monitorozza és azonosítja az adatokat. A biztonságtechnikai környezet fejlesztéseként folyamatban van a Logisztikai központ és a Szabadság téri épület biztonságtechnikai rendszereinek cseréje, mely a bankbiztonsági elektronikai és mechanikai rendszerek cseréjével elősegíti a fegyveres biztonsági őrség munkáját, és célja a rendkívüli helyzetek megelőzése is.

Az ingatlanokhoz kapcsolódó jelentősebb beruházásként megvalósult a Székház villamos felszálló hálózat talpponti elosztóinak és az alagsorban elhelyezett szint elosztók cseréje.

Az MNB személyügyi tevékenysége

Az MNB stratégiai kérdésként kezeli a hatékony és eredményes működés elősegítése érdekében az emberi erőforrásokkal való gazdálkodást. Ezért stabil foglalkoztatást, erkölcsi és szakmai megbecsülést, versenyképes jövedelmet, előmeneteli, képzési, továbbképzési lehetőséget biztosít a jegybank céljai iránt hosszú távon elkötelezett, szakmai tudásuk folyamatos megújítására kész munkavállalói számára. Az MNB törekszik arra, hogy mind mennyiségben, mind minőségben megfelelő szinten álljon rendelkezésre munkaerő, így az MNB képzési rendszerében megvalósuló folyamatos fejlesztések és az önképzés elismerése továbbra is hangsúlyos eleme a humánstratégiának.

A magasan kvalifikált, legkiválóbb szakmai színvonalat képviselő munkatársi kör biztosítása érdekében az MNB a beérkezett igények figyelembevételével, a költséghatékonyság elvét előtérbe helyezve, hároméves képzési koncepció alapján minden évben aktualizált és felülvizsgált Képzési Katalógust és Képzési Tervet készít. Az MNB fontosnak tartja, hogy magasan

képzett, átfogó tudással rendelkező, elhivatott, az intézménnyel szemben lojális munkatársak dolgozzanak, akikre támaszkodva az MNB képes a megújuló hazai gazdasági és társadalmi érdekek és értékek mentén a változásokban aktívan részt venni.

Az MNB 2015-ben is kiemelt figyelmet fordított a megfelelő tudással rendelkező utánpótlás biztosítására, valamint egyes munkatársak általános felkészítésére, képzésére is. Az MNB az egyéni ambíciók támogatását is fontosnak tartja, amely által kifejezésre kerül az egyén megbecsültsége. Ennek megfelelően a PhD-képzés, illetve a jogi szakvizsga megszerzése is támogatott volt.

2015-ben nemcsak a szakmai, hanem a személyes készségfejlesztő programok, valamint nyelvi képzések is helyet kaptak az MNB képzési rendszerében, amelyek az egyén igényeire szabva, a lehető legeredményesebb és leghatékonyabb módon szolgálták a résztvevők fejlődését, mind hatékonyság, hozzáállás, mind együttműködési készségek fejlesztése tekintetében.

A munkatársak egészségének megőrzése érdekében az évente egyszeri teljes körű állapotfelmérő program valamennyi munkatárs számára elérhetővé vált.

Az MNB szervezeti kultúrájában kiemelt fontossággal bír, hogy a munkatársak családi szerepvállalásuk során is kiteljesedhessenek, és kiegyensúlyozott családi háttérből töltkezve végezhesék munkahelyi feladataikat. Számos intézkedés és sikeres kezdeményezés eredményeként az MNB – a Gyermekközpontú és Családbarát Programjának elismeréseként – 2015 májusában elnyerte az Emberi Erőforrások Minisztérium által adományozott „Családbarát Munkahely” címet. A szaktárca az elismeréssel azokat az erőfeszítéseket, programokat, kezdeményezéseket és rendszerszintű megoldásokat díjazta, amelyeket a jegybank a pályázattól függetlenül, a családok és gyermeket nevelő munkavállalók támogatása céljából önként vállalt.

Az MNB-ben 2015. július 1. napjától bevezetett bértömeg-gazdálkodással egy olyan rendszer került kialakításra, amely alkalmas arra, hogy a munkaerő – akár időszakos – átcsoportosításával gyorsan és rugalmasan kezelje a szakterületeken felmerülő problémákat. A bértömeg-gazdálkodás ezen túlmenően támogatja a vezetőket az irányításuk alá tartozó területek feladatainak mind teljesebb megvalósításában is azáltal, hogy a területi vezetők a kiemelkedő munkát és az elért eredményt közvetlenül tudják értékelni, amely a munkavállalók javadalmazásában is megjelenhet.

A bevezetett rendszer így alkalmassá vált egyrészt a minőségi, magas szaktudással rendelkező munkavállalói állomány hosszú távú biztosítására, másrészt a felelős gazdálkodás erősítésére is azáltal, hogy jelentősen tágabb javaslattevési lehetőséget biztosít a bér-gazdálkodási területek vezetőinek.

A bértömeggel való gazdálkodás hosszú távú célja, hogy az egyes területek stratégiai céljainak, feladatainak teljesítése a bérezésben is megjelenjen, segítse a versenyképes bérek kialakítását, ösztönözzön a munkaerő fokozott vizsgálatára, a szaktudás és a képesség munkabérben való elismerésére, valamint a szakterületi vezetőket a mainál is ésszerűbb, takarékosabb létszámgazdálkodásra ösztönözze amellet, hogy nagyobb lehetőséget nyújt a kiváló szaktudású és tapasztalt munkatársak versenyképes jövedelmének biztosítására.

Az MNB a 2014-ben már kialakított összetett béren kívüli juttatási rendszerével is széles körben támogatta a munkavállalóit, amelyet 2015-ben a családokat támogató további jóléti juttatásokkal bővített.

Az MNB 2015-ben átalakította a szakmai gyakoronki rendszerét, melynek célja a felsőfokú képzésben résztvevők minél szélesebb körű szakmai tapasztalatszerzésének biztosítása volt az MNB-n belül. Az MNB a szakmai gyakoronki rendszer keretében felsőfokú tanulmányaikat végző diákokat fogadott egyrészt a kötelező szakmai gyakorlatuk idejére, másrészt a 2014. évben elindított duális képzés keretében. Az új rendszer lehetőséget ad a kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatók kiválasztására, és banki munkavállalóként való foglalkoztatására.

Létszám alakulása

Az MNB 2015. évi létszámának alakulását a feladatellátáshoz szükséges munkaerőigény, valamint a szervezeti átalakuláshoz kapcsolódó intézkedések befolyásolták.

A természetes elvándorlásból és minőségi cserékből adódóan 118 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg az év során, további 21 esetben a határozott idő lejárt, valamint a próbaidőn belüli munkaviszony megszüntetése volt a létszámcsökkenés oka. Ezen felül 87 fő fegyveres biztonsági őr – munkáltatói jogutódlás miatt – átkerült az MNB Biztonsági Zrt.-hez.

Az MNB előtt álló kihívásoknak és a kibővült feladatoknak megfelelő működési struktúrához szükséges személyi állomány biztosítása érdekében a megüresedett

vagy új pozíciókba – 2015. évben – 237 új munkatárs került felvételle. A statisztikai létszámmállományba nem tartozó, úgynevezett „jogi állomány”-ba távozóinak száma az év során 16 fővel több volt, mint az onnan visszatérőké, így ennek hatása is csökkenti a zárólétszámot.

Az MNB 2015. évi átlagléttszáma 1273,92 fő volt, amely az előző évinél 82,3 fővel volt magasabb. A gyakornoki program keretében 15 fő került alkalmazásra, duális képzésben további 17 hallgatót támogatott és fogadott szakmai gyakorlatra az MNB.

A 2015. évi záró létszám 1267 fő volt, a foglalkoztatottak száma 5 fővel alacsonyabb a 2014. évi záró létszámnál.

A korösszetétel alakulásában nincsen változás az előző évhez képest: a foglalkoztatottak átlagos életkora 2015-ben is 41 év volt.

Beszerezési tevékenység

Az MNB – hasonlóan az Európai Unió többi jegybankjához – a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő értékű beszerzéseit illetően közbeszerzési eljárások lefolytatására köteles. Az MNB közbeszerzési joghatóság alá tartozása az Európai Közösségek Bizottságának a közbeszerzési eljárásokról szóló 2004/17/EK és 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv mellékleteinek az ajánlatkérőket és az ajánlatkérő szerveket módosító 2008/963. sz. határozata alapján áll fenn.

Az MNB-ben a beszerzési folyamatokat – összhangban a hatályos közbeszerzési törvénnyel – belső utasítás szabályozza.

Az MNB-ben a beszerzési eljárások három típusa különböztethető meg:

- nettó 2 millió forint alatti egyéb beszerzés,
- nettó 2 millió forintot elérő, de a közbeszerzési értékhatárt el nem érő egyéb beszerzés (nettó 2 és 8 millió forint közötti egyéb beszerzés) és
- közbeszerzés.

A nettó 2 millió forint alatti beszerzési eljárásokat a költséggazda szervezeti egységek saját hatáskörben folytatják le, a nettó 2 millió forintot elérő értékű beszerzéseket és a közbeszerzéseket a Központi beszerzési és üzemeltetési igazgatóság, Központi beszerzési

főosztálya az érintett szakterületek támogatásával bonyolítja.

A 2015. évben 197 darab beszerzési igény érkezett, amelyekre eljárás indult, ebből a 2015-re 71 darab eljárás húzódik át.

A 2015. évben lebonyolított (szerződéskötéssel zárt) eljárások száma: 184 darab (ebből 2014-ről áthúzódó 69 darab)

– közbeszerzés: 103 darab;

– nettó 2 millió forint feletti egyéb beszerzés: 81 darab.

A lebonyolított – nettó 2 millió forintot meghaladó értékű – eljárások összértéke 15 710 millió forint kiadást jelentett a jegybanknak. A kiadások jelentős részét, mintegy 55 százalékát az MNB Értéktár programja keretében beszerzett műtárgyak értéke teszi ki, a fennmaradó 45 százaléka tényleges működés körébe tartozó költség, amely az MNB megnövekedett feladatainak ellátásához szükséges, főként informatikai infrastruktúra bővítések eredménye.

Környezettudatos működés

Az MNB környezetvédelmi tevékenységét 2015-ben is a megújított környezetvédelmi stratégia irányvonalai határozták meg, intézkedései az épületek környezettudatos fejlesztése mellett a készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelésére irányultak.

2015-ben az MNB ingatlanaiban összehangolásra és egységesítésre került a hulladékgazdálkodási tevékenység, ma már a papírhulladék újrahasznosítása az MNB minden Budapesti ingatlanát érintően biztosított. A hulladékgazdálkodás fejlesztése terén fontos előrelépés történt a „bankjegy-brikett” újrahasznosítása kapcsán. Javaslat készült a forgalomképtelen bankjegy-hulladék kezelésével kapcsolatos nemzetközi gyakorlatok átfogó elemzését követően. 2016. január 1-jétől a korábbi karitatív célú hasznosítás helyett környezetvédelmi szempontból kedvezőbb megoldásként a „bankjegy-brikett”-ből hazai erőműben ún. „zöld áram” kerül előállításra. 2016 elején az első szállítások megtörténtek, a tapasztalatok kedvezőek.

Az MNB még 2014-ben tűzte ki célul, hogy a nemzetközi környezetvédelmi minősítési rendszerben (BREEAM In-Use) a Székház három éven belül egy szinttel magasabb „Very Good” besorolási kategóriába

kerüljön. E példamutató kezdeményezés a használatban lévő műemléki érintettségű épületek esetében egyedülálló a hazai gyakorlatban. A magasabb szint eléréséhez szükséges változtatások időarányos teljesítése megtörtént. A szabvány változása kapcsán 2015 végén teljes körű felülvizsgálatra került sor, amelynek eredményeképpen a magasabb minősítési szint megszerzéséhez 2016-ban már csak kisebb változtatások szükségesek.

Az épületek környezeti teljesítményének alakulását legnagyobb mértékben 2015-ben is az energiafelhasználás határozta meg. A környezeti menedzsment-rendszerben szereplő ingatlanok (Székház, Logisztikai Központ, Krisztina körüti telephely) teljes energiafelhasználása – az MNB átlaglétszámának 6,9 százalékos növekedése mellett – az elmúlt évben kismértékben (3,2 százalék) növekedett ugyan, de a 2013. évi bázishoz képest 4,5 százalékkal volt alacsonyabb. (A környezetvédelmi célkitűzés szerint 2016 végén a teljes energiafelhasználás 10 százalékkal alacsonyabb lesz a 2013. évi bázishoz képest alacsonyabb energiafelhasználás mögött több tényező együttes hatása húzódik meg. A Székházban a világítási rendszer folyamatos korszerűsítése (menekülést segítő irányfénylámpák LED-es fényforrásra cserélése), illetve a gépjárműflotta csökkentése is kedvező hatást gyakorolt, emellett az évről évre egyre enyhébb, ugyanakkor szélsőségesebb időjárási körülmények is hozzájárultak ahhoz, hogy az energiafogyasztás összességében csökkenjen. A teljes energiafelhasználáson belül a fűtésre fordított energia a globális felmelegedés hatásaként bekövetkező szélsőséges időjárás miatt – amikor viszonylag hosszasan tartó forró nyár mellett a téli, illetve az átmeneti időszakban több, viszonylag rövid időszakot felölelő jelentős lehűlés volt tapasztalható – 2015-ben 9,9 százalékkal növekedett. A teljes energiafelhasználás hatékonyságjavulását mutatja, hogy a fajlagos energiafelhasználás 2015-ben is javult.

A környezetvédelmi vezetési rendszer (KÖVHIR) működtetése lehetőséget biztosít a jelentős környezeti hatást okozó környezeti tényezők folyamatosan nyomon követésére, és szükség szerinti beavatkozásra annak érdekében, hogy a környezeti teljesítmény évről évre javuljon. Az MNB ezt a rendszert tervezi kiterjeszteni a bankjegygyártásban érintett leányvállalatokra. A készpénzgyártási tevékenység környezeti teljesítményének értékelése és a teljesítmény további javítási lehetőségeinek feltárását követően 2015-ben döntés született arról, hogy a Pénzjegynyomda Zrt. és a Diósgyőri Papírgyár Zrt. csatlakoznak a KÖVHIR rendszerhez és 2017-ben EMAS-tanúsítványt szereznek.

Az erre való felkészülést az MNB 2016-ban szakmai támogatással, az eddigi tapasztalatok megosztásával támogatja.

Működésikockázat-kezelés

Az MNB stratégiai céljainak sikeres megvalósítása, jó hírnevének, vagyonának megőrzése kiemelten fontos érték. Ezeknek a céloknak és értékeknek a védelmében a hatékony működési kockázatkezelésnek komoly szerepe van. A működési kockázatoknak a szervezeten belüli azonosítása, felmérése, folytonos nyomon követése és a kezelésükre alkalmas válaszingedések meghozatala ezért az MNB vállalatirányításának integráns részét képezi.

Az MNB, annak érdekében, hogy alapvető feladatait kritikus helyzetek estén is megfelelő szinten biztosítani tudja, hatékony üzletmenet-folytonosság menedzsmentet működtet. Ennek keretében folyamatosan aktualizálja üzletmenet-folytonossági és katasztrófa-helyreállítási terveit, melyek megbízhatóságát évente teszteli. Kiemelten fontos a fizetési rendszer működtetéséhez és a devizatartalék kezeléséhez kapcsolódó egyhetes éles integrált teszt, továbbá a szintén éles helyzetben, külső szereplők bevonásával tesztelt lakossági készpénzellátás.

3.13. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Uniós csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő álláspontok közös kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról. 2015. december 31-én tizenöt KBER-bizottság és két, a KBER munkáját támogató egyéb bizottság működött. Az ún. Egységes Felügyeleti Mechanizmus (Single Supervisory Mechanism, SSM) 2014. novemberi indulásával összefüggésben néhány bizottság az eddigi kétféle formáció (euroövezeti összetétel, illetve KBER-összetétel) mellett 2014 óta SSM-összetételben is tart üléseket, melyeken az SSM-ben részt vevő tagországok jegybanktól független szervezetként működő felügyeleti hatóságainak képviselői is részt vesznek.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető.

Számviteli és monetáris jövedelem bizottság – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja, és rendszeresen felülvizsgálja a KBER Alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitel-politikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát és elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegyszükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítása kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Kontrolling bizottság – Committee on Controlling (COMCO): A COMCO 2007 júliusa óta tartozik a KBER-bizottságok közé (csak az euroövezeti jegybankok vesznek részt munkájában). Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan (Common Eurosystem Cost Methodology) alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, elemzéseket készít az Eurorendszer/KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költségszerkezetéről. A vezetői információk rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál.

Eurorendszer/KBER Kommunikációs bizottság – Eurosystem/ESCB Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer/KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi stabilitási bizottság – Financial Stability Committee (FSC): Az FSC 2011-től, a korábbi Bankfelügyeleti bizottság (Banking Supervision Committee, BSC) megszüntetésével kezdte meg munkáját, feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeinek munkáját

pénzügyi stabilitási és makroprudenciális politikai témákban támogassa.

Belső ellenőrzési bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi kapcsolatok bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti, valamint hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenn tartott kapcsolatok különböző területein.

Információtechnológiai bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra – és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER-szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre.

Jogi bizottság – Legal Committee (LEGCO): Jogi támogatást nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez, különösen hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, a jogszabályok nemzeti jogba való átültetésének vizsgálatához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabálytervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci műveletek bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, melyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris politikai bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, melyek a nem euroövezeti

tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Szervezetfejlesztési bizottság – Organisational Development Committee (ODC): 2013 júliusában hozták létre, csak euroövezeti összetételben ülésezik, az Eurorendszer és az Egységes Felügyeleti Mechanizmus (SSM) működésével kapcsolatos tervezési és szervezeti kérdésekben javaslatokkal segíti az EKB-döntéshozók munkáját. Emellett az Eurorendszer közös beszerzéseit koordináló iroda (EPCO) munkáját is összefogja, valamint az Eurorendszer/KBER működési kockázatok kezelésére és üzletmenet-folytonosságra vonatkozó rendszerét is működteti.

Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága – Payment and Settlement Systems Committee (PSSC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszer zökkenőmentes működtetésében, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekre vonatkozóan a központi bankokat érintő kérdésekben.

Kockázatkezelési bizottság – Risk Management Committee (RMC): 2010 szeptemberében hozták létre, csak euroövezeti összetételben ülésezik, feladata, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB-döntéshozók munkáját.

Statisztikai bizottság – Statistics Committee (STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költségghatékonny alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési Bizottság – Budget Committee (BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Konferenciája – Human Resources Conference (HRC): A 2005-ben létrehozott bizottság célja az, hogy fórumként szolgáljon az Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat-, vélemény- és információcseréhez az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás területén.

3.14. AZ MNB KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE 2015-BEN

Az MNB-ben tudományos, alapkutatási tevékenységet jellemzően a Kutatási igazgatóság, alkalmazott kutatást pedig főként az elemzői területek végeznek. Az alapkutatás végső állomásai a publikációk nemzetközi, valamint hazai tudományos folyóiratokban. Az alkalmazott kutatási tevékenység fő megjelenései az MNB ilyen irányú kiadványai: az *MNB Working Papers* (csak angolul jelenik meg), az *MNB-tanulmányok* sorozat, valamint a *Hitelintézeti Szemle* folyóirat. A publikációk mellett a kutatási tevékenység része a nemzetközi konferenciákon, valamint az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban való részvétel.

Publikációk

2015-ben egy cikk jelent meg a *Journal of Business and Economic Statistics* vezető nemzetközi folyóiratban. Emellett egy cikk a *Közgazdasági Szemlében* került publikálásra, és a Statisztikai Szemle is publikált egy jegybanki szerző által jegyzett tanulmányt. Az alkalmazott kutatási eredmények az MNB-kiadványaiban jelentek meg. Az *MNB Working Papers* című sorozatban öt, az *MNB-tanulmányok* sorozatban négy tanulmány, a *Hitelintézeti Szemle* tavalyi kiadásában pedig tizenhét cikk került publikálásra.

Konferenciák és előadások

Az MNB 2015-ben is megszervezte a Budapest Economic Seminar Series (BESS) előadás-sorozatát, amely keretében nemzetközi szinten elismert közgazdászok adták elő tanulmányaikat az érdeklődőknek. A tavalyi év során olyan neves előadókat látott vendégül az MNB, mint Dean Corbae (University of Wisconsin), Kartik Athreya (Fed of Richmond), Kim Huynh (Bank of Canada), John Earle (George Mason University), valamint Peter Sinclair (University of Birmingham és Bank of England).

Az MNB kutatói számos rangos nemzetközi konferencián, illetve több jegybankban és egyetemen tartottak előadást. A fő konferenciák közül említést érdemel a júliusban Montrealban megrendezett Econometric Society World Congress, ahol két olyan tanulmány is a programba került, amelyet az MNB kutatói írtak. Szerepelt továbbá az MNB-ben készült tanulmány az *International Journal of Central Banking* című, vezető jegybanki folyóirat szűk körű, meghívásos alapon rendezett mexikói konferencián, a szlovén jegybank és a Centre for Economic Policy Research (CEPR) közös ljubljanai konferenciáján, valamint a European

Association of Comparative Economic Studies első konferenciáján is. Emellett az MNB kutatói tudományos előadásokat tartottak a török, a német, a lengyel és a mexikói jegybankban, valamint a külföldi egyetemek közül az Academia Sinicán (Taiwan), a George Mason Universityn és a St. Andrews Universityn. A hazai előadásokat tekintve két MNB-s tanulmány szerepelt a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpontjának szemináriumsorozatán is, és szintén sok előadó képviselte az MNB-t a Magyar Közgazdaságtudományi Egyesület (MKE) decemberi konferenciáján.

Az MNB több munkatársa is közreműködött az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban. Az elemzők és kutatók részt vettek a Working Group on Econometric Modeling (WGEM), a Wage Dynamics Network (WDN), a Household Finance and Consumption Network (HFCN), és a Competitiveness Network (CompNet) rendszeres megbeszélésein, valamint MNB-s előadás hangzott el az EKB 2015. decemberi kutatásvezetői értekezletén (Head of Research Meeting) is.

3.15. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK 2015-BEN

Kiadványok

Rendszeres kiadványok

Inflációs jelentés

Az inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Pénzügyi stabilitási jelentés

A stabilitási jelentés évente két alkalommal jelenik meg, ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására. A jelentés elemzési fókuszában a hosszú távú tendenciák és a kockázatok előretekintő jellegű értékelése áll.

Növekedési jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő Növekedési jelentés célja, hogy a hosszabb távú – esetenként egy teljes üzleti ciklust is felölelő – növekedési pályát és annak meghatározó tényezőit közvetlenül, sztenderd és alternatív mutatókat is felhasználva bemutassa. A jelentés áttekinti a gazdasági növekedést rövid, közép- és hosszabb távon leginkább meghatározó folyamatokat, amelynek értékelését évente ismerteti.

Hitelezési folyamatok

A Hitelezési folyamatok című kiadvány célja, hogy átfogó képet mutasson a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson ezen folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok, a bankok által észlelt hitelkereslet, valamint a hitelezési feltételek alakulását.

Bankszektoron kívüli pénzügyi piacok kockázati jelentése

Az MNB 2015-től évente egyszer publikálja a „Bankszektoron kívüli pénzügyi piacok kockázati jelentése” című kiadványt. A jelentés a biztosítók, a pénztárak, a pénzügyi vállalkozás és közvetítők, a szövetkezeti hitelintézetek, valamint a tőkepiac kockázatait mutatja be. A „Bankszektoron kívüli pénzügyi piacok kockázati jelentése” elsősorban a „Pénzügyi stabilitási jelentés” című kiadványban nem vagy kisebb terjedelemben tárgyalt szektorok mélyebb elemzésére irányul, így nem tartalmazza az abban részletesen ismertetett bankszektorra vonatkozó megállapításokat. A kiadvány fő célja, hogy növelje a felügyelt piacokon tevékenykedők kockázati tudatosságát, és erősítse a szektorokba vetett bizalmat. A jelentés területenkénti bontásban ad áttekintést a hatósági vizsgálatok, valamint a folyamatos felügyelés során szerzett lényegesebb tapasztalatokról, kiemelve a tárgyidőszakban azonosított főbb prudenciális kockázatokat.

Fizetési mérleg jelentés

A jelentés évente négy alkalommal jelenik meg, hogy tájékoztassa a piaci szereplőket a fizetési mérleg folyamatairól, különös tekintettel a gazdaság mélyebb összefüggéseire. A külső egyensúly alakulása a pénzügyi stabilitás szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a fizetési mérleg folyamatai alapján következtetni lehet a gazdasági növekedés fenntarthatóságára,

illetve az ezzel kapcsolatos kockázatokra. Az MNB átfogóan és rendszeresen elemzi a külső egyensúlyi folyamatokat, a makrogazdasági egyensúlytalanságokat több mutatón keresztül vizsgálja.

Fizetési rendszer jelentés

A jelentés évente egy alkalommal ad átfogó elemzést a belföldi pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB szükség esetén milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és elősegítse az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését.

Költségvetési jelentés

Az MNB az MNB tv.-ben meghatározott alapvető feladatai, különösen a monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladata ellátásának támogatására elemzi a költségvetési hiány és adósság alakulását, figyelemmel kíséri az államháztartás finanszírozását, elemzi a finanszírozásnak a monetáris folyamatokra, a pénzpiacok alakulására, a likviditásra gyakorolt hatását és kutatásokat folytat fiskális politikai kérdésekben. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló szakmai tudás és felhalmozott információ közvetetten támogathatja a KT munkáját. Az MNB a KT stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz háttérelmézéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát. A szélesebb közvélemény a „Költségvetési jelentés” című kiadványból (korábbi címén: *Elemzés az államháztartásról*) ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Éves jelentés

Az Éves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált éves beszámolóját.

Féléves jelentés: Beszámoló az MNB adott félévi tevékenységéről

A Féléves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, szeptemberben. A jelentés a jegybank első félévről szóló üzleti jelentése.

Időközi jelentés: Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

Az Időközi jelentés évente két alkalommal jelenik meg, az éves és a féléves beszámolók közötti időszakban, áprilisban és novemberben. A jegybanki szakterületek első és harmadik negyedévi, MNB tv.-ben rögzített alapvető tevékenységéről számol be: monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizataralék, pénzforgalom, készpénz-logisztikai tevékenység, statisztikai változások.

Jegybanki almanach

A Jegybanki almanach című kiadvány közérthető formában, összefoglaló jelleggel tekint vissza a gazdasági élet legfontosabb eseményeire és a monetáris politika fő lépéseire az adott évből. A korábban már publikált döntéseket és eredményeket átfogóan bemutató és értékelő kötet lehetőséget nyújt az elmúlt hónapok eseményeinek áttekintésére és újraértékelésére a téma iránt nyitott közönség számára. A Jegybanki Almanach arra is hivatott, hogy összefogja az év során megjelent mindazon MNB szakmai cikkeket is, amelyek üzenetei – ha nem is örök érvényűek, de – hosszabb távon segítenek megérteni a főbb gazdasági folyamatokat és a jegybanki döntéseket. A kiadvány magyar és angol nyelven, évente jelenik meg.

MNB-tanulmányok

A sorozatban az MNB monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja a monetáris politika átláthatóságának növelése. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közlést tesz a döntés-előkészítés során felmerülő közgazdasági kérdéseket is. Az MNB-tanulmányok (MT) (angol nyelven MNB Occasional Papers [OP]) sorozat elsősorban jegybanki szakterületekhez kapcsolódó gyakorlati jellegű (alkalmazott) kutatásokat mutat be, adott témákban létező elméleteket, nemzetközi eredményeket összegez, valamint a jegybanki döntéshozatal megértését segítő elemzéseket közöl.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

Az MNB Working Papers sorozat a jegybankban folyó elméleti jellegű kutatások eredményeit publikálja. A sorozatban megjelenő tanulmányok elsősorban az akadémiai, jegybanki és egyéb kutatók érdeklődésére tarthatnak számot, céljuk, hogy az olvasókat olyan észrevételekre ösztönözzék, amelyeket a szerzők

felhasználhatnak további kutatásaikban. A sorozat 2005 ősze óta csak angol nyelven érhető el.

Egyéb kiadványok

A Magyar Nemzeti Bank önfinanszírozási programja

A 2008-ban kirobbant globális pénzügyi válságot megelőzően a magyar gazdaság magas külföldi adósságalománnyal halmozott fel, külső kitétsége emelkedett. Az utóbbi évek során ugyanakkor érdemben javult az ország külső egyensúlyi helyzete, csökkent a külső sérülékenység, ami lehetővé tette a devizataralékok célzott felhasználását. A magas külső és deviza államadósságból adódó kockázatok csökkentését célozza a 2014 áprilisában meghirdetett jegybanki önfinanszírozási program. Kiadványunkban azt mutatjuk be, hogy az utóbbi bő egy évben Magyarország miképp tudta lejáratni külső devizaadósságát forintból megújítani, illetve hogy ezt miképp segítette elő az MNB programja, azaz az irányadó jegybanki eszköz átalakítása, valamint a jegybanki kamatcseretenderek bevezetése.

A megújult Magyar Nemzeti Bank 2013–2015

A 2008–2009-es világgazdasági válság új korszakot nyitott a monetáris politikában. A világ jegybankjai részben kényszerből, részben felismerve korábbi szerepfelfogásuk hiányosságait egyre aktívabb szerepet vállaltak a stabilizációban és a válság okozta súlyos gazdasági károk helyreállításában. A hazai monetáris politikában ez a fordulat csak 2012 nyarán indult el, majd 2013 márciusától teljesebben ki. Az új jegybanki vezetés kinevezését követően megfontolt, de határozott lépésekkel igyekezett ledolgozni a legjobb nemzetközi gyakorlattal szemben addig felhalmozott lemaradást, számos területen megújítva a hazai monetáris politikát. A kiadvány ezen eseménydús két évről ad rövid összefoglalást, áttekintve a közelmúlt hazai monetáris politikájának legfontosabb lépéseit.

Az MNB kiadványai elérhetők a jegybank honlapján (<http://www.mnb.hu/kiadvanyok>).

Hitelintézeti Szemle

A Hitelintézeti Szemle egy megújult, egyre bővülő tartalommal és fokozatosan megszilárduló rovatrenddel, korszerű tipográfiával külön kötetben magyar és angol nyelven megjelenő társadalomtudományi folyóirat, amely több mint egy évtizedes múltat tekint vissza. A lap 2014 végétől negyedévente az MNB szerkesztésében és kiadásában jelenik meg. A folyóirat

elérhető a Hitelezési Szemle honlapján (<http://www.hitelezetiszemle.hu/>).

MNB könyvsorozat

A 2015. március 5-én a jegybank új, közgazdasági és monetáris politikai szakmai könyvsorozatot indít útjára, a könyvsorozat első kötetét Dr. Matolcsy György jegyzi. Az Egyensúly és Növekedés című kötet részletesen bemutatja mindazokat az új gazdaságpolitikai elgondolásokat, innovációkat és eszközöket, amelyek a magyar gazdaság 2010 és 2014 közötti, gazdaságtörténeti szempontból is jelentős sikeréhez vezettek, megvalósítva a költségvetési és pénzügyi stabilizációt, ezzel megteremtve a fenntartható növekedés alapfeltételeit. A jegybank 2016-ban tervezi a könyvsorozat további részeinek megjelentetését is.

MNB által szervezett rendezvények

Az MNB a társ- és partnerintézmények felé nyitott, a kollegiális kapcsolatokat erősítő stratégiát képvisel a rendezvények tekintetében. Az MNB rendezvényei között szerepelnek nemzetközi konferenciák, belső rendezvények és ún. kulturális események is.

Nemzetközi rendezvények

A többnapos, nemzetközi, szakmai konferenciák nagy része 50-60 fő részvételével zajló esemény, esetenként azonban 150-200 fős eseményekre is sor került, melyek többnyire szakmai konferenciát, ebédet és egy kulturális programot foglalnak magukban. A nemzetközi konferenciák zömében az MNB épületében zajlanak.

Lámfalussy nemzetközi konferencia

A „Lámfalussy Lectures Conference” néven útjára indított, évente egy alkalommal megrendezendő esemény célja az, hogy az MNB olyan prominens előadókat hívjon Magyarországra, akik a globális gazdaságpolitikát, ezen belül kiemelten a monetáris politikát és a pénzügyi rendszert érintő aktuális kérdésekről formált nézeteiket osztják meg egymással és a szakmai közönséggel. Az első konferenciára 2014 januárjában került sor, főbb témái Európa gazdasági, monetáris és pénzügyi integrációja, annak jövője az euro válságának okai, a monetáris politikai kihívások, az eurocsatlakozási stratégiák és a bankunióval kapcsolatos kérdések voltak.

A 2015 februárjában második alkalommal megrendezett konferencia a „New Narrative for Europe (and for the monetary union after the crisis)” címet viselte. Olyan neves előadók tartottak beszédeket, mint Benoît Cœuré, az Európai Központi Bank Igazgatóságának tagja (a 2015-ös év Lámfalussy-díjazottja), Ewald Nowotny, az Osztrák Nemzeti Bank elnöke (a 2014-es év Lámfalussy-díjazottja), valamint a finn, a horvát, a portugál, a szlovén és a török nemzeti bank elnöke.

A konferenciára 2015-ben is Budapesten, egy külső helyszínen került sor mintegy 500 meghívott vendég részvételével.

BESS at MNB előadások¹²

2015. március 11. Erwan Gautier (University of Nantes) Újabb tények az árakról: Franciaország a pénzügyi válság előtt és alatt (More Facts about Prices: France Before and During the Great Recession)

2015. március 18. Ragnar Nymoen (University of Oslo) Készültek-e megtakarításokkal az amerikai fogyasztók a pénzügyi válságra? (Did US consumers 'save for a rainy day' before the Great Recession?)

2015. március 25. Ryan Chahrour (Boston College) A jó hír a rossz hír: Eszközár ciklusok és hirtelen megtorpanások (Good news is bad news: Leverage cycles and sudden stops)

2015. április 1. Yavuz Arslan (The Central Bank of the Republic of Turkey) Az ingatlanárak és a jelzálog jog érvényesítések dinamikája (Joint Dynamics of House Prices and Foreclosures)

2015. április 17. Michał Rubaszek (National Bank of Poland) Előrejelzés általános egyensúlyi modellekkel és pénzügyi súrlódással (Forecasting with DSGE models with financial frictions)

2015. május 13. Kartik Athreya (FRB Richmond) Tőzsdéi befektetések: a humántőke szerepe (Stock Market Investment: The Role of Human Capital)

2015. május 20. John Earle (George Mason University) Pénzügyek és növekedés mikroszinten: A kisvállalkozói hitelprogramok tapasztalata (Finance and Growth at the Micro Level: Evidence from the Small Business Administration Loan Programs)

¹² BESS - Budapest Economic Seminar Series

2015. május 21. Dean Corbae (University of Wisconsin) Tőkekövetelmények a bankszektor dinamikájának kvantitatív modelljében (Capital Requirements in a Quantitative Model of Banking Industry Dynamics)

2015. június 3. Christoph Müller (Freiburg University) A magyar nyugdíjrendszer jelenlegi reformlépéseinek hosszútávú értékelése (A Long-Term Evaluation of Recent Hungarian Pension Reforms)

2015. július 1. Kim P. Huynh (Bank of Canada) Sűrűségfüggvény családok funkcionális főkomponens elemzése az Egyesült Királyságban árkomplex felmérésének adatain (Functional Principal Component Analysis of Density Families with Complex Survey Data on UK Prices)

2015. december 9. Philipp Schmidt-Dengler (University of Vienna) Információáramlás és az árak szórádása: elmélet és gyakorlat (Information and Price Dispersion: Theory and Evidence)

Jegybanki tanulmányok oktatási központjának kurzusai

2015. tavaszi kurzusok

Fabio Canova (European University Institute) **Makro-ökonómiai modellek strukturális becslése (Structural estimation of macroeconometric models)** 2015. március 30. – április 3.

– Korlátozott információjú, becslés – impulzus válasz-matching becslés

– Likelihood-alapú becslés

– Bayes-i becslés

Gyakorlati témák

Jean-Charles Rochet (Institute für Banking und Finance, Zurich) **Pénzügyi stabilitás és makropru-**

denciális politika (Financial stability and macro-prudential policies) 2015. ápr. 7–10.

– Akadémiai kutatások a makroprudenciális szabályozásról: a közelmúlt eredményei és a fennmaradó kihívások

– „Végső hitelező” (lender of last resort)

– Tőkeszabályozás és hitelingadozás

– Pénzügyi szektorral kibővített makromodellek

2015. nyári kurzusok

Massimiliano Marcellino (Bocconi University) **Rövid távú makrogazdasági előrejelzések módszerei (Techniques and tools for short-term macroeconomic forecasting)** 2015. július 6–10.

– Előrejelzés lineáris módszerekkel

– Előrejelzés időben változó modellekkel

– Előrejelzés bayes-i módszerekkel

Steven N. Durlauf (University of Wisconsin) **Társadalmi kapcsolatok hálózata és komplexitás (Social interactions networks and complexity)** 2015. augusztus 3–7.

– Komplex rendszerek matematikája

– Interakciók formális gazdasági elméletbe való beépítése

– Interakciók identifikációja megfigyelési adatokból

– Interakció alapú modellek alkalmazása egyenlőtlenségek elemzéséhez

– Interakció alapú modellek alkalmazása aggregált ingadozások elemzéséhez

4. Kiegészítő információk az MNB 2015. évi felügyeleti tevékenységéről

4.1. INTÉZMÉNYFELÜGYELÉS

Az MNB 2015. december 31-én 1744 intézmény felügyeletét látta el a 11. táblázat szerinti bontásban.

4.2. A LEFOLYTATOTT VIZSGÁLATOK

Az MNB a vizsgálatok lebonyolítását éves tervezési rendszer alapján, napra lebontott részletes tervek szerint valósítja meg.

A vizsgálati tervek elkészítése során az MNB az alábbi szempontokat veszi figyelembe:

- a felügyeleti vizsgálatok MNB tv.-ben meghatározott ciklustervét,
- az intézmények kockázati besorolását, és ennek alapján a vizsgálathoz szükséges erőforrásigényt és vizsgálati időtartamot,
- a vizsgálandó intézmények sorrendjének kialakítására szolgáló felügyeleti scoring rendszert, amely az intézmény egyéb egyedi jellemzőit is vizsgálja,
- a rendelkezésre álló erőforrásokat.

A prudenciális helyszíni vizsgálatok számát, illetve szektor- és vizsgálattípus szerinti megbontását a 12. táblázat foglalja össze.

11. táblázat A felügyelt intézmények száma 2015-ben	
Tőkepiac	100
Alapkezelők	72
Árutőzsdei szolgáltató	3
Befektetési vállalkozás	22
Elszámolóház	1
Központi szerződő fél	1
Tőzsde	1
Pénztári piac	87
Magánnyugdíjpénztár	5
Önkéntes pénztár	81
Önkéntes egészségpénztár	27
Önkéntes nyugdíjpénztár	44
Önkéntes önszegélyező pénztár	10
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	1
Pénzpiac	1048
Nem pénzügyi intézmények	674
Elektronikus pénzkibocsátó intézmény	1
Független pénzügyi közvetítő	667
Kiemelt közvetítő	1
Pénzforgalmi intézmény	5
Pénzügyi intézmények	374
Hitelintézet	122
Bank	30
Szakosított hitelintézet	9
Szövetkezeti hitelintézet	83
Pénzügyi vállalkozás	252
Hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozás	2
Egyéb pénzügyi vállalkozás	250
Biztosítási piac	509
Biztosítóintézet	51
Biztosító egyesület	21
Biztosító részvtárs.	30
Független biztosításközvetítők	445
Alkusz	385
Többes ügynök	60
Biztosítási szaktanácsadó	12
Érdekképviselő	1
Összesen	1744

12. táblázat**Vizsgálati statisztika**

Prudenciális helyszíni vizsgálatok száma	2014		2015		2016 terv	
	Átfogó	Egyéb*	Átfogó	Egyéb*	Átfogó	Egyéb*
Nagybankok	2	16	4	20	3	13
Kis- és középbankok	11	1	5	3	6	9
Szövetkezeti hitelintézetek	20	1	8	8	22	9
Szakosított hitelintézet	0	3	1	3	2	4
Bankcsoporton kívüli pénzügyi vállalkozások	0	1	0	7	0	0
Pénzforgalmi intézmény	0	1	2	1	2	0
Biztosító részvénytársaságok	10	1	7	3	6	3
Biztosító egyesületek	3	0	1	2	1	0
Közvetítők	0	14	0	6	0	5
Pénztárak	18	0	16	3	14	1
Tőkepiaci szereplők	17	7	9	22	37	5
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	0	0	0	0	1	0
Összesen	81	45	53	78	94	49

* Tartalmazza a komplex SREP (Supervisory Review and Evaluation Process) vizsgálatokat és validációkat is.

4.3. ENGEDÉLYEZÉS ÉS JOGÉRVÉNYESÍTÉS

Az MNB engedélyezési és jogérvényesítési tevékenysége magában foglalja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódó jogi tevékenységek teljes spektrumát, ideértve a felügyelt intézményekre vonatkozó engedélyezési eljárások

lebonyolítását, illetve a prudenciális ellenőrzési tevékenység jogérvényesítési feladatainak elvégzését.

Az MNB engedélyezési és prudenciális jogérvényesítési tevékenységéről készült statisztikáját a 13–16. táblázatok mutatják szektorszintű bontásban.

13. táblázat**Pénzügyi szektorban hozott intézkedések***(darab)***Prudenciális intézkedések**

Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	61
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	185
Végzés	92
ebből: bírságot kiszabó határozat	31
Bírságok összege (millió forint)	364,0

Engedélyezési határozatok/végzések

Hitelintézet alapításának engedélyezése	2
Hitelintézet működésének engedélyezése	1
Hitelintézet alapítási engedélyének visszavonása	1
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének engedélyezése	7
Pénzügyi vállalkozás tevékenységi engedélyének visszavonása	4
Tevékenységi kör módosulását eredményező határozat	17
Vezető állású személy megválasztásának engedélyezése	235
ebből: hitelintézet esetében	113
Vezető állású személy megválasztásának elutasítása	2
Megbízási szerződés módosítás jóváhagyása	254
Többes ügynöki engedély	30
Alkuszi engedély	1
Engedély közvetítő igénybevételehez	72
Alapszabály módosítás engedélyezése	18
A befolyásoló részesedés megszerzésének engedélyezése	39
Egyesülést, szétválást engedélyező határozat	16
Devizakülföldi vállalkozásban befolyásszerzés engedélyezése	4
Közvetítő igénybevételeire jogosító engedély hatálytalanná válásának megállapítása	11
Közvetítők tevékenységi engedélyét visszavonó határozat	10
A működési kockázat tőkekövetelményének számítására vonatkozó engedélyező határozat	1
Egyéb szabályzatok engedélyezése	11
Összevont alapú felügyelettel kapcsolatos határozat	19
Alárendelt kölcsöntőke határidő előtt történő visszafizetésének engedélyezése	1
CRR alapján kiadott határozatok	30
Állomány átruházás engedélyezése	4
Bankképvisellel kapcsolatos határozat	4
Végzés	122
Egyéb határozat	18
Összes határozat, végzés	934

14. táblázat**Tőkepiaci szektorban hozott intézkedések***(darab)***Prudenciális intézkedések**

Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	25
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	1
ebből: bírságot kiszabó határozat	8
Végzés	233
Bírságok összege (millió forint)	24,5

Engedélyezési határozatok/végzések

Tevékenység engedélyezése	5
Tevékenységi engedély visszavonása	7
Egyéb szabályzatok engedélyezése	9
Vezető állású személyek engedélyezése	55
Minősített befolyásszerzés engedélyezése	2
Végzés	52
Egyéb határozat	70
Összes határozat, végzés	200

15. táblázat**Biztosítási szektorban hozott intézkedések***(darab)***Prudenciális intézkedések**

Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	14
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	148
ebből: bírságot kiszabó határozat	55
Végzés	15
Bírságok összege (millió forint)	510,2

Engedélyezési határozatok/végzések

Vezető tisztségviselő engedélyezése	103
Szakmai vezető engedélyezése	16
Tevékenységi engedély visszavonása kérelemre	20
Egyéb határozat	8
Biztosítási tevékenységgel összefüggő tevékenység engedélyezése	7
Független biztosításközvetítői tevékenység engedélyezése (alkusz, többes ügynök)	14
Végzés	36
Összes határozat, végzés	381

16. táblázat**Pénztári szektorban hozott intézkedések***(darab)***Prudenciális intézkedések**

Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	16
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	21
ebből: bírságot kiszabó határozat	7
Végzés	10
Bírság összege (millió forint)	6,7
Engedélyezési határozatok/végzések	
Tevékenységet lezáró határozat	3
Választható portfóliós rendszer jóváhagyása	15
Ingatlanértékkelővel kötött szerződés jóváhagyása	4
Több pénztár egyesülésének engedélyezése	5
Engedélyezési végzések	6
Összes határozat, végzés	80

4.4. PIACFELÜGYELET

Az MNB 2015. évi piacfelügyeleti tevékenysége keretében előírt intézkedésekre vonatkozó összefoglaló adatait a következő táblázatok mutatják be.

17. táblázat**Piacfelügyeleti és felügyeleti intézkedések***(darab)***Piacfelügyeleti és felügyeleti intézkedések**

Jogosulatlan tevékenységgel kapcsolatos határozatok	425
ebből: bírságot kiszabó határozat	6
Piaci visszaéléssel kapcsolatos határozatok	8
ebből: bírságot kiszabó határozat	7
Vállalatfelvásárlási szabályok megsértésével kapcsolatos határozatok	1
Kibocsátókat érintő ellenőrzési eljárást lezáró határozat	3
ebből bírságot kiszabó határozat	2
Kibocsátók feletti felügyelet gyakorlása keretében hozott határozat	12
ebből: bírságot kiszabó határozat	9
ebből: tőzsdei kereskedést felfüggesztő	3
Eljárást megszüntető végzés	4
ebből: nemzetközi jogsegély	2
Előzetes hozzájárulás tőzsdei forgalmazás felfüggesztéséhez	4
Eljárási bírságot kiszabó végzés	7
Lefoglaló végzés	16
Ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzés	1
Ideiglenes intézkedést elrendelő végzés	5
Tolmács kirendelése	2
Idéző végzés	284
Egyéb végzés (eljárás felfüggesztése)	67
Összes határozat, végzés	836
Bírságok összege (millió forint)	1399
Eljárási bírságok (millió forint)	7,5

18. táblázat**Értékpapír-kibocsátással kapcsolatos engedélyezések***(darab)***Értékpapír kibocsátásával kapcsolatos engedélyezési intézkedések**

Befektetési jegyek nyilvános forgalomba hozatalával kapcsolatos jóváhagyó határozat	82
Befektetési alap nyilvántartásba vétele	84
Befektetési alap kezelési szabályzatának módosítása	551
Befektetési alap nyilvántartásból törlése	42
Befektetési alap átalakulása	38
Befektetési alapok egyesülése	12
Ingatlanértékelői megbízás létrejöttének engedélyezése	6
Értékpapír kibocsátási program nyilvános forgalomba hozatalához készült tájékoztató közzétételének engedélyezése	9
Értékpapírok nyilvános forgalomba hozatalához (nyilvános értékesítéséhez), illetve szabályozott piacra történő bevezetéséhez készített tájékoztató közzétételének engedélyezése	3
Tájékoztató, illetve alaptájékoztató kiegészítésének engedélyezése	38
Tájékoztatói kötelezettség alóli mentesítés	2
Nyilvános vételi ajánlat jóváhagyása	2
Eljárást felfüggesztő végzés	22
Védelmi terv jóváhagyása	152
Elutasító határozat	3
Eljárást megszüntető végzés	21
Egyéb határozat/végzés	50
Összes határozat, végzés	1117
ebből: bírságot kiszabó határozat	0
Bírságok összege (millió forint)	0

4.5. FOGYASZTÓVÉDELLEM

A következő táblázatok az MNB 2015. évi pénzügyi fogyasztóvédelmi hatósági tevékenységével kapcsolatos összefoglalót tartalmaznak szektoronkénti bontásban az elszámolással és forintosítással nem összefüggő ügyekre vonatkozóan.

19. táblázat**Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége**

	Biztosítás	Pénztár	Pénzpiac	Tőkepiac	Összesen
Lefolytatott vizsgálatok (db)	246	3	354	18	621
ebből: kérelemre	224	3	306	16	549
hivatalból (cél, téma)	22	0	48	2	72
prudenciális vizsgálattal közösen	4	3	3	4	14
Összes végzés (db)	608	11	1022	106	1747
ebből: érdemi	214	2	361	32	609
nem érdemi	394	9	661	74	1138
Összes határozat (db)	105	2	178	10	295
ebből: jogsértés nélküli	170	1	240	9	420
jogsértéssel érintett	25	1	36	3	65
Jogsértések száma (db)	27	1	31	3	62
Kiszabott bírság (millió forint)	28,7	0,1	63,6	1,4	93,8
Próbaügyletkötések (db)	13	0	5	1	19

20. táblázat**Pénzpiaci szektorban hozott fogyasztóvédelmi intézkedések***(darab)***Fogyasztóvédelmi intézkedések – Pénzpiac**

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	8
A panaszkezelésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	24
Időszakos tájékoztatási kötelezettség megsértése miatt	9
Tájékoztatás hiánya miatt (szerződés kezeléséhez kapcsolódó pl. törlesztési táblázat, kamatváltozási értesítő, számlakivonat, felmondás, felszólítás, díjmelés, törlési értesítő, kártérítési javaslat, MiFiD)	10
Banktitok megsértése	8
A Központi Hitelinformációs Rendszerrel kapcsolatos, ügyfélvédelemre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	2
Eljárási bírság kiszabása végzésben	8
Összes határozat, végzés	1200
ebből: bírságot kiszabó határozat	69
Bírságok összege (millió forint)	63,6

21. táblázat**Tőkepiaci szektorban hozott fogyasztóvédelmi intézkedések***(darab)***Fogyasztóvédelmi intézkedések – Tőkepiac**

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	3
A panaszkezelésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	5
Összes határozat, végzés	116
ebből: bírságot kiszabó határozat	9
Bírságok összege (millió forint)	1,4

22. táblázat**Biztosítási szektorban hozott fogyasztóvédelmi intézkedések***(darab)***Fogyasztóvédelmi intézkedések – Biztosítók**

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	15
Panaszkezeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	18
Tájékoztatás hiánya miatt (szerződés kezeléséhez kapcsolódó pl. törlesztési táblázat, kamatváltozási értesítő, számlakivonat, felmondás, felszólítás, díjmelés, törlési értesítő, kártérítési javaslat, MiFiD)	17
Szakmai gondosság követelményének megsértése miatt	2
Igényfelmérőre vonatkozó jogszabály megsértése miatt	3
Összes határozat, végzés	713
ebből: bírságot kiszabó határozat	39
Bírságok összege (millió forint)	28,7

23. táblázat**A pénztári szektorban hozott fogyasztóvédelmi intézkedések***(darab)***Fogyasztóvédelmi intézkedések – Pénztárak**

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	1
Panaszkezeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezések megsértése miatt	5
Összes határozat, végzés	13
ebből: bírságot kiszabó határozat	1
Bírságok összege (millió forint)	0,1

Az alábbi táblázatok a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ tevékenységével kapcsolatos főbb adatokat szemléltetik.

24. táblázat**A beérkezett ügyfélmegkeresések és kérelmek eloszlása beérkezési csatorna szerint**

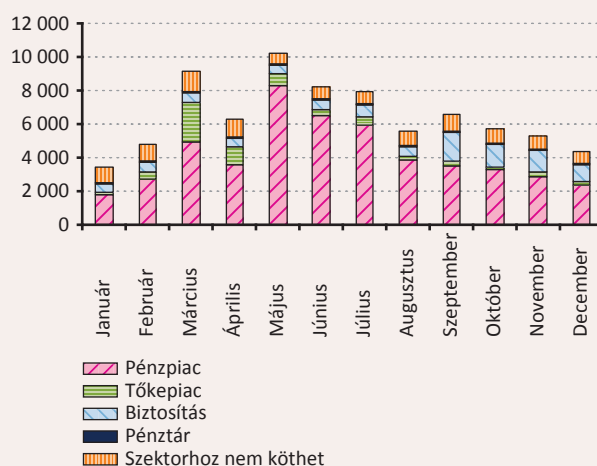
Ügyfélmegkeresés csatornája	db	%
Levél	5 948	7,6
E-mail	12 850	16,5
Személyes	8 300	10,7
Telefon	50 768	65,2
Összesen	77 866	100,0

25. táblázat**Az ügyfélmegkeresések és kérelmek szektor szerint eloszlása**

Ügyfélmegkeresések szektoronként	db	%
Pénzpiac	49 865	64,0
Tőkepiac	6 623	8,5
Biztosítás	10 021	12,9
Pénztár	406	0,5
Szektorhoz nem köthető	10 951	14,1
Összesen	77 866	100,0

26. táblázat**Az ügyfélmegkeresések és kérelmek száma szektor szerint, negyedéves bontásban**

Szektor	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév	Összesen
Pénzpiac	9 572	18 433	13 287	8 573	49 865
Tőkepiac	2 846	2 119	1 026	632	6 623
Biztosítás	1 730	1 634	3 030	3 627	10 021
Pénztár	137	134	77	58	406
Szektorhoz nem köthető	3 200	2 443	2 728	2 580	10 951
Összesen	17 485	24 763	20 148	15 470	77 866

18. ábra**Az ügyfélmegkeresések és kérelmek száma, és szektor szerinti aránya havi bontásban**

4.6. HATÓSÁGI PERKÉPVISELET

A hatósági perképviselési tevékenység magában foglalja az MNB képviseletét a felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége keretében hozott hatósági döntéseivel kapcsolatos peres és nem peres

eljárásokban, a közérdekű igényérvényesítés körében, továbbá a Pénzügyi Békéltető Testület képviseletét az annak határozata, vagy ajánlása hatályon kívül helyezése iránti perekben, és az ezen eljárásokra vonatkozó nyilvántartások vezetését.

27. táblázat

2015-ben indult ügyek típusuk és szektor szerint

Pertípus	db	%	Szektor	db	%
Közigazgatási peres	20	42,6	Pénzpiac	24	51,1
Nemperes	25	53,2	Tőkepiac	9	19,1
PBT	2	4,3	Biztosítás	13	27,7
			Pénztár	1	2,1
Összesen	47	100,0	Összesen	47	100,0

26. táblázat

Pernyertesség a 2015. évben jogerőssé vált bírósági döntések alapján

(közigazgatási peres és nem peres bírósági eljárásokban)

A per az MNB szempontjából	db	%
Megszüntetett	9	11,5
Nyert	63	80,8
Vesztett	6	7,7
Összesen	78	100,0

5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BREEAM: Building Research Establishment Environmental Assessment Methodology – az épületek környezetvédelmi minősítő rendszere

BRRD: a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive)

CEBS: Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors)

CRD IV: Capital Requirement Directive – a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK-irányelv módosításáról, a 2006/48/EK- és a 2006/49/EK-irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv

CRR: Capital Requirement Regulation – az európai uniós tagállamokban alkalmazandó, a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 2013. június 26-i európai parlamenti és tanácsi rendelet

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíjhatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ERKT: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere- és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KELER: KELER Központi Értéktár Zártkörűen Működő Részvénytársaság

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LCR: likviditás fedezeti mutató (Liquidity Coverage Ratio)

MNB: Magyar Nemzeti Bank

NGM: Nemzetgazdasági Minisztérium

NHP: Növekedési Hitelprogram

NTP: Növekedéstámogató Program

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PFK: Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

PHP: Piaci Hitelprogram

PIP: Pénzügyi Iránytű Program

POP: Pénzügyi Oktatási Program

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

SRB: rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer)

SRM: egységes szanalási mechanizmus (Single Resolution Mechanism)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer

FOGALMAK MAGYARÁZATA

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, mely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP-) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó deviza-swapállomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizaswapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserélését foglalja magában.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatoságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM-II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM-II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál +/-15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési Rendszer Fórum: az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó piaci szereplők, valamint a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és KELER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű nyitott szakmai szerveződés. A Fórum legfelsőbb szerve a tagok képviselőiből álló, az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével működő Fizetési Rendszer Tanács.

Fizetési Rendszer Tanács: a Fizetési Rendszer Fórum döntéshozó testülete.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatláb futures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: az MNB-be történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét,

illetve árfolyamveszteségét a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokra alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MNB tv.: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzpiaci alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Omnibus II. irányelv: lásd Szolvencia II. irányelv

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzpiaci alapok: a pénzpiaci alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85 százalékban pénzpiaci eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzpiaci eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzpiaci eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott

visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség.

ROE (return on equity): saját tőkearányos nyereség.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 28 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtenstein, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

Szolvencia II. irányelv: a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet. A biztosítók új, kockázat alapú, hárompilléres szabályozási keretrendszere, ahol a három pillér a mennyiségi követelmények, a minőségi követelmények és a nyilvánosságra hozatal. Európai standard, melyre támaszkodva a felügyelvek létrehozhatják az egységes szabályokat a tőkére vonatkozóan, a fizetési képzetlenség kockázatának csökkentése/elkerülése érdekében. 2016. január 1-jétől alkalmazandó. Az Omnibus II. irányelv (2012/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv) a már elfogadott, de hatályba, alkalmazásba még nem lépett Szolvencia II. irányelv és a Prospektus irányelv (2003/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) módosító rendelkezéseit tartalmazza.

TARGET2-Securities (T2S): az eurorendszer egységes technikai platformja, amelynek segítségével a központi értéktárak és a nemzeti központi bankok alapvető, határokon átvélt és semleges értékpapír-elszámolási szolgáltatásokat nyújthatnak jegybankpénzben Európában.

Teljesítés (kiegyenlítés): a bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

VaR (value at risk): kockázatosított érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2015. évi auditált beszámolója

1. Auditori jelentés

Ernst & Young Kft.
Ernst & Young Ltd.
H-1132 Budapest Váci út 20.
1399 Budapest 62. Pf.632, Hungary

Tel: +36 1 451 8100
Fax: +36 1 451 8199
www.ey.com/hu
Cg. 01-09-267553

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A Magyar Nemzeti Bank részvényese részére

Az éves beszámolóról készült jelentés

1.) Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank ("Társaság") mellékelt 2015. évi éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2015. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 11.495.507 millió Ft, a mérleg szerinti eredmény 44.452 millió Ft nyereség -, az ezen időponttal végződő évre vonatkozó eredménykimutatásból és a számviteli politika meghatározó elemeit és az egyéb magyarázó információkat tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

A vezetés felelőssége az éves beszámolóért

2.) A vezetés felelős a megbízható és valós képet nyújtó éves beszámoló elkészítéséért és bemutatásáért a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban, valamint az olyan belső kontrollokért, amelyeket a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes éves beszámoló elkészítése.

A könyvvizsgáló felelőssége

3.) A mi felelősségünk az éves beszámoló véleményezése az elvégzett könyvvizsgálatunk alapján. Könyvvizsgálatunkat a magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon érvényes – törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban hajtottuk végre. Ezek a standardok megkövetelik, hogy megfeleljünk az etikai követelményeknek, valamint hogy a könyvvizsgálatot úgy tervezzük meg és hajtsuk végre, hogy kellő bizonyosságot szerezzünk arról, hogy az éves beszámoló mentes-e lényeges hibás állításoktól.

4.) A könyvvizsgálat magában foglalja olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni az éves beszámolóban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások, beleértve az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításai kockázatainak felmérését is, a könyvvizsgáló megítélésétől függenek. A kockázatok ilyen felmérésekor a könyvvizsgáló a megbízható és valós képet nyújtó éves beszámoló gazdálkodó egység általi elkészítése szempontjából releváns belső kontrollt azért mérlegeli, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzen meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a gazdálkodó egység belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjon. A könyvvizsgálat magában foglalja továbbá az alkalmazott számviteli alapelvek megfelelőségének és a vezetés által készített számviteli becslések ésszerűségének, valamint az éves beszámoló átfogó bemutatásának értékelését is.

5.) Meggyőződésünk, hogy a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt könyvvizsgálói véleményünk megadásához.

Vélemény

6.) Véleményünk szerint az éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Magyar Nemzeti Bank 2015. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről valamint az ezen időponttal végződő évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban.

Egyéb jelentéstételi kötelezettség: az üzleti jelentésről készült jelentés

7.) Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank 2015. évi üzleti jelentésének a vizsgálatát. A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvényben foglaltakkal összhangban történő elkészítéséért. A mi felelősségünk az üzleti jelentés és az ugyanazon üzleti évre vonatkozó éves beszámoló összhangjának megítélése. Az üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélésére korlátozódott és nem tartalmazta egyéb, a Társaság nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését. Véleményünk szerint a Magyar Nemzeti Bank 2015. évi üzleti jelentése a Magyar Nemzeti Bank 2015. évi éves beszámolójának adataival összhangban van.

Budapest, 2016. április 29.

Szabó Gergely
Ernst & Young Kft.
Nyilvántartásba-vételi szám: 001165

Szabó Gergely
Kamarai tag könyvvizsgáló
Kamarai tagsági szám: 005676

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2014.12.31.	2015.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	1 180 874	1 446 828	265 954
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	139 495	39 178	-100 317
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 040 063	1 405 552	365 489
4.10.	3. Egyéb követelések	1 316	2 098	782
	II. Követelések devizában	11 263 490	9 843 344	-1 420 146
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	10 814 487	9 436 975	-1 377 512
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	10 500	6 962	-3 538
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	438 503	399 407	-39 096
	III. Banküzemi eszközök	84 220	109 638	25 418
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	83 740	107 137	23 397
4.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	112 004	95 697	-16 307
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	12 640 588	11 495 507	-1 145 081
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2014.12.31.	2015.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	10 290 278	9 527 734	-762 544
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	524 838	403 624	-121 214
4.7.	2. Hitelintézetek betétei	5 997 814	4 772 252	-1 225 562
	ebből: az irányadó eszköz*	5 083 350	2 986 826	-2 096 524
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	3 735 554	4 304 879	569 325
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	32 072	46 979	14 907
	VII. Kötelezettségek devizában	1 650 694	1 407 934	-242 760
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	550 771	416 115	-134 656
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	59 096	58 378	-718
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	1 040 827	933 441	-107 386
4.13.	VIII. Céltartalék	4 267	1 978	-2 289
4.15.	IX. Banküzem egyéb forrásai	18 017	67 839	49 822
4.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	31 454	31 044	-410
4.15.	XI. Saját tőke	645 878	458 978	-186 900
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	36 057	63 417	27 360
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	517 984	312 599	-205 385
4.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	54 477	28 510	-25 967
	6. Mérleg szerinti eredmény	27 360	44 452	17 092
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	12 640 588	11 495 507	-1 145 081

*2015. szeptember 23-tól a három hónapos futamidejű MNB-betét lett az irányadó eszköz a kéthetes betét helyett.

Budapest, 2016. április 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2014	2015	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	9 447	10 817	1 370
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	4 566	2 706	-1 860
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	4 030	3 128	-902
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	17	771	754
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	834	4 212	3 378
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	251 952	215 866	-36 086
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	169 586	123 495	-46 091
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	3 235	3 235
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	67	54	-13
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	82 299	89 082	6 783
4.19.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	520 671	184 568	-336 103
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	3 435	18 190	14 755
4.21.	V. Egyéb bevételek	15 526	14 524	-1 002
	1. Jutalékbevételek	936	1 033	97
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1 588	1 380	-208
4.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	13 002	12 111	-891
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	1 272	2 933	1 661
4.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	120	1 399	1 279
4.24.	VIII. Banküzem bevételei	560	1 466	906
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	802 983	449 763	-353 220
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2014	2015	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	167 973	103 825	-64 148
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	29 028	11 229	-17 799
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	55 306	92 498	37 192
	ebből: az irányadó eszköz* kamatráfordításai	41 353	74 063	32 710
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	83 639	98	-83 541
	ebből: az irányadó eszköz** kamatráfordításai	83 513	0	-83 513
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	0	0	0
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	179 705	165 561	-14 144
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	113	-1 737	-1 850
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	0	-29	-29
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	1 677	1 685	8
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	177 915	165 642	-12 273
4.19.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	9 682	6 891	-2 791
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 188	11 286	6 098
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	123 012	3 328	-119 684
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	252 401	21 268	-231 133
	1. Jutalékráfordítások	837	851	14
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	251 564	20 417	-231 147
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	1 463	644	-819
4.13.	XVII. Értékvesztés	3 460	7 556	4 096
4.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	32 739	34 952	2 213
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	775 623	355 311	-420 312
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	27 360	94 452	67 092
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jávahagyott) osztalék	0	50 000	50 000
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény (XX+XXI-XXII)	27 360	44 452	17 092

*2014. augusztus 1-től a kéthetes betét, 2015 szeptember 23-tól a három hónapos futamidejű MNB-betét lett az irányadó eszköz.

**2014. július 31-ig a kéthetes kötvény az irányadó eszköz.

Budapest, 2016. április 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől az MNB a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályait.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő ártértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegen kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követelései és kötelezettségei ártértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegen kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredmény-számláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású értékpapírokat,

- a napi ártértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén a befektetett eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

A számviteli politika változásának megfelelően a 2015. év zárásától a mérlegkészítés időpontja a tárgyévét követő év január 15-éről január 15. munkanapjára módosult. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2016. január 22. volt.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNB tv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős nemzetgazdasági miniszternek egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint az igazgatóság által megállapított, könyvvizsgálói záradékkal ellátott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az Éves jelentést a felügyelőbizottság véleményezi, és a tulajdonos részére jelentést készít. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Ezen túlmenően az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján.

Az MNB r. rendelkezései szerint az MNB konszolidált beszámoló készítésére nem kötelezett.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Szabó Gergely (Ernst & Young Könyvvizsgáló Kft.), kamarai tagsági száma: 005676.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 194599.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet mint árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg év végén a kiegyenlítési tartalékok esetleges megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbséget az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggént vagy -veszteséggént kamatjellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek értékpapír fedezete mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Az egyéb követeléseket minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyam-eredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott középár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratukkor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és vesztesége eredménysonron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

Az MNB által korábban kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat bruttó módon, azaz az egyéb devizakövetelések soron kell kimutatni. A visszavásárolt devizakötvények az amortizált bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre.

A repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügyletkezhez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegben kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettséggként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont ártértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárban, illetve az értéktárban lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2015.12.31.
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	10–50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Vagyonkezelte és saját tulajdonban lévő épületek	2–3
Járművek*	20
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5–33
Számítástechnikai berendezések	9–33
Emissziós gépek	5–33
Műszerek, mérőeszközök	9–33
Bankbiztonsági eszközök	2–33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–33
* A járművek maradványértéke 20%.	

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsok az irányadók, ettől azonban a tényleges használati idő függvényében el kell térni. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2015. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2015-ben 94,5 milliárd forint volt az MNB nyeresége, ez 67,1 milliárd forinttal haladja meg a 2014. évi nyereséget. A kimagasló eredményhez a jegybank 2014-től fokozatosan életbe léptetett intézkedései járultak hozzá, amelyek a kamateredményt és az árfolyameredményt egyaránt kedvezően befolyásolták. A kamatkiadások visszaesésében szerepet játszott a folyamatosan csökkentett jegybanki alapkamat. Az árfolyameredmény továbbra is az eredmény meghatározó tényezője volt. A forint hivatalos árfolyama 2015-ben egy viszonylag szélesebb sávban ingadozott. 2015 végén 313,12 forint/euro volt, ez 0,6 százalékos erősödést jelentett 2014 végéhez képest. A hivatalos árfolyam 2015-ben végig gyengébb volt az átlagos bekerülési árfolyamnál. A két árfolyam közötti eltérés 2014 végén 21,47 forint/euro volt, 2015 végére 14,95 forint/euróra mérséklődött. A devizaeladások volumenét alapvetően a lakossági jelzáloghitelek és fogyasztási devizahitelek forintosításához nyújtott devizamennyiség és az ÁKK-val bonyolított tranzakciók határozták meg. Devizaeladásokon összesen 177,7 milliárd forint nyereséget realizált az MNB 2015-ben.

Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2015. december 31-én 11 495,5 milliárd forint volt, ez 9,1 százalékos csökkenést jelent 2014 végéhez viszonyítva. Az önfinanszírozási program és a forintosítás miatt a mérleg eszközoldalán a devizatartalék, forrásoldalán az MNB-betétállomány csökkent a legnagyobb mértékben. Az említett MNB programok több mint ellensúlyozták az NHP mérlegbővítő hatását.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 42,7 milliárd forint veszteség volt 2015-ben, ami 43,6 milliárd forintos javulást jelent a 2014. évi veszteséghez képest. E mögött elsősorban az értékpapírok elszámolására vonatkozó számviteli szabályok változása áll. A forint-kamatveszteség 65,5 milliárd forintos csökkenésében a jegybanki irányadó kamat 2015. évi alacsonyabb szintje volt a meghatározó. A 2015. évi átlagos jegybanki alapkamat 1,64 százalék volt, 74 bázisponttal kevesebb a 2014. évinél. Ugyanakkor az alapkamathoz kötött kamatozású forintkötelezettségek átlagos állománya is csökkent 2015 során, ami szintén hozzájárult a forint kamategyenleg javulásához. A deviza-kamateredmény 21,9 milliárd forintos romlását a devizatartalék csökkenő szintje és az alacsonyabb devizahozamok miatti kevesebb kamatbevétel okozta. 2014 végétől az értékpapírok ársíója a kamateredmény terhére egyenletesen kerül elszámolásra. A kamatkiadások mérséklődését a gazdaság sérülékenysége csökkenése érdekében végrehajtott jegybanki programok – forintosítás és önfinanszírozás – mérlegszűkítő hatása is támogatta.

A pénzügyi műveleteken 2015-ben 14,9 milliárd forint nyereség realizálódott. A 2014. évhez képest bekövetkezett jelentős mértékű javulás oka az elszámolási szabályok változása, mely szerint az értékpapírok lejáratakor már nem keletkezik árfolyameredmény, mivel a beszerzési árfolyam-különbözet az értékpapír lejáratáig egyenletesen kerül elszámolásra (amortizálásra) a kamatbevételek terhére. Az átállásra 2014. december 31-ével került sor, ezért a 2014. évi veszteség nagy része még a névérték felett, magas kuponnal vásárolt értékpapírok lejáratakor elszennvedett árfolyamvesztéséből adódott.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.11. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	0	0	0
	1—5 éven belüli lejáratú államkötvények	14 177	0	–14 177
	5 éven túli lejáratú államkötvények	125 318	39 178	–86 140
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	139 495	39 178	–100 317

Az állampapírok állománya 2015. december 31-én 39,2 milliárd forint volt, ami jelentős mértékű, mintegy 100 milliárd forintos csökkenést jelent az egy évvel korábbi állományhoz képest. A magyar államkötvények teljes állományát és az államadóssági kötvények jelentős részét (69 százalékát) vásárolta vissza 2015 végén az ÁKK.

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2014 végén, sem 2015 végén nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizawapügyletek egyenlege nettó kötelezettségbe fordult, így a központi költségvetés devizabetétei között kerültek kimutatásra (lásd 4.5. pont).

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	524 417	403 218	–121 199
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	361	347	–14
	Egyéb	60	59	–1
VI.1.	Központi költségvetés betétei	524 838	403 624	–121 214

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya 2014 végéhez viszonyítva 121,2 milliárd forinttal csökkent. A 2015 elején szezonális hatás miatt megemelkedett KESZ állományt csökkentette a februári dollárkötvény lejárat, mivel a törlesztéshez szükséges devizát az ÁKK forintbetéteiből vásárolta. A költségvetés forintbetétei májusban a többletes költségvetés, illetve a folytatódó állampapír-kibocsátás miatt bővültek, 2015 utolsó negyedében – elsősorban a beérkező EU-támogatásoknak köszönhetően – nőtt az állomány. Ezt követően a 4.3. pontban említett állampapír-visszavásárlások, illetve további állampapír-lejáratok miatt év végére jelentősen visszaesett a betétállomány. A 2015. évre számított átlagos betétállomány 900,1 milliárd forint volt, 347,3 milliárd forinttal alacsonyabb a 2014 évihez képest.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	463 423	255 939	–207 484
	Központi költségvetéssel kötött devizawap- és terminügyletek	74	0	–74
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizawapok	87 274	160 176	72 902
VII.1.	Központi költségvetés devizabetétei	550 771	416 115	–134 656

A központi költségvetés devizabetéteinek devizaswapokkal összesített állománya 2015. december 31-én 416,1 milliárd forint volt, 2014 végéhez képest 134,7 milliárd forinttal esett vissza. A költségvetés devizabetéteinek állománya 2015-ben jellemzően magasabb volt, mint 2014-ben, ami mögött az államadósság devizaszerkezetének beállításához kötött fedezeti ügyletekkel kapcsolatban – a keresztárfolyamok kedvező változása miatt – elhelyezett margin állomány emelkedése állt. Jelentős mértékű csökkenés csak az év utolsó néhány napjában következett be, részben PEMÁK-lejárat, részben az ÁKK devizakötvény-visszavásárlásai miatt.

A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között csak kamatozó devizaswap ügyleteknek volt nyitott állománya 2015. december 31-én. A 72,9 milliárd forintos állománynövekedést a keresztárfolyamok változása okozta.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	– 1 éven belüli	474 289	255 939	–218 350
	– 1–5 éves	18 918	38 672	19 754
	– 5 éven túli	57 564	121 504	63 940
VII.1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek	550 771	416 115	–134 656

A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
1.	– HUF	258 927	0	–258 927
2.	– EUR	819 681	833 178	13 497
3.	Határidős ügyletekből származó követelések (1+2)	1 078 608	833 178	–245 430
4.	– HUF	143	0	–143
5.	– EUR	258 858	0	–258 858
6.	– USD	906 955	993 354	86 399
7.	Határidős ügyletekből származó kötelezettségek (4+5+6)	1 165 956	993 354	–172 602
8.	Határidős ügyletekből származó nettó kötelezettség (7–3)	87 348	160 176	72 828

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	–385 343	–364 446	20 897
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	–550 771	–416 115	134 656
	Összesen	–936 114	–780 561	155 553

4.7. A HITELINTÉZETEKKEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	10	103 061	103 051
	Jelzáloglevelek	29 249	10 701	-18 548
	NHP refinanszírozási hitelek	1 007 964	1 286 742	278 778
	Egyéb hitelintézeti követelések	2 840	5 048	2 208
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 040 063	1 405 552	365 489

A hitelintézetekkel szembeni követelések állománya 2015. december 31-én 1 405,6 milliárd forint volt. A 2014 végéhez képest bekövetkezett 365,5 milliárd forintos növekedés több tétel együttes hatásával magyarázható.

Az összes állomány meghatározó részét az NHP refinanszírozási hitelek alkotják. A 2013. júniusi Növekedési Hitelprogram folytatásaként 2013 októberében indított második szakasz olyan sikeresnek bizonyult, hogy a programra szánt 1000 milliárd forintos keret 2015. szeptember végére kimerült. Így a 2015 I. negyedévében indított NHP+ konstrukcióban allokált és még igénybe nem vett hitelkeret a második szakaszban meghatározott célokra is felhasználható. Az I. és II. pillérben nyújtott refinanszírozási hitelek állománya – a törlesztéseket levonva – összesen 1286,7 milliárd forint volt 2015. december 31-én. A teljes állományon belül az első szakaszból 407,2 milliárd forint, a második szakaszból 864,4 milliárd forint, az NHP+-ból 15,2 milliárd forint állomány származott (a hitelek törlesztése már megkezdődött). Az MNB a normál jegybankképes értékpapírokra felül fedezetként elfogadja a finanszírozott KKV-hiteleket is. Az MNB javára zárolt biztosítékok elfogadási értékének fedeznie kell az MNB hitelkövetelését az adott hitelintézettel szemben. Az így elfogadott hitelek névértéke 2015. december 31-én összesen 761,2 milliárd forint volt.

Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek állományának 103,1 milliárd forintos növekedése mögött túlnyomó részben a hitelintézeteknek az év második felében nyújtott tenderes hitelek állnak. Ennél kisebb mértékű állománynövekedést jelentett az overnight hitelek 2015 végén fennálló magasabb állománya.

A jelzáloglevelekkel kapcsolatos követelések 18,5 milliárd forinttal 10,7 milliárd forintra csökkentek 2015. december 31-re. Ez az érték a névértéken kívül tartalmazza még az amortizált beszerzési árfolyam-különbözetet is. A 2014. év végi 30 milliárd forint névértékű állomány lejárat és eladás miatt összesen 18,8 milliárd forinttal csökkent.

Az egyéb hitelintézeti követelések 2,2 milliárd forintos állománynövekedését az okozta, hogy a felszámolási eljárás alatt álló bankokkal szembeni lejárt követelések bruttó állománya 2015-ben 6,7 milliárd forinttal 11 milliárd forintra nőtt. Erre az összegre – a várható megtérülést figyelembe véve – 6 milliárd forint értékvesztés volt indokolt 2015. december 31-én.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
1.	– lejárt	2 842	5 048	2 206
2.	– 1 éven belüli	95 913	177 991	82 078
3.	– 1–5 év	471 203	671 253	200 050
4.	– 5 éven túli	470 105	551 260	81 155
5.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen (1+2+3+4)	1 040 063	1 405 552	365 489

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	477 646	563 071	85 425
	Kéthetes pénzüpi betétek	5 083 350	958 100	–4 125 250
	Három hónapos pénzüpi betétek	0	2 986 826	2 986 826
	Egyéb betétek	436 818	264 255	–172 563
VI.2.	Hitelintézetek betétei	5 997 814	4 772 252	–1 225 562

A hitelintézetek betétei soron a jegybanki alapkamathoz kötött kamatozású, likviditást lekötő eszközök és a hitelintézetek által kötelezően elhelyezett tartalékok állnak, melyek 2015. végi összesített állománya 4772,3 milliárd forint volt. Valamennyi ügylet éven belüli lejáratú. 2015. szeptember 23-tól új elemmel bővült a jegybanki eszköztár: a három hónapos betét lépett érvénybe az MNB irányadó eszközeként az eddigi kéthetes betét helyett. Állománya az év végére közel 3000 milliárd forintra nőtt. Az új három hónapos betét fix kamatozású eszköz, melyet korlátlan mennyiségben, fix kamatú tenderen értékesít az MNB, kamatlába megegyezik a jegybanki alapkamattal. A kéthetes jegybanki betét mint a banki likviditáskezelést szolgáló instrumentum a továbbiakban is az eszköztár részét képezi. Az eszközt mennyiségi korlátozás mellett, változó kamatú tenderen értékesíti az MNB. A kéthetes betét állománya – a mennyiségi korlátozás miatt – 2015 végére 958,1 milliárd forintra (4125,3 milliárd forinttal) csökkent. Az overnight betétek állománya 172,6 milliárd forinttal volt kevesebb 2015 végén, mint 2014 végén.

4.8. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	–4 957 751	–3 366 700	1 591 051
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	–48 596	–51 416	–2 820
	Összesen	–5 006 347	–3 418 116	1 588 231

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek a 2014 végi 5006,3 milliárd forintról 3418,1 milliárd forintra csökkentek 2015. december 31-re. Ezen belül a nettó forintpozíció 1591,1 milliárd forinttal javult, a 2015 végi állomány 3366,7 milliárd forint nettó kötelezettséget mutatott. A kéthetes betétek leépítése jelentős mértékben járult hozzá a pozíció javulásához, és ugyanebbe az irányba hatott az overnight betétek csökkenése, valamint a hitelintézeteknek nyújtott NHP refinanszírozási hitelek és az értékpapírral fedezett hitelek állományának emelkedése. Ezt a hatást azonban ellensúlyozta az új három hónapos betétek állománynövekedése.

A nettó devizakötelezettségek 2,8 milliárd forinttal csökkentek 2014 végéhez képest, állományuk 2015. december 31-én 51,4 milliárd forint volt. A hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek nettó állománya a lekötött devizabetétek állományán túl a velük kötött és az időszak végén nyitott devizaswap ügyleteket foglalta magába. A belföldi hitelintézetek által az MNB-nél kamatozó betétszámlán elhelyezett devizák összesített állománya 19,3 milliárd forinttal volt több 2015. december 31-én 2014 végéhez viszonyítva. A jegybanki eurolikviditást nyújtó swapeszközök – összevont nettó egyenlegüknek megfelelően – 2014 végén a követelések között, 2015 végén a kötelezettségek között kerültek kimutatásra. Míg 2014 végén az egynapos, kéthetes és három hónapos eszközök iránt volt meglehetősen nagy az igény (összesen 1,5 milliárd euro), addig 2015 végére ez az érdeklődés alábbhagyott, csak az egyhetes eszközök iránt jelentkezett 0,5 milliárd eurós kereslet. A 2014-ben megszüntetett, az NHP III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki devizacsere eszköz kinnlevő állománya a 2014 végi 581 millió euróról – lejáratok miatt – 473 millió euróra csökkent 2015 végére. A lakossági devizahitelek kivételéhez szükséges deviza mennyiségét – a Monetáris Tanács 2014. szeptemberi döntése értelmében – az MNB biztosította a bankrendszer számára. Az ezzel kapcsolatban a hitelintézetekkel kötött devizaswap, és kamatozó devizaswapügyletek összesített állománya 2015. december 31-én euróra átszámítva 5,9 milliárd volt. A svájci frank devizaswap ügyletek a II. negyedév folyamán lejártak.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
1.	– 1 éven belüli	2 263	6 962	4 699
2.	– 1–5 éves	8 237	0	–8 237
3.	– 5 éven túli	0	0	0
4.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések (1+2+3)	10 500	6 962	–3 538
5.	– 1 éven belüli	23 435	52 445	29 010
6.	– 1–5 éves	35 661	5 933	–29 728
7.	– 5 éven túli	0	0	0
8.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek (5+6+7)	59 096	58 378	–718
9.	Nettó devizapozíció (4–8)	–48 596	–51 416	–2 820

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Aranykészlet	30 689	30 117	–572
	IMF szabad kvóta	27 714	29 353	1 639
	Devizabetét	958 795	1 020 443	61 648
	Deviza-értékpapírok	9 570 568	8 305 698	–1 264 870
	Deviza-repoügyletek állománya	226 721	51 364	–175 357
II.1.	Arany- és devizatartalék	10 814 487	9 436 975	–1 377 512

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2015. december 31-én 9437 milliárd forint volt, ez 1377,5 milliárd forinttal alacsonyabb az előző év végénél.

A deviza-értékpapírok 2015. december 31-i állományából mindössze 90,7 milliárd forint értéket (összesen 1,1 százalékot) képviseltek a külső vagyongazdálkodóknak adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

Állományok euróban

millió euro

Mérlegssor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Aranykészlet	97	96	-1
	IMF szabad kvóta	88	94	6
	Devizabetét	3 045	3 259	214
	Deviza-értékpapírok	30 393	26 526	-3 867
	Deviza-repoügyletek állománya	720	164	-556
II.1.	Arany- és devizatartalék	34 343	30 139	-4 204

A forint hivatalos árfolyama 2014. december 31-én 314,89 forint/euro, 2015. december 31-én 313,12 forint/euro volt.

2015-ben a legjelentősebb tartaléknövelő tétel továbbra is az Európai Bizottságtól érkező euro transzferek nettó állománya volt, emellett a hitelintézeteknek monetáris politikai céllal nyújtott swapok lejáratára és a keresztárfolyamok változása miatt is nőtt az állomány. Csökkentették viszont a devizatartalék állományát: a lakossági devizahitelek forintosításához nyújtott kamatozó devizaswapok egy részének lezárása; az ÁKK adósságkezeléssel kapcsolatos és egyéb műveletei; a MÁK devizabefolyásainak és -kifizetéseinek nettó egyenlege; a rövid fedezett betétállomány változása. Mindezek együttes hatására a devizatartalék euróban kifejezett nagysága 4,2 milliárd euróval csökkent 2015. december 31-re.

4.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérlegssor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések	3 894	5 345	1 451
	Munkavállalói lakás- és személyi kölcsönök	1 154	2 061	907
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	5 048	7 406	2 358
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-3 732	-5 308	-1 576
I.3.	Egyéb forintkövetelések	1 316	2 098	782

A felügyeleti tevékenységből származó követelések a felügyeleti díjakat, valamint a bírságokat tartalmazzák. Ezek túlfizetésekkel korrigált állománya 5,3 milliárd forint volt 2015. december 31-én, melynek 99,3 százalékára – az MNB belső szabályozásának megfelelően – értékvesztés került elszámolásra. Az MNB által munkavállalóknak nyújtott személyi kölcsönök és kamatkedvezményes lakáskölcsönök együttes állománya 2015. december végén 2,1 milliárd forint volt.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	362 018	383 432	21 414
	Adósságtörlesztési céllal visszavásárolt kötvények	7 265	0	-7 265
	Külföldi befektetési jegyekből származó követelés	0	15 796	15 796
	Külföldi fedezeti ügyletek*	68 720	96	-68 624
	Egyéb	500	83	-417
II.4.	Egyéb devizakövetelések	438 503	399 407	-39 096

*A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 5,9 százalékos gyengülése miatt nőtt.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvényekből az utolsó 2015 októberében lejárt, a 7,3 milliárd forintos csökkenés emiatt következett be.

A befektetési jegyből származó követelések soron jelent meg devizatartalékba nem sorolt kínai renminbi befektetési jegyek piaci értéken kimutatott állománya. Az ügyletre az MNB által meghirdetett Jegybanki Renminbi Program keretében került sor, melynek első fázisában – közvetett módon – a BIS-től kerültek beszerzésre a befektetési jegyek.

A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában. A swap ügyletek 2015 végi 25,1 milliárd forintos nettó kötelezettségállománya a VII.3. Egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

4.11. EGYÉB BETÉTEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	25 910	38 818	12 908
	Egyéb kötelezettségek	6 162	8 161	1 999
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	32 072	46 979	14 907

A nemzetközi pénzügyi intézmények betétei döntően az Európai Bizottság forintbetétét tartalmazzák.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Kötvények	21 686	0	–21 686
	Passzív repoügyletek	125 956	0	–125 956
	IMF-betétek	733 981	777 395	43 414
	Külföldi betétek és hitelek	158 821	129 834	–28 987
	Külföldi fedezeti ügyletek*	0	25 144	25 144
	Egyéb kötelezettségek	383	1 068	685
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 040 827	933 441	–107 386

* A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben. Továbbá a 2014 végi 68 720 millió forintos egyenleg (nettó követelésállomány) előjelének megfelelően a II.4. Egyéb devizakövetelések soron szerepel.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2015. december 31-re 107,4 milliárd forinttal 933,4 milliárd forintra mérséklődött. Jelentős mértékű csökkenéssel járt a 2014. végi – hitelintézetekkel kötött swapokhoz euroforrást biztosító – passzív repoállomány kifutása. A külföldi betétek 29 milliárd forintos állománycsökkenését a piaci értékelésbe bevont határidős ügyletek volumenének visszaesése okozta, ami az ügyletek piaci értékkülönbszetének pénzügyi rendezésére szolgáló mark to market betétek állományának változásában mutatkozott meg. További 21,7 milliárd forintos állománycsökkenést okozott a külföldön korábban kibocsátott utolsó MNB-kötvények októberi lejáratára. Az előbbiekkal ellentétes irányú változást idézett elő az IMF-betétek állományának növekedése, ami egyrészt a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított gyengülése, másrészt az évente egyszer (áprilisban) esedékes, az IMF által közölt hivatalos árfolyamra történő átállás miatt következett be.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	– 1 éven belüli	668 484	539 056	–129 428
	– 1–5 éves	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
	– lejárat nélküli	372 343	394 385	22 042
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 040 827	933 441	–107 386

A lejárat nélküli kötelezettség sor csaknem teljes egészében az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből (SDR-allokáció) származó tartozást foglalja magába 991,1 millió SDR értékben, a növekedést az ártértékelés okozta.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
1.	– USD	12 154	13 853	1 699
2.	– EUR	273 006	147 729	–125 277
3.	– JPY	21 686	0	–21 686
4.	– SDR	393 726	437 140	43 414
5.	– Egyéb	340 255	309 575	–30 680
6.	Egyéb devizakötelezettségek	1 040 827	908 297	–132 530

Az egyéb soron szereplő 309,6 milliárd forintos 2015. év végi állomány az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezetét tartalmazza. Az SDR-ben denominált tételek 43,4 milliárd forintos növekedését a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 5,9 százalékos gyengülése indokolta. Az euróban denominált tételek 125,3 milliárd forintos csökkenése döntően a rövid fedezett repoállomány visszaesésével magyarázható.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (40,3 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (9,6 milliárd forint külföldi és 57,2 milliárd forint belföldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások összesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Értéktár Program eszközei	Bankjegy- és érme-gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása								
2014.12.31.	11 271	37	27 744	15 012	0	238	1 362	55 664
Üzembe helyezés/ Beszerzés	1 087	66	357	1 244	8 867	2	-1 040	10 583
Selejt	-353	-2		-1				-356
Eladás			-1	-70				-71
Térítés nélküli eszközátadás				-678				-678
Egyéb csökkenés/ Átsorolás						-1		-1
2015.12.31.	12 005	101	28 100	15 507	8 867	239	322	65 141
Értékcsökkenés részletezése								
2014.12.31.	9 896	0	3 859	9 482	0	0	0	23 237
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	676		867	1 128				2 671
Állományból történő kivezetés	-348			-700				-1 048
2015.12.31.	10 224	0	4 726	9 910	0	0	0	24 860
Nettó érték								
2014.12.31.	1 375	37	23 885	5 530	0	238	1 362	32 427
2015.12.31.	1 781	101	23 374	5 597	8 867	239	322	40 281
Változás	406	64	-511	67	8 867	1	-1 040	7 854

2015-ben az Értéktár Program keretében összesen 8,9 milliárd forintos műkincsbeszerzés történt. Az állami tulajdonban lévő vagyonekezt ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó értéke 2015. december 31-én 66 millió forint volt.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2014.12.31.	2015.12.31.	2014.12.31.	2015.12.31.	2014	2015
BIS	1,43	1,43	7294	7888	650	761
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			13,5	13,5		
Európai Központi Bank	1,38	1,38	1764	1754	–	–
<i>ezer EUR</i>			5601	5601		
SWIFT	0,02	0,03	3	15	0	0
<i>ezer EUR</i>			8,6	46,4		
Befektetések összesen			9061	9657	650	761
*Az adott évben pénzügyileg rendezett osztalék.						

2015 májusában az MNB a meglévő 17 darab SWIFT részvénye mellé további 11 darab részvényt vásárolt összesen 38 ezer euro értékben.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2015. december 31-én

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	268 222	268 222	2,4778
Deutsche Bundesbank	1 948 209	1 948 209	17,9973
Eesti Pank	20 871	20 871	0,1928
Central Bank of Ireland	125 646	125 646	1,1607
Bank of Greece	220 094	220 094	2,0332
Banco de España	957 028	957 028	8,8409
Banque de France	1 534 900	1 534 900	14,1792
Banca d'Italia	1 332 645	1 332 645	12,3108
Central Bank of Cyprus	16 378	16 378	0,1513
Latvijas Banka	30 537	30 537	0,2821
Lietuvos banka	44 729	44 729	0,4132
Banque centrale du Luxembourg	21 975	21 975	0,2030
Central Bank of Malta	7 015	7 015	0,0648
De Nederlandsche Bank	433 379	433 379	4,0035
Oesterreichische Nationalbank	212 506	212 506	1,9631
Banco de Portugal	188 723	188 723	1,7434
Banka Slovenije	37 400	37 400	0,3455
Národná banka Slovenska	83 623	83 623	0,7725
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005	136 005	1,2564
Euroövezetbeli NKB-k összesen	7 619 885	7 619 885	70,3915
Bulgarian National Bank	92 987	3 487	0,8590
Česká národní banka	174 012	6 525	1,6075
Danmarks Nationalbank	161 000	6 038	1,4873
Hrvatska narodna banka	65 199	2 445	0,6023
Magyar Nemzeti Bank	149 363	5 601	1,3798
Narodowy Bank Polski	554 565	20 796	5,1230
Banca Națională a României	281 710	10 564	2,6024
Sveriges riksbank	246 042	9 227	2,2729
Bank of England	1 480 244	55 509	13,6743
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	3 205 122	120 192	29,6085
Összes NKB	10 825 007	7 740 077	100,0000

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 28 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, illetve tőkeemelés során.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB mint euroövezeten kívüli jegybank nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2015. december 31-én a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 5,6 millió euro (1,8 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2014.12.31.	2015.12.31.	2014.12.31.	2015.12.31.	2014	2015
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	8 927	10 627	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	575	575	52	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	–	–
MARK Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő Zrt. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	21 700	21 700	0	0
MNB-Jóléti Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	100,0	100,0	50	75	–	–
MNB-Biztonsági Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	100,0	100,0	200	200	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	9 779	9 779	0	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,2	0,2	7	7	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	6,9	75,7	321	13 543	39	36
Befektetések összesen			42 252	57 199	91	36

* Az adott évben pénzügyileg rendezett osztalék.

Belföldi befektetések részesedései

millió forint

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2015.12.31.	2015.12.31.
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
MARK Zrt.	MARK Ingatlan Zrt. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	200
MNB-Biztonsági Zrt.	QUALITAS-Védelmi Tanácsadó Kft. 1123 Budapest, Alkotás utca 50. C. ép. V. em.	100,0	140
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	167
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,7	1 823
KELER KSZF Zrt.	KELER Energy Luxembourg S.á.r.l. L–2310 Luxembourg, Ave Pasteur 16.	100,0	20 000 EUR
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	1 823

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, adó- és zárjegyeket, értékpapírokat állít elő hazai és külföldi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések, jelentős beruházások lehetővé teszik a forintbankjegyek és okmányok vevői igényeket kielégítő korszerű, biztonságos gyártását. A társaság kiemelt stratégiai célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és kiváló minőségben történő gyártása, valamint a versenyelőnyökre építve a bankjeggyártástól eltérő ágazatokban a fokozott piaci megjelenés. E célrendszer hosszú távon biztosíthatja a Pénzjegynyomda növekedési pályán tartását, valamint a tulajdonosi érték megőrzését és növelését. 2015 márciusában az MNB Igazgatósága a Pénzjegynyomda 8927 millió forintos alaptőkéjének 1,7 milliárd forinttal történő felemeléséről döntött, melynek alapján 2015. március végéig 425 millió forint, 2015. július végén pedig további 1275 millió forint pénzbeli hozzájárulásra került sor. Az alaptőke-emelésből a társaság 600 millió forintot a leányvállalata (Diósgyőri Papírgyár Zrt., DIPA Zrt.) 3596 millió forintos alaptőkéjének emelésére fordított a kiváló minőségű bankjegypapír-gyártás és a bankbiztonsági beruházások megvalósításához. A fennmaradó 1,1 milliárd forint a bankjegykibocsátás kockázatának csökkentése érdekében szükséges gépparkfejlesztést és a hologramtechnológia módosítását, korszerűbbé tételét szolgálta a Pénzjegynyomdánál. A társaság az MNB Igazgatóságának jóváhagyását követően a bankjeggyártás technológiai fejlesztésével összhangban jelentkező helyigény kielégítése céljából 2015 júniusában ingatlan megvásárlásával új külső telephelyet létesített. Az új helyszínen 2015 decemberétől fokozatosan megvalósuló költözési ütemezés szerint a kártyagyártást, megszemélyesítést, az Erzsébet-utalvány-nyomtatást, valamint az adó- és zárjegyek előállítását végzi a társaság. A **DIPA** elsődleges feladata – a tulajdonosi kiszolgálás prioritásával – a hazai bankjegy alappapírok megfelelő minőségű, mennyiségű és határidőre történő kibocsátása. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi, magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegy alappapíron túl a DIPA állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének alappapírját, illetve jegy alappapírokat, továbbá számos ország útlevelét, különböző okmányok alappapírját, amelyekhez komplex megoldásokat biztosít. A társaság nemzetközi viszonylatban is törekszik erősíteni a hagyományokra és innovatív megoldásokra alapozott vevői elismerését, és stabilizálni, illetve növelni elért eredményeit, ezáltal biztosítani a tulajdonos számára a hatékonyan működő befektetést.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalomhoz szükséges forgalmi pénzürmék és az MNB által kibocsátott emlékpénzürmék előállítása. A társaság szabad kapacitása-inak hasznosításával saját érmeprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlék- és exporttermeket gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmeket, gyűjtői célú bankjegyeket, a saját kibocsátású érmekeket és befektetési arany-termékeket.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.** (PSFN Kft.) alapvetően a válságba került pénzügyi intézmények piacról történő rendezett kivezetésével kapcsolatos feladatokat látja el. Amennyiben egy intézmény stabilitása megrendül, vagy súlyosan megsérti a prudens működés szabályait, és a Felügyelet kivételes intézkedés alkalmazása mellett dönt, a PSFN Kft. feladata az intézmény rendes működésének irányítása és helyreállítása érdekében eljáró felügyeleti biztosok kijelölése és munkájuk támogatása. Ha pedig az intézménynél valamely fizetéseképtelenségi eljárás lefolytatása elkerülhetetlen, akkor a PSFN Kft. felszámolási eljárás vagy végelszámolási eljárás keretében gondoskodik a megszüntetéséről. Az eljárás alá vont intézmények körének bővülésével a PSFN Kft. dolgozói létszámát és infrastruktúráját fokozatosan fejleszteni kellett, egyidejűleg újfajta válságkezelési megoldások kidolgozására is sor került. 2015-ben a PSFN Kft. eljárásai között a befektetési szolgáltatókkal kapcsolatos felszámolási tevékenység is megjelent a kiemelt figyelmet kapott három eljárás (Buda-Cash Zrt., Quaestor Értékpapír Zrt., Hungária Értékpapír Zrt.) kapcsán, melynek specifikumai új kihívások elé állították a társaságot. Hosszabb távon a PSFN Kft. stratégiai célja egy olyan innovatív szakmai szemléletmód és eljárásrendszer kialakítása, amely példaértékkel bírhat a piacon működő és szabálykövető eljárásra törekvő fizetéseképtelenségi eljárásokat bonyolító vállalkozások számára.

A **Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő (MARK) Zrt.** elsődleges célja, hogy felgyorsítsa a magyar bankrendszer rossz minőségű kereskedelmi ingatlanhiteleinek leépítését. Az eszközkezelő a bankoknál lévő problémás, nem (stabilan) teljesítő kereskedelmi ingatlan-hitelfortfóliók átvételével megszabadítja a bankrendszert a rosszul teljesítő eszközeitől. 2015. második félévében a MARK operatív építkezése befejeződött, így 2016 elején készen áll a banki portfóliók átvételére. Fontos mérföldkő volt a MARK történetében az eszközvásárlási módszertanának Európai Unió általi elfogadása. 2015. október 21-én a részletes módszertant tartalmazó notifikáció hivatalosan is benyújtásra került a Bizottság számára, mely eredményeként a várható 2016. februári pozitív brüsszeli döntést követően a MARK megkezdheti az eszközvásárlási tevékenységét, precedenst teremtve, mint az első piaci alapon működő és piaci áron vásárló európai uniós eszközkezelő. Ezáltal már 2016 végére számottevően csökkenhet a nemteljesítő vállalati hitelek aránya a bankrendszerben, így erősödik a pénzügyi intézmények stabilitása, hitelezési képessége és hajlandósága, amely jelentősen hozzájárulhat Magyarország befektetői megítélésének további javulásához és egyaránt kedvezne az ország versenyképességének. A MARK Zrt. hatékonyan és célzottan hajtja végre az MNB makroprudenciális alapfeladatát, a rossz kereskedelmi ingatlanportfóliókat vásárló programja jelentősen felgyorsítja a banki mérlegek tisztítását. A cél, hogy egy sikeres precedens szülessen a MARK működésével, aminek következtében a jegybankra való ráutaltság megszűnne és működése középtávon piaci alapokra helyeződne – többek között a jelenlegi jegybanki áthidaló finanszírozás piacról történő refinanszírozásával.

Az **MNB-Jóléti Humán Szolgáltató és Üzemeltető Kft.** feladata az MNB tulajdonában álló Tiszaroffi Képzési és Szabadidőközpont fenntartása és üzemeltetése, valamint az MNB által meghatározott üdültetési és egyéb szolgáltatások – konferenciák, oktatások, továbbképzések, kihelyezett testületi ülések – nevezett helyszínen történő, magas színvonalú biztosítása. Továbbá a társaság üzemelteti a munkahelyi büféket az MNB munkavállalói számára, valamint az MNB, mint tulajdonos részére egyéb szolgáltatásokat is nyújt (pl. catering, Teátrum-üzemeltetés). A befektetés könyv szerinti értéke 2015-ben 50 millió forintról 75 millió forintra módosult az év közbeni 20 és 70 millió forintos törzstőkeemelések, valamint a várható veszteség alapján elszámolt 65 millió forintos értékvesztés hatására.

Az **MNB-Biztonsági Zrt.** – a megkötött Szolgáltatási szerződésnek megfelelő tartalommal – 2015. március 1-jétől kezdte meg tényleges élőerős őrzés-védelmi tevékenységét. Ennek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrrel történő – élőerős őrzés-védelmét, továbbá részt vesz a pénz- és értékszállítási, valamint a pénzzállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB-Biztonsági Zrt. a fegyveres biztonsági őrrel végzett alaptevékenységén túl, a jegybank részére őrzés-védelmi és rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát. A társaság – a fegyveres biztonsági őr, valamint a személy- és vagyonőri tevékenység szétválasztására – 2015. november 6-án megalapította a 100%-os tulajdonát képező **Qualitas-Védelmi Kft.**-t, amely tényleges tevékenységét várhatóan 2016. április 1-jén kezdi meg. Az MNB-Biztonsági Zrt. az MNB-n kívül álló, harmadik fél számára nem nyújt szolgáltatást.

A megnövekedett őrzés-védelmi feladatok sikeres végrehajtásának elengedhetetlen feltétele az őrlétszám további emelése, azaz a magas színvonalon kiképzett, és speciális szaktudással rendelkező (pl. a személy- és csomagellenőrzéshez szükséges új berendezések kezelésére feljogosított) őrszemélyzet biztosítása, amelyhez az állomány adott részének felkészítése és vizsgáztatása sikeresen megtörtént.

A **GIRO Zrt.** jegybanki tulajdonba kerülésével az MNB-nek lehetősége nyílt közvetlenül érvényesíteni az elektronikus pénzforgalom fejlesztésére irányuló elképzeléseit. A társaság üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert. Stratégiájában kiemelt célként szerepel a stabil, biztonságos működés; a jelenlegi elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése; új elszámolásforgalmi szolgáltatások bevezetése; valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. Ezzel összhangban a társaság 2015 januárjától 20 százalékkal csökkentette az elszámolásforgalmi tranzakciók díját, majd 2016 januárjában újabb díjcsökkentést hajtott végre, melynek eredményeként a bankközi átutalások díja összességében 27 százalékkal lett alacsonyabb a jegybanki tulajdonszerzés előtti árakkal összehasonlítva. További fontos fejlesztés volt az év során, hogy 2015 szeptemberétől a napközbeni elszámolás ciklusainak száma 10-re emelkedett. A ciklussűrítés tovább gyorsítja a pénzforgalmat, így a kedvezményezettek hamarabb juthatnak pénzükhöz, a vállalati szektor számára pedig hatékonyabb likviditáskezelést tesz lehetővé. A **GIRO Zrt.** 100%-os tulajdonában álló **BISZ Zrt.** által működtetett Központi Hitelinformációs Rendszerben (KHR) az év során sikeresen megtörtént a lakossági jelzáloghitelek elszámolásához és forintosításához kapcsolódó változások átvezetése, valamint a Családi Csődvédelmi Szolgálat bevezetéséhez szükséges KHR fejlesztések is megvalósultak.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt.**-ben az MNB 2015 decemberében 75,7 százalékos, vagyis minősített többséggel rendelkező tulajdonossá vált. A BÉT meghatározó tulajdonosaként a magyar jegybank célja a megfelelő méretű és hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása Magyarországon. A társaság új stratégiájának kialakításakor ennek megfelelően a hazai tőkepiac fejlesztése kap hangsúlyt. A befektetői bázis szélesítését, valamint a hazai tőzsde keresleti-kínálati és likviditási feltételeinek vonzóbbá tételét célzó stratégia egy egészségesebb szerkezetű pénzügyi rendszer kialakításához, a kamattranzmisszió javításához, és a tőzsdén jegyzett vállalatok átláthatóságának biztosítása révén a gazdaság további kifehéredéséhez járulhat hozzá. Mivel a társaság kisebbségi részesedéssel rendelkezik a **KELER Zrt.**-ből és a **KELER KSZF Zrt.**-ből álló **KELER Csoportban**, így a BÉT többségi tulajdonosaként az MNB a **KELER Csoportban** is stratégiai tulajdonrészt szerzett. A **KELER Csoport** a magyar értékpapírpiacon kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármely, Magyarországon kibocsátott, dematerializált értékpapírral végzett ügyletet.

Belföldi befektetések saját tőkéje

Az Éves jelentés elkészítésekor a rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerepelnek a következő táblázatban.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Saját tőke
	2015.12.31.	2015.12.31.	2015.12.31.	2015.12.31.
Pénzjegynyomda Zrt.	10 627	2 768	1 345	14 740
Magyar Pénzverő Zrt.	575	528	243	1 346
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	50	3	0	53
MARK Zrt.	200	21 519	-917	20 802
MNB-Jóléti Kft.	140	0	-61	79
MNB-Biztonsági Zrt.	200	-40	228	388
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	5 644	758	8 898
KELER Zrt.	4 500	21 404	1 495	27 399
KELER KSZF Zrt.	1 823	3 575	282	5 680
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	4 931	501	5 973

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2015.12.31.	2015.12.31.
Pénzjegynyomda Zrt.	1 182	446
Magyar Pénzverő Zrt.	2	23
MNB-Jóléti Kft.	110	58
MNB-Biztonsági Zrt.	671	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	1
KELER Zrt.	0	3
Összesen	1 965	531

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak. A Pénzjegynyomdával szembeni követelés alapanyagra történő előlegnyújtásból, a kötelezettség legyártott bankjegyek kiszámlázásából származik. Az MNB-Jóléti Kft.-vel szembeni követelés beruházáshoz és üzemeltetéshez kapcsolódó előlegnyújtáshoz, az MNB-Biztonsági Zrt.-vel szembeni követelés tőkerendezéshez kapcsolódik.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegsor	Megnevezés	2014.12.31.	Évközi változások		2015.12.31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés (+)	Felhasználás/ visszaírás (–)	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	1 455	5 914	–1 384	5 985
I.3.	Egyéb forintkövetelések	3 732	1 577	–1	5 308
II.4.	Egyéb devizakövetelések	18	1	–1	18
III.	Befektetett eszközök	55	65	0	120
III.	Egyéb eszközök	22	0	–13	9
VIII.	Kötelezettségek	4 267	644	–2 933	1 978
	– peres ügyek	1 718	552	–1 174	1 096
	– származékos ügyletek	2 444	28	–1 728	744
	– kötvénykölcsönzés	105	64	–31	138
	Összesen	9 549	8 201	–4 332	13 418

A céltartalék és értékvesztés állománya 2015-ben nettó értékben 3869 millió forinttal 13 418 millió forintra emelkedett.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelésekre — a várható megtérülés alapján — 5985 millió forint értékvesztés volt indokolt 2015. december 31-én, a 2014 végi állapothoz képest összességében 5914 millió forint értékvesztés képzésére, valamint 1384 millió forint értékvesztés visszaírására került sor.

A felügyeleti tevékenységből származó követelésekre a negyedéves minősítések alkalmával összesen 1577 millió forint értékvesztésképzés, egyéb forintkövetelésekre pedig 1 millió forint értékvesztés visszaírás történt 2015-ben.

Az egyéb devizakövetelésekre képzett értékvesztés az ártértékelés miatti 1-1 millió forintos képzés, illetve visszaírás következtében nem változott.

A befektetett eszközökre 65 millió forintos értékvesztés-képzés történt az MNB-Jóléti Kft.-ben lévő befektetéshez kapcsolódóan a számviteli politika alapján, az év végi minősítéskor előzetesen várható veszteségnek megfelelően.

Az egyéb banküzemi eszközök esetében a követelések megtérülése, illetve leírása 13 millió forint értékvesztés-visszaírást, -felhasználást indokolt 2015 végén.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre 1096 millió forint céltartalék megképzése volt indokolt 2015. december 31-én, így a 2014 végi állapothoz képest összességében 552 millió forint céltartalék képzésére, valamint 1174 millió forint céltartalék felszabadítására került sor.

Az egyéb célú származékos ügyletekre – a piaci értékben bekövetkező változások miatt – 28 millió forint céltartalékképzés mellett 1728 millió forint céltartalék felszabadítására került sor 2015 folyamán.

A nemzetközi értékpapír-kölcsönzési szerződések szerint a kapott fedezet értékpapírokba való – ügynökök általi – befektetéséből származó esetleges veszteség teljes egészében az MNB-t terheli. Erre a veszteségre mint jövőbeni kötelezettségre – az óvatosság elvéből adódóan – céltartalékot kell képezni. A 2014. év végi 105 millió forintos kötvénykölcsönzésre elszámolt céltartalék-állomány egyenlege 138 millió forintba emelkedett 2015. december 31-re, aminek háttérében a céltartalékképzés alapjául szolgáló értékpapírok kedvezőtlenebb piaci megítélése áll.

4.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	Bankügyletek miatt	111 765	95 500	-16 265
	Belső gazdálkodás miatt	239	197	-42
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	112 004	95 697	-16 307
	Bankügyletek miatt	30 969	30 806	-163
	Belső gazdálkodás miatt	485	238	-247
X.	Passzív időbeli elhatárolások	31 454	31 044	-410

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2014.12.31.	Évközi változás	2015.12.31.
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	36 057	27 360	63 417
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	517 984	-205 385	312 599
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	54 477	-25 967	28 510
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	27 360	17 092	44 452
XI.	Saját tőke	645 878	-136 900	458 978

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az MNB tv. szerint az MNB osztalékfizetéséről az igazgatóság határoz. Az igazgatóság döntése alapján az MNB a 2015. évi 94,5 milliárd forint eredményből 50 milliárd forint osztalékot fizet, így 2015. december 31-én az MNB mérleg szerinti eredménye 44,5 milliárd forint.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.16. pontot.

A mérlegben a IX. Banküzem egyéb forrásai soron kimutatott növekedés abból származik, hogy itt jelenik meg az igazgatóság által a 2015. évi beszámolóval jóváhagyott osztalék összege a pénzügyi rendezés időpontjáig.

4.16. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2014.12.31.	2015.12.31.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	517 984	312 599	-205 385
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	54 477	28 510	-25 967
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	572 461	341 109	-231 352

A forint hivatalos árfolyama 2015-ben 296,1 és 321,34 forint/euro közötti intervallumban mozgott. Legalacsonyabb értékét április közepén vette fel, a legmagasabbat január közepén. A 2014. december 31-i árfolyamhoz képest 0,6 százalékos erősödés következett be, 2015. december 31-én az árfolyam 313,12 forint/euro volt. Az átlagos bekerülési árfolyam 4,75 forinttal 298,17 forint/euróra gyengült. Mindezek következtében a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése az előző év végéhez képest kisebb volt (21,47 forint/euróról 14,95 forint/euróra csökkent), így a devizatételek hivatalos és átlagos bekerülési árfolyamon számított értékének különbözetéből adódó forintárfolyam kiegyenlítési tartalék egyenlege 205,4 milliárd forinttal 312,6 milliárd forintra változott.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az amortizáció bevezetése következtében 2014 végétől a piaci érték és az amortizált bekerülési érték különbségeként határozható meg. 2015. december 31-én az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaci értékkülönbözete 28,5 milliárd forint egyenleget mutatott.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

forint/euro

Dátum	MNB hivatalos devizaárfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam
2014.12.31.	314,89	293,42
2015.12.31.	313,12	298,17
Időszaki átértékelődés*		
2014-ben	-6,1%	
2015-ben	0,6%	

* Magyarázat: + felértékelődés / – leértékelődés.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletekből származó kötelezettségek a kapcsolódó követelésekkel

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2014.12.31.			2015.12.31.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	1 706 451	1 706 451	1 579	2 634 171	2 634 171	17 976
2.	Kötvényfutures ügyletek	0	253 725	-842	0	33 695	-19
3.	Devizaswap- és termin ügyletek	4 545 709	4 478 330	62 573	3 478 755	3 501 907	-22 971
4.	Kamatkozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	3 323 474	3 384 534	-123 142	3 291 513	3 351 549	-187 442
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	9 575 634	9 823 040	-59 832	9 404 439	9 521 322	-192 456
6.	CDS-ügyletek	188 934	188 934	-1 578	187 872	187 872	-716
7.	Devizaswap és termin ügyletek	3 149	3 154	-9	25 163	25 162	-18
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7)	192 083	192 088	-1 587	213 035	213 034	-734
9.	Összesen (5+8)	9 767 717	10 015 128	-61 419	9 617 474	9 734 356	-193 190

A táblázat teljes körűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap, kamatozó devizaswap- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswapügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíción a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek a Monetáris Tanács által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek. Továbbá az MNB 2015 során folytatta a kamatswapügylet tenderek lebonyolítását a belföldi hitelintézetekkel, az elfogadott ügyletek nagyobb része 1-5 éven belüli, közel 10 százaléka 10 éves lejáratú.

A kötvényfutures ügyletek a tartalékportfóliók durationjét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap- és terminügyletek a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli devizacsere-ügyletek.

A kamatozó devizaswapügyletek állományából 2015. december 31-én 20 százalékot képviseltek a 2013. februárban és novemberben kötött, tízéves lejáratú tőkecsere nélküli ügyletek.

A CDS-ügyletek (hitel-nemfizetési swap) között két referencia-értékpapír hitelkockázatának csökkentése érdekében kötött ügyletek szerepelnek 2016. évi lejáratokkal.

Az egyéb célú devizaswap- és terminügyletek devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli (1–2 hónapos lejáratú) devizacsere-ügyletek.

A származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
	– 1 éven belüli	5 128 008	4 884 234	–243 774
	– 1–5 év	2 795 580	1 988 576	–807 004
	– 5 éven túli	1 899 452	2 648 512	749 060
1.	Fedezeti ügyletek	9 823 040	9 521 322	–301 718
	– 1 éven belüli	3 154	213 034	209 880
	– 1–5 év	188 934	0	–188 934
	– 5 éven túli	0	0	0
2.	Egyéb célú származékos műveletek	192 088	213 034	20 946
3.	Összesen (1+2)	10 015 128	9 734 356	–280 772

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
1.	NHP fennmaradó lehívható hitelkeret	43 747	185 609	141 862
2.	Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	3 557	1 564	–1 993
3.	Garanciák	1 634	1 763	129
4.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	11	15	4
5.	Összesen (1+2+3+4)	48 949	188 951	140 002

A Növekedési Hitelprogrammal kapcsolatosan az MNB mérleg alatti kötelezettséggként tartja nyilván az eredetileg NHP+ keretében allokált, de a bankok kérésére mind az NHP I. pillér folytatásában és mind az NHP+ pillérben felhasználható, még rendelkezésre álló keretet.

A peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség a céltartalékképzés alá vont perek nyilvántartására szolgál. A perek nagy része a felügyeleti tevékenységhez kötődik, melyek bírsághatározatok ellen indított, illetve kártérítési pereket foglalnak magukban.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2015-ben az MNB 1 darab garancia alól mentesült, a növekedés árfolyamváltozás következménye.

Értékpapír-ügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2014.12.31.	2015.12.31.	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	613 892	555 761	–58 131
	– elszámolóházon keresztül (garantált)	35 093	48 037	12 944
	– ügynökön keresztül (fedezettel)	578 799	507 724	–71 075
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	126 627	96 973	–29 654
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	– bekerülési értéke	471 300	432 792	–38 508
	– piaci értéke	471 196	432 654	–38 542
4.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	203 861	51 006	–152 855
5.	Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	113 338	0	–113 338

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2014	2015	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	–24 575	–3 551	21 024
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	–51 276	–89 341	–38 065
(I.3.+II.1.+II.4.)—(X.3.+XI.3.)	Egyéb	84 354	122 537	38 183
	Nettó kamateredmény	8 503	29 645	21 142
	Forint-értékpapírok	611	485	–126
	Deviza-értékpapírok	–99 952	–91 024	8 928
	Származékos ügyletek*	4 575	18 218	13 643
	Egyéb	–16	–27	–11
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	–94 782	–72 348	22 434
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	–86 279	–42 703	43 576

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2015-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 42,7 milliárd forint veszteség volt, ami a 2014. évi 86,3 milliárd forintos veszteséghez képest 43,6 milliárd forint eredményjavulást jelent.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 21,1 milliárd forinttal javult, elsősorban a jegybanki átlagos alapkamat csökkenése miatt.

Az eredményt javították:

- a jegybanki irányadó instrumentumra (2015. szeptember 22-ig a kéthetes pénzügyi forintbetét, azt követően a három hónapos forintbetét után) fizetett 50,8 milliárd forinttal alacsonyabb kamatráfordítás;
- a központi költségvetés forint- és devizabetétei után fizetett, az előző évinél összesen 19,6 milliárd forinttal alacsonyabb kamat a csökkenő forint- és devizakamatok, valamint az alacsonyabb forint betétállomány hatására;
- a központi költségvetéstől származó kamatbevételek 1,4 milliárd forintos emelkedése a magyar állam által korábban kibocsátott devizakötvények másodpiacon történő megvásárlása következtében.

Az eredményt mérsékeltek:

- a devizatartalék után kapott, a 2014. évinél 46,1 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel;
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és a jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 0,9 milliárd forintos csökkenése.

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét, valamint az értékpapírok beszerzési árfolyamkülönbözetének (ázsiojának) időarányos elhatárolását (amortizálását) tartalmazza – 22,4 milliárd forinttal javult.

A rövid lejáratokon negatív devizahozamok következtében az eredménykimutatás egyes sorain 2015-ben negatív kamatok szerepelnek. A deviza kamatráfordítások között a XI.1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordítása és XI.2. Hitelintézeti betétek kamatráfordítása sorok teljes egészében negatív kamatokat tartalmaznak.

A devizatartalék 123,4 milliárd forintos kamatbevételében (II.1. sor) 1,6 milliárd forint negatív kamat került elszámolásra.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2014	2015	Változás
1.	– kamatozó devizaswapok kamateredménye	–12 594	–2 288	10 306
2.	– fedezeti kamatswapok kamateredménye	11 096	15 798	4 702
3.	– fedezeti devizaswapok kamateredménye	338	5 902	5 564
4.	– fedezeti forward ügyletek kamateredménye	14 417	652	–13 765
5.	– fedezeti futures-ügyletek kamateredménye	–9 376	–1 624	7 752
6.	– fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye	0	–148	–148
7.	– fedezeti opciós ügyletek kamatjellegű eredménye	151	137	–14
8.	– egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	543	–211	–754
9.	Származékos ügyletek nettó eredménye (1+2+3+4+5+6+7+8)	4 575	18 218	13 643

A kamatozó devizaswapok között külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. Az ÁKK-val kötött ügyletek átlagos állománya 2015-ben emelkedett, ugyanakkor a devizahozamok (euro- és dollárhozamok) alakulása kedvezőtlenül hatott az eredményre. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek külfölddel történő fedezésére szolgálnak, átlagos állományuk nem változott, de a devizahozamok alakulása a kamatbevételeket növelte. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek átlagos állománya a lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódó ügyletek miatt jelentősen meghaladta a 2014. évi átlagállományt, ez okozta a kamatozó devizaswapok kamatbevételének növekedését. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 2,3 milliárd forint veszteség volt, 2014-hez képest 10,3 milliárd forinttal javult.

A kamatswapok kamateredményének 4,7 milliárd forintos emelkedését részben a belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek növekedése, részben a devizahozamok kedvező alakulása okozta.

A fedezeti devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. Kamateredményük 5,5 milliárd forinttal javult a lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódóan kötött ügyletek hatására.

A fedezeti célú forwardügyletek átlagos állománya 2014-hez képest jelentősen visszaesett az ÁKK-val kötött ügyletek csökkenése miatt. Az alacsonyabb állományon keletkező kisebb kamatkülönbözet okozta a forwardügyletek kamateredményének 13,8 milliárd forintos csökkenését.

A fedezeti célú futuresügyletek kamateredménye 7,8 milliárd forinttal javult a kötvényfutures-ügyletek kamatráfordításának csökkenése miatt.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2014	2015	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	3 435	18 190	14 755
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	123 012	3 328	-119 684
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-119 577	14 862	134 439

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a deviza- és forintértékpapírok értékesítéséből származó realizált nyereségeket és veszteségeket, valamint az értékpapír-kölcsönzésből származó befektetések értékesítésekor realizált eredményt, továbbá a CDS-ügyletekhez kapcsolódó eredménytégeket tartalmazza.

2015-ben a pénzügyi műveletek realizált nyeresége 14,9 milliárd forint volt, az előző év azonos időszakához képest 134,4 milliárd forinttal javult. A 2014. évi veszteség főként a névérték felett, magas kuponnal vásárolt értékpapírok lejáratakor realizálódott. A számviteli elszámolási szabályok 2014. végi módosításával az értékpapírok ársíója az értékpapír lejáratáig egyenletesen amortizálódik, így a papírok lejáratakor további eredményhatással nem kell számolni.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2014	2015
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	510 989	177 677
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	8 381	-205 385
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	519 370	-27 708

* Eredménykimutatás sora: III.-XII.
 ** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérlegsor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2015-ben 27,7 milliárd forint veszteség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során az MNB 177,7 milliárd forint nyereséget realizált, míg 205,4 milliárd forint nem realizált árfolyamvesztés a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot csökkentette.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.16. pontot.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2014	2015	Változás
	Bankjeggyártási költség	3 660	7 925	4 265
	Forgalmi érmeverés költsége	1 159	3 025	1 866
	Emlékérmeverés költsége	369	336	-33
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 188	11 286	6 098

2015-ben a bankjegy- és érmegyártás költsége 11,3 milliárd forint volt. Ezen belül a bankjegyek gyártási költsége 4,3 milliárd forinttal növekedett. A változást leginkább az indokolja, hogy az előzetes tervek szerint zajlik a bankjegy-kibocsátási program, ugyanakkor az összehasonlítást torzítja, hogy 2014. I. félévében a jegybank nem gyártatott bankjegyeket, így az összehasonlítás alapjául szolgáló összeg csak félévnyi költséget tartalmaz. A forgalmi érmeverés költsége 1,9 milliárd forinttal nőtt az előző év azonos időszakához képest, melyet a meg-növekvő forgalmi igények indokolnak.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2014	2015	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	936	1 033	97
XV.1.	Jutalékráfordítások	837	851	14
	Jutalékeredmény összesen	99	182	83
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	1 588	1 380	-208
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	251 564	20 417	-231 147
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-249 976	-19 037	230 939
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	13 002	12 111	-891
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	-236 875	-6 744	230 131

A jutalékból származó nettó eredmény alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője. A jutalékbevételek 2014-hez képest 97 millió forinttal emelkedtek részben a számlavezetési díj-bevételek emelkedése következtében, részben a benyújtott megbízásokból eredő díjbevételek, valamint a jegybank által meghirdetett tenderekhez, programokhoz kötött feltételek nem teljesítése miatt a hitelintézeteknek felszámított büntető díjak hatásaként.

A 2015. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 4.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 4.23. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2014	2015	Változás
	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti bevétel	312	0	-312
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	472	471	-1
	Részesedések osztaléka	741	797	56
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	2	1	-1
	Pénzügyi támogatások visszautalása	1	13	12
	Egyéb bevétel	60	98	38
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1 588	1 380	-208
	Pénzügyi támogatások	248 240	15 288	-232 952
	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti ráfordítás	443	0	-443
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	436	458	22
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	2 423	4 545	2 122
	Egyéb ráfordítás	22	126	104
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	251 564	20 417	-231 147
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-249 976	-19 037	230 939

A 2015. évi jutaléktól eltérő egyéb eredmény főbb elemei a következők:

- Pénzügyi támogatások soron a pénzügyi szakmai célokat szolgáló végleges, visszafizetési kötelezettség nélküli pénzátadások – nagyrészt alapítványok és iskolák részére –, valamint karitatív célú támogatások szerepelnek. Ennek döntő része (12 milliárd forint) az MNB által indított Pallas Athéné Közgondolkodási Programhoz kapcsolódó pénzbeli alapítói vagyonátadás.
- A térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás soron a Pallas Athéné Közgondolkodási Program keretében létrehozott alapítványoknak 4,5 milliárd forint nem pénzbeli (ingatlan) vagyon átadása szerepel.
- Az emlék- és bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérme kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmék értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivételéből eredő ráfordítás különbségéből adódik. 2014-től megállapodás alapján az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket.
- A befektetések után kapott osztalékbevételek 2014-hez képest 56 millió forinttal emelkedtek. 2015-ben a BÉT 36 millió forintot, a BIS 2,4 millió eurót (761 millió forint) fizetett ki osztalékként az MNB számára.

4.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2014	2015	Változás
	Felügyeleti díjbevétel és késedelmi kamat	8 503	8 963	460
	Hatósági eljárásból származó kapott bírság és költségtérítés	4 373	2 968	–1 405
	Hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díja és hatósági vizsgadíjak	126	180	54
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	13 002	12 111	–891

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2015-ben az éves alapdíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából és a késedelmi kamatokból 9 milliárd forint bevétel származott, míg a 2014-ben bevallott díjkötelezettségekből 8,5 milliárd forint. Az MNB által határozatban kiszabott, jogerőre emelkedett bírságok és költségtérítések bevétele 3 milliárd forintot tett ki. A bírságkövetelések kapcsán a vizsgált időszakban 1,6 milliárd forintos értékvesztés is elszámolásra került a megtérülések, valamint a peresített tételek esetében a peresztés valószínűsége alapján. (Lásd 4.13.) Az igazgatási-szolgáltatási díjak, valamint a hatósági vizsgadíjak kapcsán 2015-ben 0,2 milliárd forint folyt be.

4.24. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2014	2015	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	90	62	-28
	Közvetített szolgáltatások bevétele	63	454	391
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	364	931	567
	Egyéb bevételek	43	19	-24
VIII.	Banküzem bevételei összesen	560	1 466	906
	Anyagjellegű ráfordítások	14 276	11 677	-2 599
	Személyi jellegű ráfordítások	16 329	19 712	3 383
	Értécsökkenési leírás	2 109	2 671	562
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-539	-1 086	-547
	Banküzem működési költségei összesen	32 175	32 974	799
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	56	60	4
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	63	452	389
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	366	1 036	670
	Egyéb ráfordítások	79	430	351
	Banküzem működési ráfordításai összesen	564	1 978	1 414
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	32 739	34 952	2 213
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-32 179	-33 486	-1 307

A banküzem 2015. évi nettó eredménye 33,5 milliárd forint veszteség volt, ami a 2014. évihez képest 1,3 milliárd forinttal emelkedett.

A banküzem 2015. évi működési költségei 2,5 százalékkal (0,8 milliárd forinttal) magasabbak az előző évinél. A költségnövekedés döntő oka a személyi jellegű ráfordítások növekedése, amit meghatározott a szervezet átalakításhoz kapcsolódó, valamint az új feladatok elvégzéséhez szükséges pozíciók feltöltése. Emellett az új épületek amortizációs költsége is növekedést okozott az értécsökkenési leírás költségének összegében.

A 2015. évi anyag jellegű ráfordítások mintegy 11,7 milliárd forintot tesznek ki, ami az alábbi ellentétes hatású tényezők eredménye.

- A kommunikációs költségek az előző évhez képest 7 milliárd forinttal mérséklődtek, mivel a Növekedési Hittelprogrammal kapcsolatos kampányköltségek 2015-ben a korábbinál kisebb összegben jelentkeztek.
- Ugyanakkor az előző évhez viszonyítva 0,3 milliárd forinttal emelkedtek az IT-költségek, amely döntően az IT biztonsági feladatok támogatási többletköltségének eredménye.
- 2014-hez képest 3,1 milliárd forinttal emelkedtek az üzemeltetési költségek, mely egyrészt az őrzésvédelmi tevékenység átszervezéséből, másrészt az új irodahelyiségek bérleti díjából adódik. Ezen kívül többletköltséget okoz a tavalyi évhez képest a külföldi kapcsolattartó irodák bérleti díja is.
- A 2015. évi jogi költségek 0,4 milliárd forinttal magasabbak az előző évi értéknél, melyek főként az elszámolási törvénytel kapcsolatos többletfeladatok miatt merültek fel.
- Az MNB könyvvizsgálatának 2015. évi bruttó díja 37,1 millió forintot tett ki.

A 2015. évi személyi jellegű ráfordítások a 2014. évihez képest 20,7 százalékkal (közel 3,4 milliárd forinttal) magasabbak. A 2015. évi költségek alakulására döntően a törvényben meghatározott új feladatok miatt felmerülő többletlétszám volt hatással. A többletlétszám jelentkezésének egyik oka, hogy új szervezeti egységek felállítására került sor, a szanalási és reorganizációs feladatok ellátására, illetve az Oktatási igazgatóság létrehozására. További létszámnövelő hatása volt annak is, hogy a forintosítással és elszámolással kapcsolatos jogszabályok kötelező jogérvényesítési fórumként határozták meg a Pénzügyi Békéltető Testületet, így a Testülethez beérkezett kérelmek száma a korábbi évekéhez képest a kb. 4-5-szörösére emelkedett. A jelentősen megnőtt ügyszámot a Testület csak megnövekedett létszámmal tudta ellátni.

Az értékcsökkenési leírás 2015. évi összege 26,6 százalékkal (0,6 milliárd forinttal) magasabb az előző évinél, az új ingatlanok előző évhez képest felmerülő többlet amortizációs költsége miatt.

Az önköltség-átvezetések annak érdekében csökkentik a banküzemi működési költségeket, hogy azok teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa. Az átvezetések abszolút értéke 2015-ben 1,1 milliárd forintot tett ki, ami több mint kétszerese a 2014 évinek. Ez egyrészt az Eiffel Palace irodaház bérbe adott területeire jutó amortizációs költség kivezetéséből adódik, másrészt a saját erőforrásból megvalósított beruházások elszámolásából ered, ami 2014 áprilisától merül fel.

A kiszámlázott szolgáltatások 931 millió forintos bevétele döntően az Eiffel Palace irodaház bérbeadásából származó bérleti díjból és üzemeltetési költség átalányból ered. Az ezen bérbeadáshoz kapcsolódó, banküzemi költségek közül átvezetett üzemeltetési költségek, valamint az ingatlan- és tárgyeszköz-értékcsökkenés szerepel nagyobb részben a kiszámlázott szolgáltatások ráfordítás a soron.

4.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

millió forint			
Megnevezés	2014	2015	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	10 625	12 484	17
Egyéb bérköltség*	429	470	10
Kifizetett bérköltség	11 054	12 954	17
Személyi jellegű egyéb kifizetés	1 720	2 362	37
Járadékok	3 555	4 396	24
Személyi jellegű ráfordítás összesen	16 329	19 712	21
* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési illetményre, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.			

fő			
Megnevezés	2014	2015	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	1192	1274	7

A vezető tisztségviselők járandósága és kölcsönei

millió forint

Testület	Járandóság
Monetáris Tanács*	176
Felügyelőbizottság	36

* Tartalmazza a tanács, MNB tv. 9. § (4) bekezdés c) pontja alapján MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak keresetét és a munkáltatói önkéntes nyugdíjpénztári hozzájárulásokat számukra.

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2015. december 31-én	Legutolsó lejárati	Kamat mértéke
	millió forint			
Monetáris Tanács	43	25	2018.08.01	Változó kamatozású*
Felügyelőbizottság	–	–	–	–

* A kamatkedvezményes lakáskölcsön mértéke a jegybanki alapkamat, a személyi kölcsön mértéke a jegybanki alapkamat + 5%.

Az MNB-nek korábbi vezető tisztségviselőivel szemben nyugdíjfizetési kötelezettsége nincs.

Budapest, 2016. április 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS
A MAGYAR NEMZETI BANK 2015. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

